

**T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ
ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**7. SINIF TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ
ETKİNLİKLERİN ANAHTAR YETKİNLİKLER
AÇISINDAN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

**Hazırlayan
Çağdaş GÜNERİ**

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Latife KIRBAŞOĞLU KILIÇ**

Mart 2023, ERZİNCAN

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Çağdaş GÜNERİ

T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Anabilim Dalı : Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Program Adı : Tezli Yüksek Lisans

Tez Başlığı : 7. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Etkinliklerin Anahtar Yetkinlikler Açısından İncelenmesi

Yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının a) Giriş, b) Ana bölümler ve c) Sonuç kısımlarından oluşan (Kapak, Ön söz, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) toplam 119 sayfalık kısmına ilişkin 08/03/2023 tarihinde *IThenticate/Turnitin* intihal programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre tezin benzerlik oranı: %20' dir.

Filtrelemeye **alıntılar dahil** edilmiştir. Filtrelemede **yedi (7) kelimedenden daha az** örtüşme içeren metin kısımları hariç tutulmuştur.

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez İntihal Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim. 08/03/2023

Danışman:

Dr. Öğr. Üyesi Latife KIRBAŞOĞLU KILIÇ

Öğrenci:

Çağdaş GÜNERİ

KILAVUZA UYGUNLUK

“7. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Etkinliklerin Anahtar Yetkinlikler Açısından İncelenmesi” başlıklı Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanmıştır.

Hazırlayan

Çağdaş GÜNERİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Latife KIRBAŞOĞLU KILIÇ

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Dr. Öğr. Üyesi Latife KIRBAŞOĞLU KILIÇ danışmanlığında **Çağdaş GÜNERİ** tarafından hazırlanan “**7. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Etkinliklerin Anahtar Yetkinlikler Açısından İncelenmesi**” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü **Türkçe ve Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

28/03/2023

JÜRİ:

Danışman: **Dr. Öğr. Üyesi Latife KIRBAŞOĞLU KILIÇ**

Üye: **Doç. Dr. Serap UZUNER YURT**

Üye: **Dr. Öğr. Üyesi Bircan EYÜP**

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun /.../..... tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

..... /...../

Prof. Dr. Necdet TOZLU

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Çalışmanın yürütülmesi sırasında desteğini esirgemeyen, bilgi birikimi ve tecrübeleriyle bana her daim yol gösteren, her zaman öğrencisi olmaktan gurur duyduğum, güler yüzü ve destek veren sözleriyle çalışma azmimi arttıran saygıdeğer danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Latife KIRBAŞOĞLU KILIÇ'a sabrı, özverisi, ilgi ve desteğinden dolayı sonsuz şükranlarımı sunuyorum.

Tez jürimde yer alan, kıymetli görüş ve önerilerini sunan, değerli hocalarım, Dr. Öğr. Üyesi Bircan EYÜP'e ve Doç. Dr. Serap UZUNER YURT'a, araştırmama yaptıkları katkılardan ve desteklerinden dolayı sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Tüm hayatım boyunca benim yanımda olan, aldığım kararları her zaman destekleyen, beni cesaretlendiren, varlıklarıyla yaşama sevincime güç katan kıymetli aileme tüm samimiyetim ve sevgimle en içten teşekkürlerimi sunuyorum.

Çağdaş GÜNERİ, Erzincan, 2023

7. SINIF TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ ETKİNLİKLERİN ANAHTAR YETKİNLİKLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Çağdaş GÜNERİ

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi, Mart, 2023

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Latife KIRBAŞOĞLU KILIÇ

ÖZET

Bu çalışmada 7. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerin Türkiye Yeterlilikler Çerçevesindeki anahtar yetkinlikler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda ‘Anadilde İletişim’, ‘Yabancı Dillerde İletişim’, ‘Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler’, ‘Dijital Yetkinlik’, ‘Öğrenmeyi Öğrenme’, Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler’, ‘İnisiyatif Alma ve Girişimcilik’, ‘Kültürel Farkındalık ve İfade’ olmak üzere toplam sekiz anahtar yetkinlik araştırmada incelenmek üzere temel alınmıştır. Bu sekiz anahtar yetkinlik 7. sınıf ders kitaplarındaki etkinliklerde taranarak incelenmiştir.

Araştırmada doküman incelemesi deseni kullanılmıştır. Çalışmada kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın veri kaynağını 7. sınıf Türkçe ders kitapları oluşturmaktadır. Doküman olarak Millî Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından onaylanan; 7. sınıf Türkçe ders kitapları (MEB Yayınları ve Özgün Yayınları) ele alınmıştır.

Araştırma verilerinden elde edilen bulgulara göre 7. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerde anahtar yetkinliklerin dengeli bir dağılım göstermediği, yabancı dillerde iletişim yetkinliği ile ilgili etkinliğe yer verilmediği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yetkinlik, Ders Kitabı, Etkinlikler

EXAMINATION OF THE ACTIVITIES IN THE 7TH GRADE TURKISH TEXTBOOKS IN TERMS OF KEY COMPETENCIES

Çağdaş GÜNERİ

Erzincan Binali Yıldırım University

Graduate School of Social Sciences

Master's Thesis, Marc, 2023

Supervisor: Dr. Dr. Lecturer Latife KIRBAŞOĞLU KILIÇ

ABSTRACT

In this study, it is aimed to examine the activities in the 7th grade Turkish textbooks in terms of key competencies in the Turkish Qualifications Framework. In this context, 'Communication in Mother Tongue', 'Communication in Foreign Languages', 'Mathematical Competence and Basic Competencies in Science/Technology', 'Digital Competence', 'Learning to Learn', 'Social and Citizenship Competencies', 'Taking Initiative and Entrepreneurship', 'Cultural Competencies' A total of eight key competencies, 'Awareness and Expression', were taken as the basis for analysis in the research. These eight key competencies were examined by scanning the activities in the 7th grade textbooks. Case study design was used in the research. Easily accessible case sampling method was used in the study. The data source of the research consists of 7th grade Turkish textbooks. Developed as a document by the Ministry of National Education and approved by the Board of Education; 7th grade Turkish textbooks (MEB Publications and Original Publications) were discussed. According to the findings obtained from the research data, it is seen that the key competencies in the activities in the 7th grade Turkish textbooks show a balanced distribution, and the activity related to communication competency in foreign languages is not included.

Keywords: Competence, Textbook, Activities

İÇİNDEKİLER

7. SINIF TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ ETKİNLİKLERİN ANAHTAR YETKİNLİKLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	i
TEZ ÖZGÜNLÜK SAYFASI.....	ii
KILAVUZA UYGUNLUK	iii
KABUL VE ONAY TUTANAĞI	iv
ÖN SÖZ.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR LİSTESİ	x
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1.Hayat Boyu Öğrenme.....	11
1.2. Hayat Boyu Öğrenmenin Gelişimi.....	14
1.3. Türkiye’de Hayat Boyu Öğrenme	21
1.4. Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi	27
1.5. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi.....	31
1.6. Anahtar Yeterlilikler.....	33
1.7. Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Yetkinlikler	42
1.7.1. 2017 Türkçe Öğretim Programı.....	42

1.7.2. 2018 Türkçe Öğretim Programı	45
1.8. Türkçe Ders Kitapları	47
1.9. Benzer Araştırmalar	49

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. Araştırma Deseni.....	52
2.2. Veri Kaynağı.....	53
2.3. Veri Toplama Araçları.....	54
2.4. Verilerin Analizi.....	55
2.5. Geçerlilik ve Güvenirlik	57

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

3.1. 7. Sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabındaki Etkinliklerde Anahtar Yetkinliklerin Temalara Göre Dağılımına Yönelik Bulgular.....	58
3.2. 7. Sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabındaki Etkinliklerde Yetkinliklerin Genel Dağılımına Yönelik Bulgular	63
3.3. 7. Sınıf Özgün Yayınları Türkçe Ders Kitabındaki Etkinliklerde Anahtar Yetkinliklerin Temalara Göre Dağılımına Yönelik Bulgular.....	64
3.4. 7. Sınıf Özgün Yayınları Türkçe Ders Kitabındaki Etkinliklerde Yetkinliklerin Genel Dağılımına Yönelik Bulgular	69
SONUÇ VE TARTIŞMA.....	71
ÖNERİLER.....	78
KAYNAKÇA.....	79
EKLER.....	87

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB	:Milli Eğitim Bakanlığı
AYÇ	:Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi
TYÇ	:Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi
TTKB	:Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
HBÖ	:Hayat Boyu Öğrenme
MEGEP	:Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi
OECD	:Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Organizasyonu
UNESCO	:Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
TDÖP	:Türkçe Dersi Öğretim Programı
DPT	:Devlet Planlama Teşkilatı

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2.1: Ana Dilde İletişim Yeterliliği ile İlgili Anahtar Kavramlar	55
Tablo 2.2: Matematiksel Yeterlilik/Bilim ve Teknolojide Temel Yeterlilikler ile İlgili Anahtar Kavramlar.....	55
Tablo 2.3: Öğrenmeyi Öğrenme Yeterliliği ile İlgili Anahtar Kavramlar	56
Tablo 2.4: Dijital Yeterlilik ile İlgili Anahtar Kavramlar	56
Tablo 2.5: İnisiyatif Alma ve Girişimcilik Yeterliliği ile İlgili Anahtar Kavramlar	56
Tablo 2.6: Kültürel Farkındalık ve İfade Yeterliliği ile İlgili Anahtar Kavramlar	56
Tablo 2.7: Sosyal ve Vatandaşlık ile İlgili Yeterlilik ile İlgili Anahtar Kavramlar.....	56
Tablo 2.8: Yabancı Dillerde İletişim Yeterliliği ile İlgili Kavramlar	57
Tablo 3.1: 7. Sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabındaki Etkinliklerde Anahtar Yetkinliklerin Temalara Göre Dağılımına Yönelik	59
Tablo 3.2: 7. Sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabındaki Etkinliklerde Yetkinliklerin Genel Dağılımı.....	63
Tablo 3.3: 7. Sınıf Özgün Yayınları Türkçe Ders Kitabındaki Etkinliklerde Anahtar Yetkinliklerin Temalara Göre Dağılımı	65
Tablo 3.4: Yetkinliklerin 7. Sınıf Özgün Yayınları Türkçe Ders Kitabındaki Etkinliklerde Genel Dağılımı	69

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1: Hayat Boyu Öğrenme Kavramı	17
Şekil 1.2: Anahtar Yeterlilikler	35
Şekil 3.1: 7. Sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabındaki Etkinliklerde Yetkinliklerin Genel Dağılımı	64
Şekil 3.2: Sınıf Özgün Yayınları Türkçe Ders Kitabındaki Etkinliklerde Yetkinliklerin Genel Dağılımı	70

GİRİŞ

Hayat boyu öğrenme, bilgi toplumunun artan önemi, ekonomik değişimler ve yaşlanan nüfus gibi nüfusbilimsel nedenlerle Avrupa Birliği tarafından savunulan bir kavramdır. Avrupa Parlamentosu'na göre “Yaşam boyu öğrenme, bir kişinin bilgi, beceri ve yeteneklerini geliştirmek için hayatı boyunca gerçekleştirdiği tüm öğrenme faaliyetleridir.” (European Parliament and the Council of Europe, 2006; aktaran, Yüksel & Taneri, 2020, s. 186).

Hayat boyu öğrenme, Avrupa Birliği yurttaşlarını ilerici bir toplumun parçası haline getirmeli, iş fırsatı yaratmalı ve ekonomik kalkınmayı sağlamalıdır. Aynı zamanda Avrupa Birliği yurttaşlarının da kendilerini sürekli güncelleyerek değişen dünyaya uyum sağlamalarını gerektirmektedir (European Commission, 2000; aktaran, Akkaleli-Toprak, 2019, s.28). Hayat boyu öğrenmenin sosyal yankı bulması ve program başarısı için farklı yeterlilik alanları belirlenmiştir (Bağcı, 2011, s. 157).

2004 yılında, Avrupa Birliği Üye Devletleri, mesleki eğitimi geliştirmek için bir referans noktası olarak hizmet edecek bir yeterlilik çerçevesi geliştirmeyi kabul etmişlerdir. Bu bağlamda 32 ülkeden uzmanlardan oluşan bir komisyon kurulmuştur. Komisyon, yaşam boyu öğrenmeyi desteklemek için sekiz öğrenme çıktısı düzeyine dayalı bir çerçeve geliştirmiştir. Bu taslak yeterlik kapsamında bazı değişiklikler yapılmış ve son hâli Avrupa Parlamentosu ve Konseyi tarafından 23 Nisan 2008 tarihinde Hayat Boyu Öğrenme için Avrupa Yeterlikler Çerçevesi adı altında kabul edilmiştir (Gözübüyük-Tamer, 2013, s. 45).

Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi, yaşam boyu öğrenmeyi desteklemeyi, ülke ve sektöre özgü yeterlilikler için ortak bir referans noktası oluşturmayı ve AB içinde öğrenci ve çalışanların hareketliliğini, eğitim kurumları arasındaki değişimleri ve kariyer değişikliklerini kolaylaştırmayı amaçlamıştır (Akkuş, 2008, ss. 4-5).

2009 yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından “2009-2013” dönemine ilişkin Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi hazırlanmıştır. Hayat Boyu Öğrenme bireylerin yaşamları boyunca bilgi, beceri, ilgi ve yeteneklerini geliştirmek için yaptıkları olarak tanımlanmıştır (MEB, 2009, s. 9). 2014-2018 için 2014 Ulusal Strateji Belgesi, hayat boyu öğrenme programlarına daha sistematik bir yapı kazandırmıştır (MEB, 2014, s. 7). Bu bağlamda Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi oluşturulmuştur.

Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi, ilk, orta ve yükseköğretimde eğitim programları ve diğ er öğrenme yollarıyla kazanılan yeterliklerin tüm ilkelerini ve Avrupa Yeterlilikler Çerçevesinin tavsiyelerini sunan Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi olarak tanımlanmıştır. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin temel işlevi, yeterlilikleri öğrenme çıktıları ile tanımlamak ve yeterliliklerin birbirleriyle karşılaştırılmasına olanak sağlamaktır (Mesleki Yeterlik Kurumu, 2015, s. 6548).

Türkiye Yeterlilik Çerçevesi, ülkemizin eğitim ve öğretim sisteminin iyileştirilmesine ve yenilenmesine, uluslararası kıyaslanabilmemize ve diğ er ülkeler tarafından tanınırlığımıza yön verecektir. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin uygulanması ve eğitim-öğretim sisteminin ilgili paydaşların katılımıyla dönüştürülmesi, hayat boyu öğrenmenin yaygınlaşmasına olumlu etki edecek, toplum ve iş dünyasının beklentilerini karşılayacak, sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişi kolaylaştıracaktır (Akkuş, 2008, s. 6).

Yaşam boyu öğrenmeyi desteklemek amacıyla Avrupa Yeterlilikler Çerçevesinde tanımlanan sekiz temel yetkinlik Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi kapsamına alınmıştır. Türkiye'nin yeterlilik çerçevesi ve temel yetkinlikler 2018 yılında hazırlanan tüm eğitim programlarında anlatılarak, eğitim sürecinde kazandırılması gereken becerilerin yanı sıra bu yetkinlikleri açıklayan yetkinliklerin de kazanılması gerekliliğ i vurgulanmıştır. 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda anahtar yetkinlikler ş unlardır:

- “- Anadilde iletişim
- Yabancı dillerde iletişim
- Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler
- Dijital yetkinlik
- Öğrenmeyi öğrenme
- Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler
- İnisiyatif alma ve girişimcilik
- Kültürel farkındalık ve ifade” (MEB, 2019, s. 4).

Öğrencilerin bir derste kazanması gereken bilgi, beceri ve yeterlilikler ders müfredatında belirtilmiştir (Bektaş, 2006, s. 39). Müfredat tasarlanırken öğrencilerin bilgi teknolojilerini kullanma düzeyinde ihtiyaç duydukları temel becerilerin ve önceliklerinin doğru belirlenmesi oldukça önemlidir. Bu bağlamda ders içeriklerinin öğrencilere araştırma, erişim ve iletişim araçlarını kullanma becerileri kazandıracak şekilde düzenlenmesi oldukça faydalıdır (Tüfekçi & Ceylan, 2022, s. 168).

Tüm programların amacı öğrencilere temel beceri ve yeterlilikleri kazandırmaktır ve bu konuda ders müfredatlarının gözden geçirilmesi ve gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir (Işık, 2011, s. 1374). Öte yandan, bir öğretmenin bir dersi öğretmek için kullandığı yöntemler, teknikler ve materyaller en az müfredat kadar ve belki de ondan daha fazla önemlidir. Bu konuda yapılan bir araştırma, öğretmenlerin sınıfta kullanılmak üzere materyal hazırlamanın işlerinin bir parçası olmadığını düşündüklerini ve bu nedenle sınıfta güvenle kullanılabilecek hazır materyallere ihtiyaç duyduklarını ortaya koymuştur (Kula, 2016, s. 171).

Türkçe derslerini yürütmek için çeşitli araçlar kullanılmıştır (Lüle, 2014, s. 46). Burada Erdamar ve Barası (2021) tarafından “eğitim sürecinde bilgi edinmenin birincil aracı” olarak tanımlanan ders kitapları, eğitimi öğrencilere uygun bir şekilde aktarmanın önemli araçları olarak tanımlanmaktadır. Program ile öğrenciler arasında bir köprü görevi gören bu kitaplar (Kana & Kiler, 2021, s. 742), programın amaç, içerik, eğitim süreci, ölçme ve değerlendirme gibi temel unsurlarına göre düzenlenen yazılı materyaller olarak karşımıza çıkmaktadır (Demirel & Kıröğlu, 2005, s. 38-40). Özbay (2006)’da Türkçe eğitiminde ders kitaplarının önemini gösteren çalışmasında, Türk öğretmenlerinin %94,4’ünün kendilerini ders kitaplarına maruz bırakarak eğitimlerine devam ettiklerini tespit etmiştir. Eğitim sürecinin temel amacı, öğrencilere müfredatta yer alan bilgi, beceri ve davranışları kazandırmaktır. Araştırmalar, ders kitaplarının bu sürecin temel bileşenlerinden biri olduğunu göstermiştir (Ekmen & Bakar, 2018, s. 33). Küçükahmet (2004) ders kitabını ders müfredatında belirtilen kazanımları desteklemek amacıyla yazılan ve ders içeriği ile ilgili bilgilerin düzenlenmesi ile oluşturulan eser olarak tanımlanmaktadır.

Ders kitapları artık tek eğitim aracı olmaktan çıkmış, bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte eğitim ve öğretim için temel bir araç olarak

kullanılmaya başlanmıştır. Çünkü ders kitaplarını kullanmak sadece öğretmenler için değil, öğrenciler için de bilgi sağlaması ve bireysel öğrenmeyi desteklemesi açısından önemlidir (Ceyhan & Yiğit, 2005, s. 15).

Ders kitapları, öğrenciler için kolay erişilebilir bilgi kaynaklarıdır. Bu sebeple ders kitapları öğrencinin hazır bulunuşluğunu artırır. Öğrencilerin nitelikli bireyler olarak yetişmesine yardımcı olduğu için eğitimin en önemli girdilerinden biri olarak kabul edilir. Ders kitaplarını, müfredat ve konu uzmanları geliştirilmekte ve öğretmenler tarafından eğitim amaçlı yaygın olarak kullanılmaktadır. Sınıfta öğretilen bilgi alanlarını, konuları ve öğrencilerin başarması beklenen başarı kriterlerini tanımlarlar (Benavot, 2011; aktaran, Yüksel & Taneri, 2020, s. 190). Ders uygulaması gerektiğinde veya uygulama yapıldığında öğrencilerin bağımsız öğrenmelerine ders kitaplarının yardımcı olması beklenir (Mataheru, Huwaa & Matitaputty, 2020; aktaran, Yüksel & Taneri, 2020, s. 190). Ders kitaplarının hizmet ettiği bu amaçların dışında, Türkçe Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) tarafından tanımlanan ve Türkçe müfredatına dahil edilen anahtar yetkinliklerin öğretilmesinden de ders kitapları sorumludur (Kana & Kiler, 2021, s. 742).

Türkçe müfredatının sekiz anahtar yetkinliği, öğrencilerin sadece akademik gelişimleri için değil, aynı zamanda gelecekteki kişisel gelişimleri için de temel oluşturur. Bu bağlamda Türkçe öğretiminin temel aracı olan ders kitaplarının anahtar yeterlikleri ne ölçüde yansıttığı hem öğrencilerin gelişimi hem de programların öğrenme ortamına geçişleri açısından önemlidir. Yetkinlik geliştirmenin bir diğer önemli bileşeni olan etkinlikler, öğrencilerin bilgilerini uygulamaya koyarak aktif olarak katıldıkları faaliyetlerdir. Farklı ve ilgi çekici özelliklere sahip etkinlikler, öğretmenler için başarının yeterliliğe dönüşüp dönüşmediğini gösteren önemli referans noktalarıdır (Kana & Kiler, 2021, s. 743). Ders kitaplarının içinde yer alan metinler ve etkinlikler aracılığıyla öğrencilere bireysel, toplumsal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri temelli bu yetkinlikler sunulmaktadır. Metinler ve metin temelli etkinlikler, ders hedeflerine ulaşmak ve dil becerilerini geliştirmek için temel bir dayanak konumundadır (Özdemir, 2019, ss. 168-175).

Ders kitaplarının; müfredatı yansıtmaması, öğrencilere ek rehberlik sağlamak için öğretmenlerle birlikte çalışması, görsel ve işitsel unsura ulaşılması gereken hedefleri

desteklemesi, öğrencilere bağımsız öğrenme fırsatları sağlaması, bilgi ve becerilerini geliştirmesi gibi birçok faydası vardır. Konuyla ilgili literatür incelendiğinde (Kurudayıoğlu & Çetin, 2015, ss. 11-13; Temizkan, 2014, s. 49; Yaşar, 2013, ss. 367-386; Zevfi, 2015, ss. 264-292) ders kitaplarında temel becerilerin araştırıldığı görülmektedir. Ayrıca farklı alan, sınıf ve konularda araştırmaların yapıldığı görülmektedir (Gündoğdu, 2012, ss. 213-214; Kurudayıoğlu & Soysal, 2018, s. 681; Keskinoglu & Ökten, 2020, s. 217; Otuz, Görkaş-Kayabaşı & Ekici, 2018, ss. 962-967; Ustabulut, 2021, ss. 215-217; Yüksel & Taneri, 2020, ss. 201-206). Türkçe Öğretim Programı'nda da yer verilen anahtar yetkinliklere 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında ve etkinliklerde ne ölçüde yer verildiğine dair bir araştırma bulunmadığından bu araştırmanın yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmada 2019 Türkçe dersi öğretim programı kapsamında 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan etkinliklerin sekiz anahtar yetkinliği ne ölçüde yansıttığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu konunun literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Hayat boyu öğrenme bağlamında, çocukların hem erken çocukluk döneminde hem de sonraki aşamalarda uygun öğrenme etkinlikleriyle uygun ustalığı elde edebilmeleri için anahtar yeterliliklerin ders içeriğine dahil edilmesi çok önemlidir. Bu nedenle hayat boyu öğrenmenin sağlanması bağlamında anahtar yeterliliklerin ders kitapları aracılığıyla Türkçe dersinin öğrenme ortamına ne düzeyde aktarılabilceğinin belirlenmesi öğrencilerin zamanında ve başarılı olması için önemli bir faktör haline gelmektedir. Ancak uluslararası araştırma sonuçları, birçok öğrencinin yaşam boyu öğrenme becerilerinde ciddi eksiklikler olduğunu göstermektedir. Hayat boyu öğrenmeye yönelik anahtar yeterliliklerin Türkçe ders içeriğinde ne ölçüde yer aldığını sistematik olarak belirlemek önemlidir (Yüksel & Taneri, 2020, s. 190)

Bireyin edindiği yetenek ve becerileri yaşamda kullanabilmesi, bu becerileri kazanması kadar önemlidir. Çünkü canlanan veya kafanızda beliren yetenek ve beceriler kullanabilir. Bireylerin öğrenmesi gereken şey budur. Becerileri günlük hayata uygulamak ve bakış açılarını değiştirmek, başkaları tarafından öğretilmemeli, birey tarafından öğrenilmelidir. Dolayısıyla öğretmenin görevi öğretmek değil, bireylere öğrenme deneyimleri ve ortamları sağlamaktır (Bilasa & Taşpınar, 2017, s. 136). Öğrencilerin okulda öğrendiklerini günlük hayatlarıyla ilişkilendirebilmeleri,

öğrendiklerinin kalıcı olmasını sağlamakta ve bireylerin olduğu kadar toplumun da uzun vadeli gelişimine katkı sağlamaktadır (Ekmen & Bakar, 2018, s. 9).

Öğrencilerin günlük yaşamlarında en sık kullandıkları becerileri en iyi şekilde yaptıkları düşünüldüğünde okulların bunu sağlaması gerektiği ortaya çıkmaktadır (Öztok, 2007, s. 58). Çünkü okul, kişinin ailesinden aldığı temel bilgi, beceri ve değerlerin yanı sıra yeni şeyler sunar ve kişinin sosyalleşmesini sağlar. Okullar, öğrencilerin gelişim düzeyine ve kendi bireyselliklerine karşılık gelen ahlaki bütünlük ve öz farkındalık, özgüven ve öz disipline ulaşmış, sözel, sayısal ve bilimsel düşünme, sosyal beceriler ve estetik duyarlılık konusunda temel düzeyde bir düzeye ulaşmıştır. Günlük yaşamlarında neye ihtiyaç duyduklarını ve bunları etkin bir şekilde kullandıklarını sağlıklı yaşama yönelmiş bireyler olmalarını sağlamaya çalışırlar (MEB, 2019, s. 3). Okul eğitimi, öğrencilerin bilgi düzeylerini ölçmekten çok bilgiyi kişi için anlamlı ve yaşantısal hale getirmeye dayalıdır. Ayrıca liseden mezun olan öğrencilerin ilkokulda kazandıkları becerileri geliştirerek temel beceri ve yetenekleri kazanarak kişisel ve toplumsal değerleri benimsemelerini, haklarını kullanmalarını ve üstlerine düşen sorumluluğu yerine getirmelerini sağlamak amaçlandığı belirtilmektedir. “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde” ve ayrıca konuya özgü alanlarda ifade edilmektedir (Ekmen & Bakar, 2018, s. 12). Scott'a (2014) göre “Program geliştirme eğitiminin temel amacı, öğrencinin öğrenmesi ve yaratıcılığı artırıcı becerileri geliştirmesi” olarak ifade edilmektedir. Programın amaçlarından da anlaşılacağı üzere, bireyin bilgi edinmesinin yanı sıra belirli becerileri kazanması ve bu becerileri okul dışında yaşam boyu öğrenmeye devam etmesi, kendini geliştirmesi ve var olanın devamını sağlaması gerekmektedir (Kocayigit & Aldan-Karademir, 2020, s. 1226). Başarılı yaşam boyu öğrenmede okullar, müfredat ve eğitim faaliyetleri önemli bir rol oynamaktadır. Bu nedenle bu çalışmanın amacı Türkçe ders kitaplarını anahtar yetkinliklere göre Türkçe dereceleri çerçevesinde gözden geçirmektir.

Bu amacın gerçekleştirilebilmesi için araştırmada Türkçe ders kitaplarında yer alan etkinlikler Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi tarafından belirlenen ve Türkçe öğretim programında da yer alan sekiz anahtar yetkinlik açısından incelenmiştir. Araştırmada örneklem olarak 7. sınıf Türkçe ders kitapları üzerinde çalışılmıştır. Bu inceleme sonucunda Türkçe ders kitabında yer alan etkinliklerde anahtar yetkinliklere ne kadar yer verildiğinin tespit edilmesi sağlanabilir.

Problem

Bu araştırmada “7. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerde Türkiye Yeterlilikler erevesi açısından belirlenen 8 anahtar yetkinliğin ünitelere göre dağılımı nasıldır?” sorusuna cevap aranmıştır. Bu probleme ilişkin olarak şu alt problemlere yanıt aranacaktır:

1. 7. sınıf MEB Yayınları ve zgn Yayınlarına ait Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerde Türkiye Yeterlilikler erevesi açısından belirlenen 8 anahtar yetkinliğin ünitelere göre dağılımı nasıldır?
2. 7. sınıf MEB Yayınları ve zgn Yayınlarına ait Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerde yetkinliklerin genel dağılımı nasıldır?

Amaç

Bu çalışmada 7. sınıf Türkçe ders kitaplarının Türkiye yeterlilikler çerçevesinde yer alan anahtar yetkinlikler açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

nem

Eğitim sürecinin temel amacı, öğrencilere programda yer alan bilgi, beceri ve davranışları kazandırmaktır. Ders kitapları bu süreçte olmazsa olmaz unsurlardan biridir. Ders kitapları, ders müfredatında belirtilen kazanımları desteklemek amacıyla yazılan metinlerdir. Ders içeriğindeki bilgilerin özetlenmesi ile oluşturulmuş bir çalışmadır. (Küçükahmet, 2004, ss. 69-72).

Bilgi ve iletişim teknolojisinin gelişmesiyle birlikte, ders kitapları artık tek eğitim aracı olmaktan ıkırmış, ders kitapları ğretim ve eğitim için temel araçlar olarak kullanılmaya devam etmektedir. Ders kitapları sadece öğretmenler için açısından değil, öğrenciler için de bilgi sağlaması ve bireysel öğrenmeyi desteklemesi açısından önemlidir (Ceyhan & Yiğit, 2005, s. 15).

Ders kitapları, öğrencilerin yetkin bireyler olarak yetişmesine yardımcı olduğu için eğitimin en önemli girdilerinden biri olarak kabul edilmektedir (Yüksel & Taneri, 2020, s. 188). Ders kitapları sınıfta öğretilecek bilgi alanlarını ve konuları ve öğrencilerin ulaşacakları performans standartlarını tanımlamaktadır (Benavot, 2011; Ak.t., Yüksel & Taneri, 2020, s. 190). Ders kitaplarının, ders uygulaması gerektiğinde veya uygulama yapıldığında öğrencilerin bağımsız öğrenmelerine yardımcı olması

beklenmektedir (Mataheru, Huwaa & Matitaputty, 2020; aktaran, Yüksel & Taneri, 2020, s. 190). Bu amaçların dışında ders kitapları Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) tarafından belirlenen anahtar yeterliklerin öğretiminden sorumludur (Kana & Kiler, 2021, s. 742).

Hayat boyu öğrenme bağlamında, anahtar yeterliliklerin ders içeriklerine dahil edilmesi ve buna bağlı olarak çocukların hem erken çocuklukta hem de sonraki yaşamda öğrenme etkinliklerinin düzenlenmesi yoluyla ilgili ustalık kazanmalarını sağlamak çok önemlidir. Bu nedenle, yaşam boyu öğrenmeyi gerçekleştirme bağlamında, Türkçe derslerindeki anahtar yeterliklerin ders kitapları aracılığıyla öğrenme ortamına ne ölçüde aktarıldığının belirlenmesi öğrencilerin dakikliği ve başarısı için önemli bir faktördür. Ulusal ve uluslararası çalışmaların (Akkurt, 2020, ss. 84-85; Ezquerra vd., ss. 164-166 2014; Gordon vd. s. 87, 2009; Klug vd., 2016, s. 1; Kurudayıoğlu & Soysal, 2020, s. 195; Soyuçok & Batur, 2020, ss. 10-11) sonuçlarında çok ciddi eksiklikler bulunmaktadır. Hayat boyu öğrenme için anahtar yeterliliklerin Türkçe ders içeriğine ne ölçüde dahil edildiğini sistematik olarak belirlemek önemlidir (Yüksel & Taneri, 2020, s. 190).

Literatür taramasında, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın elemanları analiz edildiğinde program açısından bakılarak sınıf öğretmenlerinin görüşlerine yer verilen (Aktaş & Yurt, 2016, s. 439; Alver & Sancak, 2016, s. 31; Bağcı-Ayrancı & Mutlu, 2017, s. 119; Bayburtlu, 2015, s. 137; Şahin & Bayramoğlu, 2016, ss. 2126-2127) çalışmalar bulunduğunu ortaya koymaktadır. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nı yeterlilikler açısından incelemiş çalışma sayısı ise yeterli değildir (Ekmen & Bakar, 2018, ss. 31-33; Kana & Kiler, 2021, ss. 751-752; Kocayığit & Aldan-Karademir, 2020, ss. 1231-1234; Kurudayıoğlu & Soysal, 2019, ss. 495-496). Bu çalışmalardan bazılarının tüm sınıf düzeylerini (Erdamar & Barası, 2021, s. 331; Kurudayıoğlu & Soysal, 2019, ss. 495-496) bazılarının da yeterliliklerden sadece bir tanesini incelediği (Ekmen & Bakar, 2018, ss. 31-33; Kocayığit & Aldan-Karademir, 2020, ss. 1231-1234; Kurudayıoğlu & Soysal, 2019, ss. 495-496) görülmüştür. 7. sınıf Türkçe dersi öğretim programının tüm yeterlilikler açısından bütüncül olarak incelenmesi bu çalışmanın önemini artırmaktadır. Çalışmanın bulgularının, program geliştirme sürecinde anahtar yeterliklerin elde edilmesi için eğitim programının hangi öğelerinin değişmesi gerektiği

konusunda gerekli düzenlemeleri yapmak üzere ulusal eğitim bakanlıkları ve program geliştirme uzmanlarına veri kaynağı olacağı umulmaktadır.

Bu bağlamda 7. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki etkinlikleri anahtar yetkinlikler açısından inceleyen başka bir çalışmanın bulunmaması ve 7. sınıf Türkçe ders kitabındaki etkinliklerde anahtar yetkinlikleri ortaya çıkarması açısından çalışmanın önemli olduğu ve alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma, Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 18.04.2019 tarihli ve 8 sayılı kararıyla 2019-2020 öğretim yılından itibaren 5 (beş) yıl süreyle ders kitabı olarak kabul edilen Özgün Yayınları 7. sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki ve Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belge olarak geliştirilen ve TTKB tarafından onaylanan MEB Yayınları 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki etkinliklerle sınırlandırılmıştır.

Bu çalışmada Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde yer alan anahtar yetkinliklerin açıklamalarından oluşturulan anahtar kavramlar ölçüt alınmıştır.

Araştırmanın Varsayımları

Çalışma için hazırlanan doküman inceleme formlarının geçerlilik ve güvenilirliği yeterlidir.

Araştırma problemlerine yönelik bulgulara ulaşmak için seçilen yöntem araştırmanın ve araştırmacının amacına uygundur.

Araştırmanın önemini ve kuramsal çerçeveyi ortaya koymak açısından yapılan literatür taraması çalışmaları, konuyu yeterince yansıtabilmesi açısından yeterlidir.

Araştırma sonuçlarında anahtar yetkinliklerin temalara dengeli bir şekilde dağılmadığı düşünülmektedir.

Tanımlar

Hayat Boyu Öğrenme: Bireyin bilgi, beceri ve yeteneklerini geliştirmek için yaşamı boyunca gerçekleştirdiği tüm öğrenme etkinlikleridir (European Parliament and the Council of Europe, 2006; aktaran, Yüksel & Taneri, 2020, s. 191).

Anahtar Yetkinlik: Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi tarafından Hayat boyu öğrenme açısından “Anadilde iletişim, Yabancı dillerde iletişim, Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, Dijital yetkinlik, Öğrenmeyi öğrenme, Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, İnisiyatif alma ve girişimcilik, Kültürel farkındalık ve ifade” olmak üzere sekiz temel yetkinlik olarak belirlenen becerilerdir (European Parliament and the Council of Europe, 2006; aktaran, Yüksel & Taneri, 2020, s. 186).

Yeterlik: Bir işin en etkili ve verimli bir şekilde yapılmasını sağlayan bilgi, beceri, tutum ve değerlerdir (MEB, 2018c, s. 9).

Türkçe Ders Kitabı: Ders kitapları, paragraf, başlık ve metin bütünlüğünün kendi içinde tutarlı ve anlamlı olduğu, herhangi bir alan için öğrenme sürecini kolaylaştırıcı ve verimli öğrenmeyi destekleyici öğretim materyalleridir (Akyol, 2001, s.171).

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Hayat Boyu Öğrenme

Birçok alanı kapsayan hayat boyu öğrenme çok önemli bir konumdur. Önemli olduğu için birçok kurum ve araştırmacı tarafından farklı şekillerde ele alınmış ve tanımlanmıştır. OECD; yaşam boyu öğrenmeyi “öğrenme faaliyetlerine katılmayı isteyen tüm kişiler için gerekli bilgi ve becerileri geliştirme amacı olan evrensel öğrenme faaliyetleri” olarak tanımlamaktadır (OECD, 1996, s. 8). Avrupa Komisyonu, yaşam boyu öğrenmeyi kişisel, insani, sosyal ve/veya istihdam açısından bilgi, beceri ve yeterlilikleri geliştirmeyi amaçlayan tüm yaşam boyu öğrenme faaliyetleri olarak tanımlar (Commission of European Communities, 2001, s. 33). Benzer şekilde yaşam boyu öğrenme, UNESCO (2016, s. 5) tarafından kamu ve özel sektörde etkili insan kaynağı geliştirmenin yanı sıra tüm örgün ve yaygın eğitim süreçlerini kapsayan bir kavram olarak tanımlanmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan Türkiye'nin Hayat Boyu Öğrenme Stratejisi belgesine göre hayat boyu öğrenme okullarla sınırlı değildir. Yaş, sosyal ve ekonomik durum, eğitim düzeyi ne olursa olsun öğrenmenin engellenmeden devam edebileceğini gösteren, hayatın her alanında ulaşılabilen temel kavramlardan biri olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2014a, s. 5). Başka bir deyişle yaşam boyu öğrenme; şahsi, sosyal veya istihdam açısından bilgi, beceri ve yetenekler geliştirmek için bir kişinin yaşamı boyunca gerçekleşen tüm öğrenme etkinliklerini içerir (Güleç, Çelik & Demirhan, 2012, ss. 43-44).

Yaşam boyu öğrenme; kişileri yaşamları süresince ihtiyaç duydukları tüm bilgi, beceri ve anlayışları kazanmaları ve bunları güvenle kullanmaları konusunda teşvik eden, güçlendiren ve desteklemeye devam eden bir süreçtir (Longworth, 1999, s. 2). Cropley ve Knapper'a (1983) göre “Yaşam boyu öğrenme, tipik olarak bireyin yaşamı

boyunca devam eden ve sistematik olarak edinilen, yenilenen, yenilenen veya tamamlamanıza izin veren geleneksel okul veya okul benzeri bir kurumdur.” (s. 18) Bireysel öğrenme kapasitesini ve öğrenme motivasyonunu geliştirir ve tüm uygun örgün ve yaygın eğitim etkilerinin katkısına dayanır. Başka bir bakış açısıyla, Titmus (1999) yaşam boyu öğrenmeyi kendi kendini yöneten gelişim olarak tanımlar. Hayat boyu öğrenme, bireylerin kendilerini ve dünyayı anlamaları, yeni beceriler ve güçler kazanmaları ve asla kaybetmeyecekleri tek gerçek zenginlik olan kendilerine yatırım yapmalarıdır. Tek başına veya başkalarıyla bir şeyler yaratmanın keyfidir (Titmus, 1999; aktaran, Aksoy, 2013, s.28).

Hayat boyu öğrenme, farklı görüşlere göre farklı bicilerde yorumlanmakla birlikte, bu yorumların bazı ortak unsurları aşağıda özetlenmiştir:

“• *Öğretme ve öğrenme aracı olarak değerden çok içsel değere güçlü inanç*

• *Yaş, cinsiyet ve istihdam durumundan bağımsız olarak öğrenme fırsatları için evrensel bir istek göstermek*

• *Eğitim kurumlarıyla sınırlı olmamak üzere çeşitli ortamlarda gayri resmi öğrenmenin önemini kabul etme*

• *Yaşam boyu öğrenmeyi geleneksel yaklaşımlardan ayıran özelliğin öğretim araç ve yöntemlerinin çeşitliliği olduğunu genel olarak kabul etmek*

• *Sürekli öğrenme için gerekli kişisel nitelikleri destekleme*

• *Yaşam boyu öğrenme yaklaşımının geleneksel eğitim felsefelerine bir eleştiri ve alternatif olarak geliştiği inancı.” (OECD, 1996, s. 4).*

Yaşam boyu öğrenme çerçevesi, erken çocukluktan emekliliğe kadar yaşam süresince öğrenmeyi kapsar. Örgün, gayri resmi ve yaygın öğrenme, yaşam boyu öğrenme alanına girer. Bu bağlamda yaşam boyu öğrenme tüm ortamlarda gerçekleşir. Yaşam boyu öğrenme, insanların belirli bir yaşa geldikleri için değil, gereksinim duydukları için öğrenme fırsatlarına erişmelerini sağlar. Yaş, cinsiyet, sosyoekonomik durum ve eğitim düzeyi gibi özellikler yaşam boyu öğrenmeye sınır getirmez. Bu bağlamda, yaşam boyu öğrenme, bireylerin, toplulukların ve bir bütün olarak toplumun

mesleki ve sosyal başarısını sağlamaya ve öğrenen bir toplum olmaya yardımcı olacak şekilde bilgi, anlayış ve becerilerin gelişmesini destekleyerek planlı bir şekilde ve sürekli devam eden bir süreçtir (Kumar 2004, ss. 552-560; Güleç, Çelik & Demirhan, 2012, ss. 43-44; World Bank, 2003). Benzer şekilde yaşam boyu öğrenmenin sürekli devam etmesi gerektiğini savunan Cropley ve Knapper (1983), yaşam boyu öğrenme için iki önemli ilke olduğuna vurgu yapmıştır. Bunlar dikey entegrasyon ve yatay entegrasyondur. Cropley ve Knapper'a (1983) göre “Dikey entegrasyon, kişilerin yaşamının değişik zamanlarında meydana gelen öğrenme deneyimlerinin ve etkinliklerinin bütünleştirilmesini ve bireyin yaşamının her noktasında mevcut olan çeşitli eğitimsel deneyimlerin ve etkinliklerin koordinasyonunu gerektirir.” (s. 17)

Candy'ye (2003) göre “Yaşam boyu öğrenmeyi gerektiren temel öğeler vardır. Bireyin sosyal, ekonomik, kültürel ve kişisel yaşamıyla ilgili birçok durum, yeni bilgi, beceri ve tutumların kazanılmasını etkiler ve daha önce edinilmiş bilgi, beceri ve tutumların yeniden öğrenilmesi ve muhtemelen unutulması gerekecektir.” (s. 2) Dave (1976), yaşam boyu öğrenmeyi gerekli kılan bu faktörleri beş başlık olarak ele almıştır. Bu faktörlerin ilki ve en önemli olanı teknolojinin etkisidir. Teknolojinin yaşamın tüm alanlarına etki eden sonuçlarından etkilenmemek mümkün değildir. İkinci önemli faktör ise küreselleşen dünya düzenidir. Kitlemel göç konusunda farklılaşan jeopolitik koşulların etkisi, çok sayıda insanın yer değiştirmesi, farklı kültür ve dinlerin yerleşik düşünce ve davranışlar üzerindeki etkisi ayrı bir önem taşımaktadır. Küreselleşme, artan seyahat, dil öğrenimi ve yurt dışından ürün ve hizmetlerin bulunabilirliği gibi olumlu etkiler getirirken, değişen ekonomik durumlar, çok uluslu şirketlerin büyümesi ve insanlık için işsizlik gibi olumlu olmayan etkiler de getirir. Üçüncüsü, küreselleşme, teknoloji veya organizasyonel yapıların gelişiminin bir sonucu olarak çalışma düzenindeki değişiklikler, öğrenme sistemi üzerinde baskı oluşturur. Aile ve sosyal ilişkilerdeki değişiklikler de önemli faktörlerdir. Son 100 yılda, geniş aile yapısından çekirdek aile yapısına doğru bir yönelim olmuştur. Artan hareketlilik ile birlikte aile ve okul eğitimin temel birimleri haline gelmiştir. İnsan hayatı boyunca birden çok yerde büyür ve yaşamları süresince düzenli olarak hareket ederler. Son olarak, mevcut bilgidaki hızlı artış, en eğitimli olanlar için bile zorluklar yaratarak yaşam boyu öğrenmeyi bir gereklilik haline getirmiştir.

1.2. Hayat Boyu Öğrenmenin Gelişimi

Yaşam boyu öğrenme günümüzün en önemli öğretim düşüncelerinden biridir. Bu fikrin kökleri ülkelerin eğitimle ilgili önemli kurumlarının eğitim felsefesine dayanmaktadır. Ohidy (2008) 1970 yılında Avrupa Konseyi tarafından bireysel öğrenmenin temelini oluşturan önemli bir düşünce olarak ortaya atılan sürekli eğitim kavramını, bu sürecin bir ögesi olarak görmektedir. 1970 UNESCO Konferansı'nda "Hayat Boyu Öğrenmeye Giriş" adlı bir rapor hazırlanarak sunulmuştur. Bu rapora dayanarak UNESCO, farklı uluslardan yedi uzman ile Uluslararası Eğitimi Teşvik Komitesi'ni kurmuştur. Sonrasında, 1972'de komite " Olmayı Bilmek: Eğitim Dünyasının Bugünü ve Yarını" adlı bir rapor sunmuştur. Rapor kapsamında, bireysel yaşam boyu öğrenmenin gerekli olduğu vurgulanarak, yaşam boyu öğrenme ve öğrenen toplum önemli iki içerik olarak ele alınmaktadır. Rapor, bireylerin yaşam boyu öğrenme hakkı ve ihtiyacına vurgu yapmakta, yaşam boyu öğrenme ile öğrenen toplumu iki önemli öge olarak görmektedir. Rapor, zaman ve mekanla sınırlı eğitim anlayışını değiştirmeyi önermektedir. Bu nedenle okul eğitimi bir hedef olarak değil hem kurumsal hem de müfredat dışı öğrenmeyi içeren tüm öğrenme sürecinin temel bir parçası olarak görülmelidir. Öğrenme etkinliklerinin bir kısmı kurumsallaşmadan kurtarılmalı, yerini esnek ve çok yönlü modellere bırakmalıdır. Bazı ülkelerin yetersizliklerine direnen zorunlu eğitimden kaçınılmalıdır. Kısacası eğitim, yaşam boyu var olan bir süreç olarak düşünülmelidir (Eurydice, 2000, s. 9; Faure vd., 1972, s. 233).

1973'te OECD, "Yinelemeli Eğitim: Hayat Boyu Öğrenme İçin Bir Strateji" raporunu yayınladı. Rapor, küresel ekonomiyi ve rekabetçi talepleri göz önüne alınarak, özellikle mesleki etkililik ve kişisel öğrenmeye odaklanıyor. Bu rapor, temel eğitimin önemini tanıdı ve öğretmen eğitimi alanında çeşitli raporların temelini attı (Eurydice, 2000, s. 9). Ohidy (2008), ayrıca raporun 1970 yılında Avrupa Konseyi tarafından tanıtılan sürekli eğitim kavramını tekrarlayan eğitim olarak değiştirdiğini dile getirmiştir. Rapora göre, tekrarlı eğitimin temel özelliği, zorunlu veya ilköğretimin ötesinde kapsamlı bir eğitim stratejisi olarak nitelendiriliyor; bu, bireyin yaşamı boyunca, ağırlıklı olarak çalışma hayatı, boş zaman ve emeklilik ile birlikte tekrarlanan eğitimidir (OECD, 1996, s.6).

Avrupa Komisyonu tarafından 1993 yılında yayınlanan sosyal politika Üzerine Yeşil Kitap, değişen koşullar karşısında hayat boyu öğrenmenin önemini vurgulamaktadır. Rapora göre ihtiyaç duyulan, hem temel bilgileri hem de belirli mesleki becerileri sağlayan, değişim ve yenilik için kapasite oluşturan ve nihayetinde sürekli öğrenmenin temelini atan bir eğitim sistemidir. Mezunlar muhtemelen belirli mesleki hiyerarşilere giren "ürünler"den ziyade geliştirilmesi gereken bir potansiyedir. Gençlik ve yetişkin sosyal hareketliliği, okulda başlayan ve profesyonel hayata uzanan sürekli bir kişisel gelişim sürecinin parçası olarak görülmelidir. Sosyoekonomik hiyerarşiyi değiştirmek için fırsat eşitliğini sağlamanın tek yolu budur. Hayat boyu öğrenme burada çok önemlidir. Ayrıca rapor, küresel pazarda başarılı bir şekilde rekabet etmek için kilit bir araç olarak insan kaynaklarının geliştirilmesine yatırım yapma ihtiyacının önemini hala tam olarak anlaşılmadığına işaret ediyor. Bu nedenle, meslekler ve nitelikler/yeterlilik sistemlerindeki büyük değişiklikler, eğitim ve öğretim sistemlerindeki değişiklikleri gerektirmektedir. Genel olarak, daha demokrasiye dayalı ve esnek işçi örgütlenmesi biçimleri, esnek, etkili ve daha geniş bir eğitim sistemiyle etkileşim içinde olan güçlü bir eğitim sistemini gerektirir. Bu sebeple her iki öge de hükümetlerin, sosyal ortakların ve eğitim kurumlarının arasındaki ortaklıklara dayanan sistem çapında yaşam boyu öğrenme ile ilgilidir ve yeterlilik sonuçları için açıkça tanımlanmış hedefler tarafından yönlendirilmeleri gerekir. Bu bağlamda, yaşam boyu öğrenmeye ilişkin eğitim ve öğretim politikaları, becerilerin yenilenmesini desteklemek ve beşeri sermaye kaybını önlemek için tartışma konuları olarak öncelikli ele alınmıştır (Commission of European Communities, 1993, s. 32).

Hayat boyu öğrenmeyle ilgili bir başka önemli belge de 1995 tarihli “Eğitim ve Öğretim Beyaz Kitabı, Öğretme ve Öğrenme: Öğrenen Bir Topluma Doğru” raporudur. Rapor, toplum değiştikçe yaşam boyu öğrenmeye duyulan ihtiyacın altını çiziyor ve yaşam boyu öğrenmeyi, becerileri güncellemeye ve yeni bilgiler edinmeye sürekli erişim olarak tanımlıyor. Bununla birlikte rapor, temel eğitime ve mevcut beceri ve yeteneklerden en iyi şekilde yararlanmaya ihtiyaç olduğunu belirtmektedir. Bireylerin, şirketlerin ve sektörlerin ihtiyaçlarını karşılayarak kişisel potansiyeli geliştirmeyi önermektedir. Bu konuda daha açık ve esnek bir yaklaşıma ihtiyaç olduğundan söz etmektedir. Böyle bir yaklaşımın, sürekli bir süreç olarak becerilerin kazanılmasını destekleyerek yaşam boyu öğrenmeyi teşvik etmek için gerekli olduğu

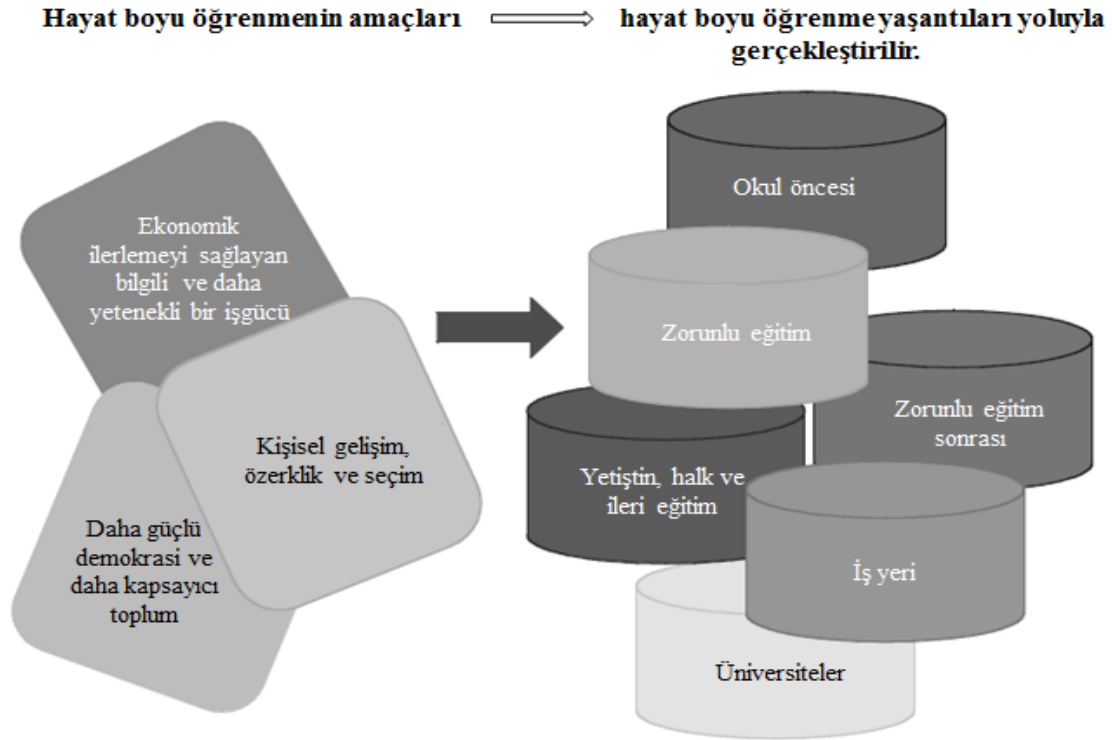
düşünülmektedir. Avrupa'da öğrenen bir toplum oluşturmak için acil bir ihtiyaç olduğu ve bunun köklü bir değişim gerektirdiği vurgulanmaktadır. Rapora göre, eğitim ve öğretim sistemleri çoğu zaman bir kişinin kariyer yolunu tek bir noktada belirliyor. Sistem esneklik eksikliği, çok sayıda departman, ilişki eksikliği ve hayat boyu öğrenmeye yönelik yeni yaklaşımlar için yeterli fırsatları sağlamadığı için eleştirildi. Ayrıca belge, Avrupa Hayat Boyu Öğrenme Yılı'nın 1996 temasına odaklanmaktadır (European Commission, 1995, s. 29).

1996'nın Avrupa Hayat Boyu Öğrenme yılı ilan edilmesinin amaçları, Avrupa'da hayat boyu öğrenme konusuna dikkat çekmek, okullar ile iş dünyası arasında daha iyi iş birliği oluşturmak, eğitim ve öğretimin fırsat eşitliğine katkısını vurgulamak, eğitim sektörü oluşturmak ve akademik, mesleki niteliklerin akreditasyonu yoluyla Avrupa'da tanınmayı teşvik etmektir. Bu bağlamda bilgilendirmek, farkındalık yaratmak ve yaşam boyu öğrenmeyi desteklemek için yıl boyunca araştırma yapılması planlanmaktadır. Raporun genel değerlendirmesine göre, uygulamanın Avrupa düzeyinde önemli bir siyasi etkisi olmuştur. Rapora göre, AB'nin bu süreçte yaşam boyu öğrenmeye ilişkin küresel tartışmaya katkısı, öğrenmeyi ekonomik kısıtlamalara tabi tutmadan, kişisel gelişim ve demokratik katılım temalarını benimseyerek, demokratik karar vermeyi içeren, aktif yaşantı ilkesiyle öğrenmeyi beşikten mezara taşıyan bir kavram sunmaktadır (European Communities, 1995).

1996 OECD raporu “Herkes İçin Hayat Boyu Öğrenme” 1970'lerdeki tekrarlı eğitim ile hayat boyu öğrenme arasındaki farka dikkat çekmiştir. Raporda tekrarlayıcı eğitim, örgün eğitim ile işin uzlaşmasını vurgular ve yaşam döngüsü boyunca eğitim fırsatlarını genişleterek örgün eğitimin genişletilmesinin gerektiğini vurgulamaktadır. Buna karşın, yaşam boyu öğrenme kavramına sahip okulların rolü küçüktür. Çeşitli ortamlarda, işte, evde ve okullarda yaygın ve informal öğrenmeye güçlü bir odaklanma vardır. Rapora göre Hayat Boyu Öğrenme Çerçevesinin üç ana hedefi var. Birinci hedef kişisel gelişimdir. Yaşam boyu öğrenme stratejileri, bireyleri aktif öğrenme potansiyellerine göre merkeze alır. Kişilere fırsat verip daha fazla seçenek sunarak koşulların doğasını ve uygunluğunu ilgi ve ihtiyaçlara göre uyarlar. İkincisi, sosyal bir ölçek sağlamaktır. Yaşam boyu öğrenme, azınlığın ayrıcalığı olmaya devam etmektedir. Bu nedenle, toplumdaki kutuplaşmayı durdurmak ve tersine çevirmek için herkes için sistematik fırsatlar yaratmak gerekli görülmekte ve farklı bir bakış açısı sunulmaktadır.

Üçüncü hedef ekonomik büyümedir. Bu bağlamda, beceri geliştirmede eşitlik, etkinlik ve yatırım koşullarını iyileştirerek esnekliğin artırılması, üretimin artırılması ve ekonomik büyümenin sağlanması yoluyla ekonominin desteklenmesinin önemli görüldüğü ifade edilmiştir. OECD ülkelerinin hayat boyu öğrenmeye yatırım yapması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. OECD tarafından oluşturulan çerçeve Şekil 1.1'de özetlenmiştir.

Şekil 1. 1: Hayat Boyu Öğrenme Kavramı

Kaynak: “Policy on lifelong learning in Australia” Chapman, Gaff, Toomey ve Aspin (2005, s. 115)

OECD'nin herkes için yaşam boyu öğrenme fikri, yalnızca yetişkinlere ikinci veya üçüncü bir şans vermekle ilgili değil, aynı zamanda tüm insanların yaşamları boyunca öğrenmeye muktedir ve motive olmasını sağlamakla ilgilidir. Mesleki Eğitim, yüksek öğretim, ev ve iş dahil olmak üzere bu bakış açısı resmidir. Yaşam boyu öğrenme tüm resmi olmayan ortamlarda gerçekleşen her türlü kişisel ve sosyal gelişimi kapsar ve ne olursa olsun herkesin ihtiyaç duyduğu bilgi ve beceri standartlarına odaklanır. Bu bağlamda, çalışan olsun ya da olmasın, tüm yetişkinlere erken yaşlardan itibaren tüm çocukları yaşamları boyunca öğrenmeye ve becerilerini güncellemeye hazırlamak ve motive etmek için fırsatlar sağlanması gerektiği düşünülmektedir (OECD, 1996, s. 6).

21. Yüzyıl Eğitim Komisyonu'nun “Öğrenme: İçimizdeki Hazine” adlı raporunda 21. yüzyılın en önemli zorluklarından biri olan yaşam boyu öğrenme kavramı, temel ve sürekli eğitim arasındaki geleneksel ayrımı aşmaktadır. Hayat boyu öğrenme, hızla değişen bir dünyanın zorluklarının üstesinden gelmemizi sağlamaktadır. Daha önceki eğitim raporlarında da vurgulandığı gibi, bireylerin özel ve iş yaşamlarındaki zorluklarla başa çıkabilmeleri için eğitime dönmeleri gerekmektedir. Bu gereksinim şimdiye kadarkinden daha fazla hissedilmekte ve her bireyin buna nasıl cevap vereceğini öğrenmesi gerekmektedir. Sürekli eğitim yaklaşımını esneklik, çeşitlilik ve farklı zaman ve mekanlarda erişilebilirlik açısından tüm avantajlarıyla desteklememiz gerekmektedir. Hayat boyu öğrenme kavramını yeniden düşünmemiz ve genişletmemiz önem arz etmektedir. Hayat boyu öğrenme, yalnızca çalışma hayatındaki değişikliklere uyum sağlayan değil, aynı zamanda bilgi ve becerileri ve bireysel davranış kapasitelerini bir bütün olarak şekillendiren bir süreci temsil etmektedir. İnsanları; kendilerinin ve çevrelerinin daha fazla farkına varmaya, işte ve toplumdaki sosyal rollerini yerine getirmeye teşvik etmektedir (UNESCO, 1996, ss. 21-22).

Mart 2000'de toplanan Lizbon Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği politikasının ve eylemlerinin yönüne ilişkin önemli bir noktaya dikkat çekerek, Avrupa'nın şüphesiz bilgi çağına girdiğini ve bunun bir kültürel değişim olduğunu ve bunun üzerindeki önemli etkisinin altını çizmiştir. Konsey, bilgiye dayalı bir ekonomi ve topluma başarılı bir geçiş için hayat boyu öğrenmenin önemini vurgulamıştır (Commission of European Communities, 2000, s. 3). Buradan hareketle 2010 yılına kadar gerçekleştirilmesi için yeni hedefler AB tarafından belirlenmiştir. Bu bağlamda, Avrupa Birliği'nin 2010 yılına kadar gerçekleştirmesi için yeni stratejik hedefler belirlenmiştir. Amaç, dünyanın en rekabetçi ve dinamik bilgiye dayalı ekonomisi haline gelmek, daha verimli iş yapabilmeyi ve daha fazla toplama uyum sağlayabilmeyi ile sürdürülebilir ekonomik büyümeyi sağlamaktır. Rapor, bu amaçla Avrupa'daki eğitim sisteminin bilgi toplumlarının taleplerine karşılık vermesi ve daha nitelik sahibi bir işgücü ihtiyacını karşılaması gerektiğini söylemektedir. Tüm vatandaşlar bilgi toplumlarında yaşayabilmek ve çalışabilmek için gereken becerilerle donatılmalıdır. Bu nedenle Konsey, Avrupa sosyal modelinin temel bir unsuru olarak yaşam boyu öğrenmeye öncelik vermiş ve üye olan devletlerin, temel becerileri merkeze alan hayat boyu öğrenme ile bütünleştiren bir Avrupa çerçevesi hazırlamalarını istemiştir. Metnin beş

yeterliliği Bilgi ve İletişim Teknolojisi, Yabancı Diller, Teknik Kültür, Girişimcilik ve Sosyal Becerilerdir. Bu temel becerilerin geliştirilmesi ve yeterliliklerin şeffaflığının artırılması önemli görülmüştür. Ayrıca, dijital okuryazarlığı desteklemek için Temel Bilgi Teknolojilerinde Avrupa Diploması hazırlamanın ihtiyaç olduğu vurgulanmıştır (European Council, 2000, s. 4).

2000 Feira Zirvesi, hayat boyu öğrenmeyi vatandaşlığı, sosyal uyumu ve istihdamı teşvik etmek için temel bir politika olarak tanımlamıştır. Üye Devletler, Konsey ve Komisyon hayat boyu öğrenme stratejilerinin bir parçasını oluşturan, tutarlı politikalar ve pratik önlemler almalı, tüm insanlar için yaşam boyu öğrenmeyi önemli hale getirmeli, sosyal ortakların katılımını teşvik etmeli, kamu finansman potansiyelini en üst düzeye çıkarmalı, kamu ve özel sektör katılımını teşvik etmelidir (European Council, 2000a, s. 6).

Hayat Boyu Öğrenmeye İlişkin Memorandumu, hayat boyu öğrenmeyi güçlendirmek için Lizbon ve Feira Avrupa Konseylerinde yapılan talepler temelinde oluşturulmuştur. Bu toplantının amacı, kişisel ve kurumsal düzeyde kamusal ve özel hayatın tüm alanlarını kapsayan hayat boyu öğrenmeyi uygulamaya yönelik kapsamlı stratejiler konusunda Avrupa düzeyinde tartışmalar başlatmaktır. Memorandum raporuna göre, yaşam boyu öğrenme artık sadece eğitim ve öğretim sürecinin bir yönü değildir. Tüm öğrenme etkinliklerine hazırlanma ve katılım sağlama için bir rehber olarak incelenmiştir. Bugüne kadar siyasette örgün öğrenmenin zihniyete hâkim olduğuna işaret edilmiş, yaşam boyu öğrenmenin devam etmesi nedeniyle yaygın ve informal öğrenmenin önem kazandığına dikkat çekilmiştir. Bu bağlamda, gelecek ile ilgili tutarlı bir strateji için gerekli olan hedefler aşağıda sunulmaktadır:

“• Bireylerin bilgiye dayalı topluma sürekli olarak katılmak için ihtiyaç duydukları becerileri edinebilmeleri veya geliştirebilmeler için öğrenmeye küresel ve sürekli erişim sağlamak.

• Avrupa'nın en büyük varlığı olan insana öncelik vermek için insan kaynaklarına yapılan yatırımda önemli artış yapmak

• Hayat boyu öğrenme süreçleri için etkili öğretme ve öğrenme yöntemleri geliştirmek

- Özellikle örgün ve yaygın öğrenmede, öğrenmeye katılım ve öğrenme sonuçlarının anlaşılmasını önemli ölçüde geliştirmek
- Avrupa'daki herkese eğitim fırsatları hakkında kaliteli bilgiler ve tavsiyeler vermek
- Yaşam boyu öğrenme olanaklarını insanlara mümkün olduğunca yaklaştırmak” (Commission of European Communities, 2000, s. 4)

2001 yılında Avrupa Komisyonu tarafından yayınlanan “Hayat Boyu Öğrenme Avrupa Alanını Bir Gerçekliğe Dönüştürmek” adlı bir raporda hayat boyu öğrenme kişisel, insani ve sosyal bilgi, beceri olarak tanımlanmıştır. Bu rapor Üye Devletleri tutarlı ve kapsamlı yaşam boyu öğrenme stratejileri geliştirmeye ve uygulamaya teşvik etmektedir. Bu bağlamda, bilgi toplumunun gelişimi için gerekli olan yeni bilgi ve beceri türlerinin hesaba katılması da yatırım ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Ayrıca eğitimin, bilgidan beceriye ve öğretmeden öğrenmeye geçiş olduğunu vurgulamıştır. Bunun üzerine öğrenci merkeze alınmıştır. Bu değişimin bir sonucu olarak bireyler anaokulundan öğrenmeyi öğrenmesi gerekli görülmüştür. Aynı zamanda bireylerin bilgi ve becerileri aktif olarak edinmesi ve geliştirmesi önemli görülmüştür Aynı zamanda, kapsamlı ve tutarlı bir yaşam boyu öğrenme stratejisi için aşağıdaki temel ilkeler oluşturulmuştur:

- “• Ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerde ortaklık araştırması yapmak;
- Bilgiye dayalı bir toplumda vatandaşların, toplulukların, daha geniş toplumun ve işgücü piyasasının öğrenme ihtiyaçlarını anlamak;
- Hükümetler, yetkililer, işverenler, sosyal ortaklar ve bireysel vatandaşlar arasındaki sorumluluk dağılımında kamu ve özel yatırım payını artırarak yeterli kaynakları sağlamak
- Mevcut öğrenme süreçlerini iyileştirerek, yeni öğrenme süreçleri ve ortamları geliştirerek, sosyal, coğrafi, psikolojik ve diğer tüm engelleri kaldırarak öğrenme fırsatlarına erişimi kolaylaştırmak.
- Öğrenenleri motive ederek ve her seviyede katılımı sağlayarak 'herkes için öğrenme' kültürü yaratmak.
- Öğrenme deneyimini yükselterek mükemmelliği takip etmek” (Commission of European Communities, 2001, s. 12).

Lizbon konferansındaki bir çağrıya cevaben hazırlanan “Eğitim ve Öğretim Sistemlerinin Somut Gelecek Hedefleri” adlı rapor, Avrupa ülkeleri tarafından oluşturulan yeni stratejilere ulaşmak için üç hedef belirlemiştir (European Commission, 2002, s. 13). Bu hedefler şunlardır: (1) Avrupa Birliği kapsamındaki eğitim ve öğretim sisteminin kalitesini ve etkinliğini artırmak; (2) herkes için eğitim ve öğretim faaliyetlerine erişimi kolaylaştırmak ve (3) eğitimi teşvik etmek ve öğretimi açmak. Bu stratejik amaçlara ulaşmak için Avrupa Konseyi tarafından 13 spesifik hedef belirlenmiş, bu hedefleri içeren rapor Mart 2001'de Stockholm'de sunulmuş ve kabul edilmiştir. Konsey ayrıca Avrupa modelinin nasıl modern hale getirileceği ve önümüzdeki on yıl süresinde Lizbon'da belirlenen stratejik hedeflere nasıl ulaşılacağına odaklanmıştır. Rapor, Avrupa Birliği ve Üye Devletlerin tüm insanlara iş alanı açma hedefi olduğunu belirtmektedir. Temel becerilerin, özellikle bilgi teknolojisi ve dijital becerilerin geliştirilmesi, AB'yi dünyadaki en rekabetçi ve dinamik bilgiye dayalı ekonomi haline getirmek için en önemli öncelik olarak nitelendirmektedir (European Council, 2001, s. 11).

2002 yılında Avrupa Konseyi ve Komisyon, Barselona Avrupa Konseyi'ne eğitim sistemlerinin hedeflerine ulaşmak için ayrıntılı bir çalışma programı sunmuş, Avrupa Konseyi programı 14 Şubat 2002'de onaylamıştır (European Commission, 2002, s. 8). Bu kapsamda uygulanan çalışma programı, Avrupa Birliği'ndeki eğitim sistemlerinin kalitesini ve verimliliğini artırmak ve eğitime erişimi kolaylaştırmak için özellikle temel beceriler ve Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi alanında önemli ilerlemeler kaydetmiştir (Commission of European Communities, 2005; European Council, 2002, s. 5).

1.3. Türkiye’de Hayat Boyu Öğrenme

Hayat boyu öğrenme kavramı Türkiye’de yeni değildir ancak hayat boyu öğrenme sistemlerinin inşasına yönelik araştırmalar 2000’li yıl sonrasında hız kazanmıştır (MEB, 2014a, s. 6). 1996’dan 2000’e kadar olan 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı (BYKP), genel eğitimin yanı sıra mesleki eğitimin tutarlı bir şekilde yeniden düzenlenmesi ihtiyacını açıkça ortaya koymuştur. İşletmeler ve okullar arasındaki dayanışmanın önemini vurgulamış, örgün ve yaygın eğitimin entegrasyonunu tavsiye etmiştir. 8. BYKP 2000 yılında kurulmuş olup 2001-2005 yıllarını kapsamaktadır. 8.

BYKP, eğitim sisteminin hayat boyu öğrenme anlayışıyla yeniden düzenlenmesi gerektiğini ifade etmiş ancak bu konuda kapsamlı bir araştırma yapılmamıştır. Ayrıca, 1996'da kurulan Toplum Eğitim İhtiyaçlarına Sürekli Yanıt Komisyonu, yaşam boyu öğrenmeden ziyade yaygın eğitimin bazı yönlerini tartışmıştır. Bu bağlamda, 8. BYKP'da ana hatları çizilen hayat boyu öğrenme ilkeleri ve kapsam çerçevesinin yeterince anlaşılmadığı belirtilmiştir (Devlet Planlama Teşkilatı [DPT], 2000, s. 82).

8. BYKP'na göre 1739 Sayılı Milli Temel Eğitim Kanunu, 1960'ların sonlarından itibaren bazı gelişmiş ülkelerde benimsenen ve uygulanan yeniden eğitim anlayışıyla yazılmıştır. Zaman içinde eğitimde önemli gelişmeler olmasına rağmen, 1990'larda gelişmiş ülkeler eğitim sistemlerine hayat boyu öğrenme yaklaşımı getirme ihtiyacını fark etmişlerdir. 1970'lerin revizyonist yaklaşımı yerini yaşam boyu öğrenme yaklaşımına bırakmıştır. 2020'lerde 8. BYKP, hayat boyu olmayan öğrenme yaklaşımlarının yaygınlaşacağı sonucuna varmış ve 1739 sayılı Kanunun “herkes için hayat boyu öğrenme” yaklaşımıyla yeniden düzenlenmesi ve kanunlaştırılması çağrısında bulunmuştur (DPT, 2000, s. 82).

2006 yılında 17. Millî Eğitim Şûrası, küreselleşen Türk eğitim sistemi ve AB bağlamında hayat boyu öğrenmenin yerini incelemiş ve çeşitli önerilerde bulunmuştur. Bu bağlamda yaşam boyu öğrenmeyi destekleyen, geliştiren ve yaygınlaştıran bir ulusal eğitim politikası geliştirilmekte, hayat boyu öğrenme ile ilgili tüm kurumlardan elde edilen bilgiler ile eğitim için bir yol çizilmiş ve mevzuat oluşturulmaktadır. Örgün ve yaygın eğitim merkezlerinde koordineli ve organize eğitim programları uluslararası standartları karşılamaktadır. Hayat boyu öğrenme faaliyetleri sonucunda mevcut kurumların geliştirilmesi ve kullanılması, ulusal ve uluslararası standart belgelerin yayınlanması, bireylerin hayat boyu öğrenme konusunda bilgilendirilmesi için faaliyetlerin düzenlenmesi ve hayat boyu öğrenme bilincinin ve yaygınlığının artırılması gerektiği düşünülmüştür. Aynı zamanda küreselleşen dünya ve AB düzeninde yabancı dil eğitiminin önemi, insan hakları konusu, demokrasi eğitimi ve çevre eğitim bilincinin kavratılmasının önemi, 24-64 yaş arası öğrenci ve çalışanlarla sınırlı olmayan yaşam boyu öğrenme ve eğitimin önemi gibi konular da tartışılmıştır (MEB, 2006, s. 8).

2006 yılında Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP) tarafından “Türkiye’nin Başarısı İçin İtici Güç: Hayat Boyu Öğrenme

Politika Belgesi” hazırlanmıştır. Türkiye’de yaşam boyu öğrenme stratejisi geliştirmeye ilişkin belgede tanımlanan kilit alanlardan biri, hayat boyu öğrenme için sistemlerin, altyapının ve finansmanın geliştirilmesidir. Bu bağlamda, yaşam boyu öğrenmeyi kolaylaştırmak için birçok karmaşık alt kural, yasa ve yönetmelik içeren daha basit çerçevelerin gözden geçirilmesi ve değerlendirilmesi gerekli görülmüştür. Sivil toplum üyelerinden oluşan kurumlar arası geçici bir çalışma grubu kurulması ve yenilenmiş Hayat Boyu Öğrenme Merkezi ile Hayat Boyu Öğrenme Konseyi kurulmasının gerekli olduğu ifade edilmiştir (MEGEP, 2006, ss. 25-31).

Aynı zamanda, raporda genellikle tercih edilen dokuz program alanı yer almaktadır. Bu alanlar içinde:

1. Temel yaşam becerilerinin ve yetişkin okuryazarlığının geliştirilmesi için bütünleşik bir program gerekli görülmüştür. Okuryazarlığı yaşam boyu öğrenme stratejilerine entegre etmenin kayıt dışı sektördeki işçi sayısını azalttığı gösterilmiştir.

2. Özellikle Güney Doğu ve diğer az gelişmiş bölgelerde yaşam boyu öğrenme için kırsal kalkınma programlarına acil ihtiyaç vardır.

3. Bir yandan bilgisayar, yabancı dil ve girişimcilik gibi temel becerileri geliştirmek için kapsamlı bir strateji formüle edilmiştir. Bir yandan, sosyal yaşamda, işgücü piyasasında ve modern bilgi toplumunda hayatta kalmanın örgün eğitimdekilerin ötesinde beceriler gerektirdiği görülmüştür.

4. Hayat boyu öğrenme uygulanırken sivil toplumun dahil edilmesi ve desteklenmesi tavsiye edilmiştir.

5. Hayat boyu öğrenmenin başarıya ulaşması için şirket çalışanlarına işbaşı eğitim verilmesi ve sürekli eğitim programlarının normalleştirilmesi gerekli görülmüştür.

6. Yeterlilik seviyelerinin standartlaştırılması ve belgelendirilmesi ihtiyacı ve daha geniş yaygınlaştırma ihtiyacı göz önünde bulundurularak, mevcut mesleklerin, becerilerin ve yeterlilik seviyelerinin yeniden tanımlanması ve standartlaştırılması ve belgelendirme sistemlerinin uygulamaya konulması tavsiye edilmiştir.

7. Uygulayıcıların yaşam boyu öğrenmeye katılmalarını sağlamak için ayrıntılı ve kapsamlı e programlarına olan ihtiyacı vurgulamıştır.

8. Bilgilendirme ve bilinçlendirme kampanyalarının amacının, hayat boyu öğrenmenin amacını kamuoyuna kapsamlı ve etkili bir şekilde iletme olduğu kabul edilmiştir.

9. Ulusal televizyonda uzun süreli ve düzenli öğrenme destek programlarının başlatılması ve yayınlanması gerekli görülmüştür (MEGEP, 2006, ss. 17-23).

Dokuzuncu Kalkınma Planı, 2007-2013, değışen ve gelişen ekonomi ve işgücü piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda bireysel istihdam edilebilirliği ve yaşam boyu öğrenmeyi, eğitimin işgücü taleplerine ilişkin duyarlılığını artırmayı amaçlayan stratejiler geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda, bireylerin beceri ve yeterliliklerinin geliştirilmesi, örgün ve yaygın eğitim olanaklarının artırılması, bu eğitim türleri arasındaki yatay ve dikey ilişkilerin güçlü hale getirilmesi, çıraklık eğitiminin teşvik edilmesi ve onlar için bir mekanizma oluşturmak ve geliştirmek önemli görülmüştür. Sistemin etkinliğini, erişilebilirliğini ve eşitliğini güçlendirme ihtiyacı vurgulanmıştır. Eğitim çağının ötesindeki kişilerin açık eğitim olanaklarından yararlanmalarını, becerilerini ve mesleki faaliyetlerini geliştirmelerini teşvik etmek, topluma yaşam boyu eğitim anlayışını yerleştirmek için e-öğrenmeyi de içeren yaygın eğitim faaliyetlerinin artırılması önerilmiştir. Genel olarak, sürekli eğitim yaklaşımını ve sistemin bütünlüğünü dikkate alarak eğitim sistemini etkili, erişilebilir ve eşitlikçi hale getirmeyi amaçlamıştır (Dokuzuncu Kalkınma Planı, 2006, s. 85).

2010 yılında 18. Millî Eğitim Şûrası gerçekleştirirken eğitim ortamları tasarlanırken dünyada ve Türkiye'de kabul görmüş yaşam boyu öğrenme stratejisinin dikkate alındığı vurgulanmıştır. Halk eğitim merkezlerinde sanat eğitimi ve spor alanında bilgi ve beceri kazandırmak için daha çok kursların açılması, Milli Eğitim Merkezlerinin altyapılarının ve öğretmen durumlarının güçlendirilmesi ve bu kurslara yapılan atıflar önerilmiştir (MEB, 2010, s. 10).

Hayat boyu öğrenmenin gelişimine önemli katkılar sağlayan bir gelişmeyle daha önce örgün, yetişkin ya da yaygın eğitim çerçevesinde faaliyet gösteren kurumlar hayatın her alanına yayılmıştır. Bu kapsamda 25 Ağustos 2011 tarih ve 652 Sayılı Millî Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Yönetmelik ile Çıraklık ve Parasız Eğitim Genel Müdürlüğü'nün adı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü olarak

değiştirilmiştir. Kararın 12. Maddesi içeriğinde Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'nün görevleri aşağıda açıklanmıştır:

“Zorunlu eğitim olmaksızın hayat boyu eğitimin politika oluşturulması, uygulanması, hesap verebilirliği ve değerlendirilmesi

Parasız eğitim ve halk eğitim hizmetlerinin uygulanması

Örgün eğitim sistemine girmemiş, eğitim kademesinden ayrılan veya tamamlamamış kişiler yaygın eğitime dayalı eğitim alanlarında mesleki ve teknik eğitim görmeleri

Resmi olmayan okullar ve eğitim kurumları için eğitim programları, ders kitapları, öğretim materyalleri ve materyallerinin hazırlanması ve bunların eğitime aktarılması

Resmi olmayan özel eğitim kurumları ile ilgili işleri yürütmek

5.6.1986 tarihli ve 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununa göre aday, kursiyer, çırak ve ustalara genel ve mesleki eğitim vermek

Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak” (Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, s.4).

2004 yılında yapılan 19. Milli Eğitim Şûrası kararlarında; öğretmenlerin yeterliliklerinden yola çıkılarak, sistemin öğretmenlerinin sayısal çeşitliliği, ülke dağılımı ve yaşam boyu öğrenme ilkelerini kapsayan bir mesleki-kişisel gelişim şekline ihtiyaç olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda öğretmenlere yaşam boyu öğrenme olanaklarını artırmaları ve çeşitlendirmeleri için uzaktan eğitim konusunda hizmet veren eğitim kurumlarıyla iş birliği yapmaları önerilmektedir (MEB, 2014b, s. 7).

9. Kalkınma Planı esas alınarak 2009-2013 dönemi Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi hazırlanmıştır. İlgili kurum ve kuruluşlar tarafından okul öncesi eğitimden ileri yaş eğitimine, yasal düzenlemeden eğitimin finansmanına kadar eğitim ve öğretimin tüm konularını kapsayan çeşitli öncelik ve eylemlerde faaliyetler yürütülmektedir. 2014-2018 yıllarında bu stratejik belgede ele alınan yaşam boyu öğrenme stratejisi, daha sistematik bir yapı halini alarak ulusal ve uluslararası yaklaşımlar doğrultusunda yeni bir şekil almıştır. Hayat Boyu Öğrenme Ulusal Strateji Belgesi 2014-2018; öncelikle toplumda hayat boyu öğrenme kültürü ve farkındalığı

oluşturmak, hayat boyu öğrenme fırsatlarını ve sunumlarını iyileştirmek, fırsatlara erişimi iyileştirmek, hayat boyu rehberlik ve danışmanlık sistemini geliştirmek, önceki öğrenmeleri geliştirmek ve yaşam boyu öğrenmeyi desteklemek için bilişsel bir sistem geliştirmek gibi önceliklere yer vermiştir. Hayat boyu öğrenme kapsamında anahtar yeterliliklerin, etkin vatandaşlığı, istihdam edilebilirliği ve kişisel gelişimi aynı zamanda AB çerçevesinin önemini ve ihtiyacını özellikle vurgulamıştır (MEB, 2014a, s. 7).

2014-2018 10. Kalkınma Planı, düşük genç işgücü piyasası katılımı, yüksek genç işsizliği ve temel gençlik niteliklerinin eksikliğini ele almıştır. İş dünyasının hızla değiştiği günümüz dünyasında, bireylerin temel beceriler ve uzmanlık bilgileri geliştirerek iş gücünde daha uzun süre kalmaları, daha verimli bir iş hayatına sahip olmaları, sürekli değişikliğe uğrayan iş ve yaşam şartlarına daha etkili uyum sağlamaları gerektiği ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda “Temel ve Mesleki Becerileri Geliştirme Programı” hazırlanmıştır. Çalışan yetişkinler için gerekli olan sanat ve spor becerilerinin yanı sıra bilgi iletişim teknolojileri, yabancı dil, finansal okuryazarlık, problem çözme becerileri, eleştirel düşünme becerileri, iletişim becerileri, liderlik becerileri, kariyer planlama ve iş arama becerileri gibi temel becerileri kazanmaları amaçlanmaktadır. Bu bağlamda, programın temel amaçları, eğitim düzeyinde temel becerilerin ağırlığını artırmak, temel becerilerin kazanılmasını sağlayan yaşam boyu öğrenme programları geliştirmek, işgücü piyasası ile eğitim sistemi arasındaki bağları güçlendirmek, istihdamda ve örgün eğitim dışına çıkarılmış kişilerin sayısını azaltmaktır. Planın hedeflerine ulaşmak için, müfredatın temel becerileri dahil etmek ve geliştirmek için tüm eğitim seviyelerinde güncellenmesi önerilmiştir. Ayrıca halk eğitim merkezleri ve belediye mesleki eğitim merkezlerinin hayat boyu öğrenme merkezleri olarak yeniden düzenlenmesi ve bu merkezlerde verilen temel eğitim etkinliklerinin sayısını ve kalitesinin artırılmasına ihtiyaç olduğu belirtilmiştir (Kalkınma Bakanlığı, 2013, s. 187).

2015 yılında belirlenen temel ve mesleki eğitim gelişim programı eylem planı içerisinde programın bölümleri, faaliyetleri, faaliyetlerden sorumlu kurumlar faaliyetler için ayrılan süre açıklanmıştır. Aynı zamanda ülke genelinde “temel beceriler” kavramı tanımının yapılması ve aynı tanımın kullanılması için Türkiye Yeterlilikler Çerçevesine dayalı bir eğitim terminolojisi oluşturulması planı ortaya çıkarılmıştır. Ülke genelinde, özellikle kamu kurum ve kuruluşlarında ortak terminolojinin kullanılmasını sağlayacak

yasal düzenlemelerin getirilmesi önerilmiştir. Eylem Planı'nda dikkat çeken bir diğer durum ise temel eğitim, genel ortaöğretim ve özel okul eğitim programlarının temel becerileri içerecek şekilde güncellenmesidir (Türkiye Yeterlilikler Çerçevesine Dair Tebliği, s. 36). Aynı zamanda, temel akademik becerilerin kazanılma derecesini ölçen bir sistem ile temel eğitimden ortaöğretime geçiş ve üniversite giriş sınavlarında temel akademik becerilerin düzeyini ölçen bir sistem kurulmaya çalışılmıştır. Ayrıca, üniversitenin temel becerilere göre öğretmen yetiştirme programını güncellemeyi ve "temel becerilerin kazanılması" temasıyla öğretmen yetiştirilmesi planlanmıştır. Bu arada, yetişkin nüfus için temel beceri programlarını güncellemek ve yaygınlaştırmak da amaçlar arasında yer almıştır. İŞKUR aracılığıyla uygulanan çalışan işgücü programının temel becerilerin kazanılmasını sağlayacak şekilde revize edilmesi de planlanmıştır (Kalkınma Bakanlığı, 2013, s. 46).

11. Kalkınma Planı 2019-2023 hayat boyu öğrenme için önemli öneriler içermektedir. Plana göre tüm bireylerin kapsamlı, kaliteli eğitim ve yaşam boyu öğrenme fırsatlarına erişimi sağlanarak, düşünme, algılama, problem çözme, özgüven ve sorumluluk, girişimcilik ruhu geliştirmelerine imkân verilmiştir. Buradaki amaç; yenilikçi niteliklere, demokratik değerlere sahip, milli kültürü içselleştirmiş, paylaşma ve iletişime açık, teknolojiden yararlanabilen, estetik duygusu güçlü, üretken, mutlu insanlar yetiştirmektir. Ayrıca hayat boyu öğrenmeye katılım oranını 2018'de %6,2'den 2023'e kadar %8'e çıkarılması amaçlanmıştır. Bu bağlamda, yaşam boyu öğrenme olanaklarını artırmak ve yaşlanan nüfusun hayat boyu öğrenme imkânlarına erişimi amacıyla, toplumun tüm kesimlerinde, teknolojinin ivmesinden kaynaklanan değişen ihtiyaçlara göre bireysel kişilik ve becerilerin sürekli geliştirilmesi amaçlanmaktadır. İnsanların yaşam boyu öğrenme fırsatlarına erişimi ve değişime uyum sağlamaları ayrıca hayat boyu öğrenme programlarının çeşitliliğini ve kalitesini artırmak ve başarı rekoru kırmak ön plandadır. Tekrar eden ve kurumlar arasında belge ve sertifika değişimini önlemek için ulusal bir hayat boyu öğrenme ve izleme sisteminin kurulması gerektiği ifade edilmiştir (Strateji ve Bütçe Başkanı, 2019, s. 128).

1.4. Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi

Lizbon Avrupa Konseyi tarafından 2000 yılında seçilen hedefler doğrultusunda, "daha fazla ve daha iyi işler, daha fazla sosyal uyum ve sürdürülebilir ekonomik

büyüme ile dünyanın en rekabetçi ve dinamik bilgiye dayalı ekonomisi" olmak, ekonomik büyümeyi sağlamak, bilgi toplumunda iş gücünün düzeyini ve kalitesini iyileştirmek için Avrupa'nın eğitim ve öğretim sistemlerinin gerekli görüldüğü ortaya konmuştur. Bu bağlamda temel unsurlardan biri olarak yeni bir temel beceri oluşturmak gerekli olmuştur. Lizbon Avrupa Konseyi, yaşam boyu öğrenme yoluyla edinilebilecek temel becerileri tanımlamak için bir Avrupa çerçevesi çağrısı yapmıştır. Çerçevenin bilgi ve iletişim teknolojisi, teknik kültür, yabancı dil, girişimcilik ve sosyal becerileri içermesi düşünülmüştür. Bir yıl sonra, Stockholm Avrupa Konseyi'nin "Eğitim ve Öğretim Sistemlerinin Somut Gelecek Hedefleri" raporu 3 temel amaç ve 13 ilgili stratejik hedef ile kabul edilmiştir. Şubat 2002'de toplanan Barselona Avrupa Konseyi, bu üç ana hedefe ulaşmak için ayrıntılı bir çalışma planı kabul etmiştir. Konsey ayrıca, özellikle yabancı diller ve dijital okuryazarlık olmak üzere temel becerilerin geliştirilmesine odaklanmıştır. 2004 yılına kadar eğitimde Avrupalı bir boyut geliştirmek ve bu boyutu öğrencilerin temel yeterliliklerine entegre etmek gerekliliği ifade edilmiştir (European Commission, 2004, s. 11).

2010 yılına kadar belirlenen ortak amaç ve hedeflere ulaşmak için ayrıntılı bir çalışma programı hazırladıktan sonra 13 hedef üzerinde çalışmak üzere Komisyon, uzman çalışma grupları oluşturmuştur (European Commission, 2004, s. 11). Grup, 2001 yılında Temel Beceriler üzerinde çalışmaya başlamıştır. Grup görevleri, bilgi toplumu becerilerini geliştirme, girişimciliği geliştirme ve yabancı dil öğrenimini kolaylaştırma olarak tanımlanmaktadır. Temel becerilere değinen grup, ilk toplantıda temel beceriler kavramını, hangi becerilerin üzerine inşa edileceğini ve bu becerilerin nasıl tanımlanacağını tartışmıştır. İkinci toplantı kapsamında "temel beceriler" ifadesi yerine "anahtar yeterlikler" kavramının kullanılacak olmasına karar verilmiştir. Kararın nedenleri özetle şöyle açıklanmıştır:

"• İngilizce dışındaki dillerde 'beceri' terimini yetenekten ayırt etmek zordur.

• Yetkinlik genellikle beceri, bilgi ve tutumların bir kombinasyonu olarak kabul edilir. En geniş terim olarak kabul edilebilecek yeterlilikler, belirli olmayan "becerileri"/"tutumları" içerir. Genellikle "yetkinlik" kelimesinin bunları içermediği düşünülmektedir.

• Birçok insan için "temel bilgi" (beceriler), tartışmalarda genellikle kafa karıştırıcı olan sınırlı okuryazarlık ve matematik becerileri anlamına gelir. •

Benzer şekilde, "temel bilgiler" (beceriler) bir dizi "hayatta kalma becerileri" olarak kabul edilir, ancak becerilere ilişkin mevcut tartışma hayatta kalma ile sınırlı değildir.” (European Commission, 2002, s. 9)

Çalışma Grubu, temel yeterliliklerin üç ana amaç için evrensel olarak benimsenmesi gereğine dikkat çekmektedir:

- “• Kendini gerçekleştirme ve yaşam boyu gelişim: Anahtar yetkinlikler, bireylerin hedeflerini gerçekleştirmelerine yardımcı olmalıdır.*
- Katılım: Temel yeterlilikler, bireylerin topluma aktif vatandaşlar olarak katılmalarını sağlamayı amaçlamalıdır.*
- İstihdam edilebilirlik: Temel yetkinlikler, bireylerin işgücü piyasasında uygun bir pozisyon bulmasına yardımcı olmayı amaçlamalıdır.” (European Commission, 2002, s. 10).*

Genel olarak anahtar yetkinlikler, zorunlu eğitim sonunda geliştirilen ve tüm kişilerin ihtiyaç duyduğu kendini gerçekleştirme/geliştirme, katılım ve istihdam için temel oluşturan aktarılabilir ve çok işlevli bilgi, beceri ve tutumlardır. Anahtar yetkinliklerin birçok durum ve ortamda aktarılabilir ve uygulanabilir olması, çok işlevli olması, farklı hedeflere ulaşabilmesi, farklı türdeki sorunları çözebilmesi ve farklı görevlerin tamamlanması için kullanılabileceği yönleri vurgulanmaktadır. Anahtar yetkinlikler, bir bireyin çabalarının her durumda başarılı olacağını garanti etmez, ancak bu yeterliliklerdeki eksiklikler nihayetinde kişisel başarısızlıkların ortaya çıkacağı, kendini gerçekleştirme, katılım ve kazançlı istihdam hedeflerinden üçüne de ulaşamayacakları öngörülmüştür (European Commission, 2002, s.11).

Çalışma grubu sekiz temel yetkinlik alanı üzerinde durmuştur. Bunlar, Lizbon Zirvesi'nde tanımlanan yeni temel becerileri (BİT becerileri, teknik kültür, yabancı diller, girişimcilik, sosyal beceriler) okuryazarlık ve matematiksel beceriler gibi geleneksel becerileri içermektedir. Öğrenme, okuldan yetişkinliğe kadar olan eğitim sürecinin temelidir ve yaşam boyu öğrenmenin temel yetkinliği olarak ifade edilmiştir. Aynı zamanda genel kültür önemli bir anahtar beceri alanı olarak kabul edilmiştir (European Commission, 2002, s. 13).

2006 yılında, Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi, yaşam boyu öğrenmeyi teşvik etmek için bireysel kendini gerçekleştirme, aktif vatandaşlık ve sosyal uyum için

gerekli anahtarlarla birlikte 18 Aralık 2006 tarihli Hayat Boyu Öğrenme için Temel Yeterlilikler hakkında bir Tavsiye Kararı kabul etmiştir. Buradaki amaç, yetkinlikleri belirlemek ve tanımlamaktır. Ayrıca, temel eğitimin sonunda, insanları yetişkinliğe hazırlayan temel yetkinliklerle donatmak, ileri eğitim ve profesyonel yaşam için bir temel oluşturmak ve yetişkinlerin bu yeterlilikleri yaşamları boyunca geliştirmelerine yardımcı olmak amaçlanmıştır. Bu çerçevede; “Ana dilde iletişim, yabancı dilde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilim ve teknolojide yeterlilikler, dijital yeterlilikler, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yeterlilikler, inisiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifadeyi” kapsayan sekiz anahtar yeterliliği tanımlar (European Union, 2006, s. 18).

Anahtar yeterlilikle ilgili bir başka gelişme de 2010 yılına kadar sürecek olan çalışma programlarının sonucu olan Hayat Boyu Öğrenme için Avrupa Yeterlilikler Çerçevesidir (AYÇ). AYÇ, beceri geliştirme ve farkındalık yoluyla, çalışanların ve öğrencilerin uluslararası hareketliliğini kolaylaştırmayı ve herkes için yaşam boyu öğrenmeye erişimi ve katılımı iyileştirmeyi hedeflemektedir. Amacı, farklı yeterlilik sistemleri ve ilgili seviyelerin arasında geçişi sağlamak için bir köprü görevi gören ortak bir referans çerçevesi oluşturmaktır. Yaşam boyu öğrenmenin geliştirilmesi için AYÇ, örgün, yaygın ve informal öğrenme ortamları kapsamında gerçekleştirilen öğrenmeyi içermektedirler. AYÇ tabanı, her seviyede gerekli olan minimum genel bilgi, beceri ve yetenekleri tanımlayan sekiz anahtar yetkinliğe sahiptir. 2005 yılında hazırlanan Avrupa Yeterlilikler Çerçevesinin olası özelliklerine ilişkin bir rapor, Avrupa Yeterlilikler Çerçevesinin geliştirilmesinde etkili olan temel ilke ve süreçlerin açıklandığı anahtar yetkinlikleri ortaya koymaktadır. Raporda sunulanlara göre anahtar beceriler, düzey 2’de kazanılabilecek beceriler olarak özetlenmektedir. Bu nedenle, temel becerilerin zorunlu eğitimin sonunda kazanılması ve yaşam boyu sürdürülmesi gerekmektedir. Kişisel ve mesleki beceriler kategorisinde, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve insani beceriler, inisiyatif ve girişimcilik ile kültürel farkındalık ve kendini ifade etme özel olarak ele alınmaktadır. Martyniuk (2006) dil becerilerinin, matematik, bilim ve teknoloji temel yeterliliğinin ve dijital yeterliliğinin daha bireysel, ulusal ve sektöre özel olarak uyarlandığını ifade etmiştir (Commission of European Communities, 2005).

23 Nisan 2008’de, Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi, Hayat Boyu Öğrenme için Avrupa Yeterlilikler Çerçevesine ilişkin bir tavsiyeyi resmen kabul

etmiştir. Rapor, 2006 yılında kabul edilen anahtar yeterliklerin dikkate alındığını belirtmektedir. Anahtar yeterlikler hiçbir düzeyde raporda açıkça yer almamıştır. Ayrıca, öğrenme çıktılarında uzmanlaşmış konulardan söz edilmemiştir. Çerçeveye dahil edilebilecek anahtar yeterlikler ülkeler, toplumlar ve zaman içinde farklılık gösterebilir, bu nedenle AYÇ'nin yalnızca belirli bir anahtar yeterliliği değil, çeşitli düzeylerdeki tüm anahtar yeterlikleri kapsamı beklenmektedir. Öğrenmeyi öğrenme gibi genel yeterlilikler, bilgi, beceri ve yeterlilikler ile bir bütün olarak kabul edilmiş ve bu nedenle ne açıkça AYÇ'ye dahil edilmiş ne de ek boyut olarak eklenmiştir (European Commission, 2008, s. 6).

1.5. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi

Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinin oluşturulması, Türk eğitim sisteminde anahtar yeterliliklerin önemini vurgulayan gelişmede önemli bir yer tutmuştur. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ), 2008 yılı itibarıyla resmi olarak kabul edilmiş olan Hayat Boyu Öğrenme için Avrupa Yeterlilikler Çerçevesine ilişkin tavsiyeleri takiben geliştirilmiştir. Bu çerçeve, Millî Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu, kamu kurumları, sendikalar ve işveren dernekleri, meslek odaları ve ilgili sivil toplum kuruluşları, yerel ve resmî kurumlar ile iş birliği içinde Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından geliştirilmiştir. İlkeler, 19 Kasım 2015 tarihli ve 2015/8213 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 29537 sayılı Resmî Gazete Resmî Gazete de yayımlanması ile birlikte yürürlüğe girmiştir (Türkiye Yeterlilikler Çerçevesine Dair Tebliğ, 2016).

Türkiye, Hayat Boyu Öğrenmede Anahtar Yeterlilikler üzerine Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin 2006 tavsiyelerine eşlik eden Hayat Boyu Öğrenmede Temel Yeterliliklere ilişkin Avrupa Referans Çerçevesini benimsemiştir. Bu çerçeve de Türk eğitim politikası kapsamında sekiz anahtar yeterliliğin kazanılmasına yüksek öncelik vermiştir. Anahtar yetkinlikler, bilgi toplumunun gerektirdiği tüm insanların kişisel gelişimini, toplumda aktif ve sorumlu bireyler olarak toplumsal katılımını ve yaşam boyu öğrenmeye katılımını destekleyen temel yeterlilikleridir. Anahtar yetkinliklerin eğitim ve öğretim programlarının öğrenme çıktılarına yerleştirilmesi ilke olarak kabul edilmektedir. Anahtar yetkinliklerinin belirlenmesi, kurumsal katılım; ölçme, değerlendirme, eğitim ve belgelendirme MEB, Üniversiteler Kurulu (YÖK) ve

benzeri kuruluşların sorumluluğundadır (Türkiye Yeterlikler Çerçevesine Dair Tebliğ, 2016).

Uygulamadaki anahtar yeterlilikler üzerine, “Türkiye Yetişkin Öğrenme Gündemi Uygulamaları-II” isimli bir proje gerçekleştirilmiştir. Bu projenin amacı, yetişkinler arasında yaşam boyu öğrenme bilincini ve kültürünü artırmak, anahtar yetkinliklerden yararlanarak yetişkin becerilerini geliştirmek ve daha esnek ve daha kolay uzaktan eğitim yöntemleriyle yaşam boyu öğrenme fırsatlarına erişim sağlamaktır. Proje hedeflerine göre belirlenen yetkinlikler için müfredat oluşturmak, dijital yetkinlikler ve girişimcilik için uzaktan eğitim kursları geliştirmek planlanmaktadır. Ancak proje kapsamında geliştirilen modüllerin yetişkin eğitimi sisteminde kullanımı henüz tam olarak gelişmemiştir (Bilasa & Taşpınar, 2017, s. 131).

Önceki yıllarda, benzer amaçlarla temel becerilerin oluşturulmasına yönelik unsurlar gözlemlenmişti ancak 2017 yılına kadar anahtar yeterlilikler çerçevesi doğrudan müfredata yansıtılmamıştı. 1968'den önce kullanılan programlar, uluslararası standartlardan ziyade öncelikle ulusal standartlara dayanıyordu. Bu programlar, tüm derslerde ortak olan becerilerden ziyade bağımsız derse özgü becerileri barındırmaktaydı. 2005 müfredatı, küresel ve AB standartlarına entegrasyonu ele almıştır. Tüm derslerde performansın altında yatan sekiz genel/temel beceri belirlenmiştir (Doğan, 2014, s. 18). Bireyin yaşam için ihtiyaç duyduğu bilgi ve becerileri ön planda tutması, bunları kendi kendine başarması ve bireyi her yönüyle geliştirmesi ilkesi benimsenmiştir. Kişinin günlük yaşam için gerekli temel bilgi, yaşam becerileri ve donanım ile donatılması gerektiği vurgulanmıştır. Bu bağlamda 1-5. sınıf müfredatında genel/temel beceriler, öğrencilerin kazandıkları ve yaşamları boyunca kullandıkları öğrenme alanlarında, eğitim yılı sonunda yatay olarak ve sınıftaki gelişimleri ile ilişkilendirilmiştir. Çünkü temel beceriler tüm kazanımların temelidir; amaç, müfredatın kazanılmasının bu becerileri geliştirmesidir. Amaç, müfredat ustalığı yoluyla bu becerileri geliştirmektir. Bu becerileri öğretmek için her ders programı çeşitli öğrenmeleri ve etkinlikler içermektedir. Bu bağlamda öğrencilerin kazandığı temel beceriler şunlardır:

“Eleştirel düşünme becerisi

Yaratıcı düşünme becerisi

İletişim becerisi

Araştırma-sorgulama becerisi

Problem çözme becerisi

Bilgi teknolojilerini kullanma becerisi

Girişimcilik becerisi

Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma becerisi” (MEB, 2009, s.11)

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2017 güncellemesi hazırlanan taslak programda temel beceriler adı altında sekiz anahtar yeterliliğin yer aldığı görülmektedir. (MEB, 2018a, s. 5; 2018b, s. 9). Programda “yetkinlikler” adı altında belirtilen sekiz temel yeterlik, taslak program temelinde nihai haline getirilmiştir. İlköğretim ve ortaöğretim düzeyinde uygulanmaya başlanmasına karar verilmiştir. Programda, öğrencilerin anahtar yeterlilikleri hem ulusal hem de uluslararası düzeyde konumlandırmaları gerekli görülmüştür. Anahtar yeterlilikler programda kişisel, sosyal, akademik ve profesyonel yaşamlarında ihtiyaç duyacakları beceriler dizisi olarak tanımlanmıştır. Bu bağlamda eğitim sisteminin hedefinin, yeterlilikle ilişkili bilgilere, beceri ve davranışlara sahip karakterli kişiler yetiştirmek olduğu ifade edilmiştir (MEB, 2018, s. 4; 2018a, s. 6; 2018b, s. 7; 2018d, s. 4).

1.6. Anahtar Yeterlikler

Anahtar yeterlilikler, bireyin kendi öğrenmesinden sorumlu olmasını sağlayan, kişisel gelişimi arttıran, sivil ve sosyal katılımı gerektiren ve istihdam edilebilmesi için ihtiyaç duyduğu yeterliliklerdir. Avrupa çerçevesinin ana görevleri şunlardır:

“• *Bilgi: Belirli bir alan veya konunun anlaşılmasını destekleyen verili gerçekler ve şekiller, kavramlar, fikirler ve teorilerden oluşur.*

• *Beceri: Süreçleri yürütme ve sonuçlara ulaşmak için mevcut bilgileri kullanma yeteneği.*

• *Tutum: Bir fikre, kişiye veya duruma göre hareket etme veya tepki verme eğilimi ve düşünme biçimi.*” (European Commission, 2018, s. 11; European Union, 2006, s. 11).

Yaşam boyu öğrenme perspektifinden bakıldığında, anahtar yeterlilikler, aileler, okullar, işyerleri, mahalleler ve diğer topluluklar dahil olmak üzere tüm ortamlarda erken çocukluktan yetişkinliğe kadar örgün, yaygın ve resmi olmayan öğrenme ortamlarıyla geliştirilmelidir (Council of the European Union, 2018, s. 8). Her biri bilgi toplumunda başarıya katkıda bulunduğundan, tüm anahtar yetkinlikler eşit derecede önemlidir. Aynı zamanda, bir yetkinlik için önemlilik arz eden özellikler diğer yetkinlikleri desteklemelidir. Bu bağlamda, çoğu yetkinlik birbiriyle ilişkilidir ve iç içe geçmiştir. Örneğin, dil eğitimi ve okuryazarlık için gerekli olan temel beceriler eğitim öğretimin temelini oluşturmaktadır. Tüm eğitim öğretim çerçevesine uygulanabilecek birçok tema vardır. Eleştirel düşünme, yaratıcılık, inisiyatif alma, problem çözme, risk değerlendirmesi, karar verme ve yapıcı duygusal yönetim, sekiz yeterliliğin hepsinde rol oynar (European Union, 2006, s. 14). Ana dilde iletişim, matematiksel yeterlik ve fen ve teknolojide temel yeterlikler gibi geleneksel okul dersleriyle ilişkili yeterliliklere ek olarak, öğrenmeyi öğrenme gibi programlar arası ana yeterlilikler, yaşam boyu öğrenmeyi ve demokratik öğrenmeyi mümkün kılar. Bugün iş dünyasında ve dünyada başarılı olmak için geleceğin gelişmiş becerilerine, yaratıcılık ve yenilikçilik becerilerine ihtiyacımız bulunmaktadır (European Commission, 2012, s. 4). Bu, program içeriğinin durağan bir kavramsallaştırmasından, insanların çok çeşitli gerçek dünya durumlarında uygulayabilecekleri ilgili bilgi, beceri ve tutumların dinamik bir kombinasyonuna geçiştir. Avrupa Birliği tarafınca geliştirilen çerçeveye uyum olarak, her bir temel yetkinliğin kapsamı, gerekli bilgi, beceri ve tutumlar aşağıda özetlenmiştir (European Union, 2006, ss. 13-14).

Şekil 1. 2: Anahtar Yeterlilikler

Ana Dilde İletişim

Ana dilde iletişim kurar, kavramları, düşünceleri, duyguları, olayları ve görüşleri sözlü ve yazılı dilde ifade eder ve yorumlar (dinleme, konuşma, okuma ve yazma). Tüm sosyal ve kültürel ortamlarda uygun ve yaratıcı bir şekilde etkileşim kurma yeteneği olarak tanımlanır. Bu yeterlik kapsamında edinilmesi gereken bilgi, beceri ve tutumlar aşağıda özetlenmiştir:

“• İletişimsel yeterlilik öncelikle ana dilin edinilmesinden gelir. Anadil, bireyin dünyayı anlama ve onunla ilişki kurma konusundaki bilişsel yeteneğinin gelişimi ile ilgilidir. Ana dilinizde iletişim kurmak, kelime dağarcığı, işlevsel gramer ve dil işlevleri hakkında bilgi gerektirir. Temel dilsel etkileşim türlerinin, edebi ve edebi olmayan metinlerin, dillerin ve farklı bağlamlardaki iletişimsel çeşitliliğin tanınmasını içerir.

• Bireyler, çeşitli durumlarda hem sözlü hem de yazılı olarak iletişim kurma ve durumun gerektirdiği şekilde iletişimlerini izleme ve ayarlama becerisine sahip olmalıdır. Bu yetenek aynı zamanda farklı metin türlerini ayırt etme ve kullanma becerisini, bilgileri alma, düzenleme ve işleme becerisini ve belirli bir sözlü veya yazılı görüşü uygun koşullarda ikna edici bir şekilde ifade etme becerisini de içerir.

• *Bu, kendi ana dilinizde iletişim kurmaya yönelik olumlu bir tutumu, eleştirel ve yapıcı iletişim eğilimini ve başkalarıyla etkileşime ilgi duymayı içerir. Dilin bireyler üzerindeki etkisinin farkında olmamız ve dili olumlu ve sosyal açıdan sorumlu bir şekilde anlamamız ve kullanmamız gerekmektedir.”* (European Union, 2006, s. 14).

Yabancı Dillerde İletişim

Yabancı bir dilde iletişim kurmak genellikle ana dilimizde iletişim kurmanın temel becerileri ile ilişkilidir. Benzer şekilde, yabancı dilde iletişim, kavramları, düşünceleri, duyguları, olayları ve görüşleri hem sözlü hem de yazılı olarak (dinleme, konuşma, okuma ve yazma) tüm sosyal ve kültürel ortamlarda anlama ve ifade etme yeteneğidir. Yabancı bir dilde iletişim, arabuluculuk ve kültürler arası anlayış gibi becerileri de gerektirir. Bireyin bu konudaki uzmanlığı dinleme, konuşma, okuma ve yazma olmak üzere dört açıdan farklılık gösterir. Yabancı dilde iletişim sosyal ve kültürel özelliklere, çevreye, ihtiyaçlara veya kişisel ilgi alanlarına bağlıdır. Yabancı dil yeterliliği çerçevesinde edinilmesi gereken bilgi, beceri ve tutumlar aşağıda açıklanmıştır:

“• *Yabancı dilde iletişim kurabilmek, yalnızca sözcük dağarcığı ve işlevsel dilbilgisi değil, temel sözlü iletişim biçimlerinin tanınmasını gerektirir. Sosyal gelenekler, kültürel yönler ve dilsel çeşitlilik bilgisi, bu alandaki yeterlilik için kritik öneme sahiptir.*

• *Yabancı dilde iletişim kurmak için gereken temel beceriler, konuşulan dili anlamak, konuşmayı başlatmak, sürdürmek ve bitirmektir. Bireysel ihtiyaçlara göre metinleri okuma, anlama ve yazma becerisinden oluşur. Bireyler araçları uygun şekilde kullanabilmeli ve yaşam boyu öğrenmenin bir parçası olarak dilleri gayri resmi olarak öğrenebilmelidir.*

• *Olumlu bir tutum, kültürel çeşitlilik anlayışını, dillere ilgi ve merakı ve kültürlerarası iletişimi içerir.”* (European Union, 2006, s. 14).

Matematiksel Yeterlik ve Fen ve Teknolojide Temel Yeterlikler

Matematiksel yeterlilik, günlük yaşam problemlerini çözmek için matematiksel muhakeme yeteneği geliştirmeyi ve sonuçlarını uygulamayı ifade eden bir yeterliktir. Bu yetenek, formüller, modeller ve grafikler gibi temsilleri mantıksal ve uzamsal akıl

yürütme gibi çeşitli matematiksel akıl yürütme biçimlerini kullanma yeteneğini ve istekliliğini içerir. Bilimsel yeterlilik, dünyayı anlamak ve açıklayabilmek için kullanılan bilgi ve yöntemleri uygulama yeteneği ve istekliliği anlamına gelir. Matematiksel yeterlilik, bu bilgi ve yöntemlerin insanların istek ve ihtiyaçlarını karşılamak için uygulanması olarak anlaşılmaktadır. Bilimsel ve teknik beceriler, insan faaliyetinin neden olduğu değişiklikleri ve bireysel bir vatandaş olarak sorumluluğu anlamayı içerir.

Sayıların, ölçümlerin, temel işlemlerin, matematiksel yapıların anlaşılması ve temel matematiksel gösterim, matematiksel terim ve kavramların anlaşılması ve matematiğin hangi soruları cevaplayabileceğinin farkındalığı, matematiksel yeterlilik bağlamındadır. Bireyler, temel matematiksel ilkeleri ve prosedürleri günlük aile ve iş durumlarına uygulayabilmeli ve bunları değerlendirmek için tartışma zincirlerini takip edebilmelidir. Bu yeterliliğe sahip olan bireylerden uygun araçları kullanarak matematiksel kanıtları anlayabilmeleri, matematiksel dilde iletişim kurabilmeleri beklenmektedir. Matematiksel yeterlilik matematiğe karşı olumlu bir tutum geliştirmeye, gerçeğe saygıya, mantığı keşfetmeye ve geçerliliğini değerlendirmeye istekli olmaya dayanır (European Union, 2006, s. 15).

Temel bilgiler; dünyanın temel ilkelerini, temel bilimsel kavramları, ilke ve yöntemleri, teknoloji ve teknolojik ürün ve süreçleri ek olarak, bilim ve teknolojinin dünya üzerindeki etkisini anlamayı içerir. Bu beceriler, öğrencilerin bilimsel teorilerin gelişmelerini, sınırlamalarını ve risklerini daha iyi anlamalarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Bu alandaki kişilerin kazanması gereken beceriler arasında teknik araç ve makineler ile bilimsel verileri amaçlara ulaşmak için kullanabilme becerisi yer almaktadır. Bireyler, bilimsel araştırmanın temellerinin farkına varabilmeli, sonuçları ve bu sonuçlara götüren görüşleri iletebilme yeteneğine sahip olmalıdır. Bu yeterlilik, bilimsel ve teknolojik gelişmeleri anlamayı, bunları merak etmeyi, etik konulara ilgi duymayı, güvenlikle alakalı konulara ve sürdürülebilirliğe saygı duymayı gerektirmektedir (European Union, 2006, s. 15).

Dijital Yeterlik

Dijital okuryazarlık, bilgi toplumu teknolojilerinin iş, boş zaman ve iletişim için güvenli ve eleştirel kullanımı anlamına gelmektedir. Temel bilgi ve iletişim teknolojisi

bilgisine dayanmaktadır. Bu yeterlilik, bilgi edinmek, değerlendirmek, depolamak, üretmek, sunmak, değiş tokuş etmek ve iletmek, iletişim kurmak ve İnternet aracılığıyla işbirlikçi ağlara katılmak için bilgisayar kullanmak gibi temel bilgi ve iletişim teknolojisi becerilerine dayanmaktadır. Bu yetkinlikte kazanılması gereken bilgi, beceri ve tutumlar aşağıda açıklanmıştır:

“• Dijital okuryazarlık, bilgi toplumu teknolojilerinin günlük yaşamdaki doğası, rolü ve potansiyeli hakkında bilgi ve anlayış gerektirir. Bu yetenek aynı zamanda basit bilgisayar uygulamalarının, internet ve elektronik medya ile iletişim kurmanın fırsatlarını ve potansiyel risklerini anlamayı gerektirir. Bireylerin ayrıca bilgi toplumu teknolojilerinin yaratıcılığı ve yeniliği nasıl destekleyebileceğini anlamaları gerekir. Bilginin geçerliliği ve güvenilirliği bilgisi gereklidir. Bireyler bilgi toplumu teknolojilerinin etkileşimli kullanımıyla ilgili yasal ve etik ilkelerin farkında olmalıdır.

• Bu yeterlilik alanı bilgi arama, toplama ve işleme becerisini içerir. Bu, bilgileri eleştirel ve sistematik olarak kullanmayı, alaka düzeyini değerlendirmeyi ve bağlantıları tanımlarken gerçek ve sanal arasında ayrım yapmayı içerir. Bireyler, karmaşık bilgileri oluşturmak, sunmak ve anlamak, araştırma yapmak için internet tabanlı hizmetlere erişebilmelidir. Bireyler, eleştirel düşünmeyi, yaratıcılığı ve yeniliği desteklemek için bilgi toplumu teknolojilerini kullanabilmelidir.

• Bilgi toplumu teknolojilerinin kullanımı, mevcut bilgiye ve etkileşimli medyanın sorumlu kullanımına yönelik eleştirel ve düşünceli bir tutumun geliştirilmesini gerektirir. Kültürel, sosyal veya profesyonel amaçlarla ağlara katılma isteği de bu yeteneği destekler.” (European Union, 2006, s. 14).

Öğrenmeyi Öğrenme

Öğrenmeyi öğrenme, öğrenmeyi sürdürme ve vazgeçmeme bireylerin hem bireysel hem de grup halinde, etkin zaman ve bilgi yönetimi ile kendi öğrenme süreçlerini organize edebilmeleri olarak tanımlanmaktadır. Bu yetenek, bireyin öğrenme süreci ve ihtiyaçları hakkındaki farkındalığını, uygun fırsatları belirleme yeteneğini ve başarılı öğrenmenin önündeki engellerin üstesinden gelme yeteneğini içerir. Aynı zamanda yönergeleri bulma ve kullanma ile de ilgilidir. Öğrenmeyi öğrenme, öğrencilerin önceki öğrenme ve yaşam deneyimlerinin üzerine inşa etmelerine olanak

tanılarak, bilgi ve becerilerini çeşitli ortamlarda uygulamalarına izin verir. Motivasyon ve güven, bir kişinin yetenekleri için önemlidir. Bu kapsamda edinilmesi gereken bilgi, beceri ve tutumlar aşağıda özetlenmiştir:

- “Çalışma belirli bir iş veya kariyer hedefine yönelik ise kişinin o iş için gerekli olan yetkinlik, bilgi, beceri ve niteliklere ilişkin bilgi sahibi olması gerekir. Öğrenmeyi öğrenme, bir kişinin kullandığı öğrenme stratejilerini, sahip oldukları beceri ve özelliklerin güçlü ve zayıf yanlarını bilmek ve anlamak anlamına gelir. Ayrıca bireylerin eğitim ve öğretim fırsatları, rehberlik ve uygun desteği arama yeteneğine de ihtiyaçları vardır.
- Öğrenmeyi öğrenme becerileri temel olarak okuma, yazma ve aritmetik gibi temel becerilerde ustalaşmayı gerektirir. Bu becerilere dayalı olarak bireyler, yeni bilgi ve becerileri edinebilmeli, işleyebilmeli ve kazanabilmelidir. Bu, kendi öğrenme sürecinizi etkili bir şekilde yönetmenizi gerektirir. Özellikle, öğrenmede sebat etme, uzun süreler boyunca odaklanmayı sürdürme ve öğrenmenin amacını eleştirel bir şekilde sorgulama becerisini gerektirir. Birey kendini geliştirmeye ve öz disiplinli öğrenmeye zaman ayırabilmelidir. Ancak öğrenme sürecinin bir parçası olarak iş birliği yapabilmeli, farklı gruplardan faydalanabilmeli ve öğrendiklerimizi başkalarıyla paylaşabilmelidir. Ayrıca, bireyler çalışmalarını planlayabilmeli, çalışmalarını değerlendirebilmeli, gerektiğinde tavsiye, bilgi ve destek isteyebilmelidir.
- Bu beceri alanında olumlu bir tutum, bireylerin yaşamları boyunca öğrenme ve başarıma arzusuna ve güvenine sahip olmalarını gerektirir. Önceki bilgileri ve yaşam deneyimlerini uygulama arzusuna ek olarak, öğrenmeye ilgi duymak ve öğrendiklerinizi çeşitli ortamlarda uygulamanın yollarını aramak, olumlu bir tutumun temel bileşenleridir.” (European Union, 2006, s. 15).

Sosyal ve Beşerî Yeterlikler

Bu beceriler, sosyal ortamlarda ve profesyonel yaşamda etkili ve yapıcı katılımı sağlayan tüm davranışsal ve kişisel, kişilerarası ve kültürler arası becerileri içerir. Sosyal yeterlilik, kişisel ve sosyal refah ile ilgilidir. Bu, fiziksel ve zihinsel sağlığın iyi nasıl korunacağını anlamayı gerektirir. Bireyin sağlıklı bir yaşam tarzının kendilerine, ailelerine ve toplumlara nasıl fayda sağladığına dair bilgisi ile ilgilidir.

Çeşitli toplumlarda ve ortamlarda yaygın olarak kabul edilen davranış ve tutumları anlamak, başarılı kişilerarası ve sosyal katılım için gereklidir. Bireyler, gruplar, toplumlar, kültürler, işyeri, toplumsal cinsiyet eşitliği ve ayrımcılık yapmama ile ilgili temel kavramları tanıırken aynı zamanda çok kültürlülüğün ve toplumun sosyo-ekonomik yönlerini de anlamalıdır. Bu yetkinliğin temel becerileri arasında çeşitli ortamlarda yapıcı iletişim kurabilme, hoşgörü, farklı bakış açılarını ifade etme ve anlama, sakin müzakere ve empati sayılabilir. Bireylerin stres ve başarısızlıkla baş edebilmeleri ve kendilerini yapıcı bir şekilde ifade edebilmeleri gerekir. Ayrıca kişisel ve profesyonel alanlar arasında ayırım yapabilmeniz gerekir. Sosyal yeterlilik, iş birliği, atılganlık ve bütünlüğe dayalıdır. Bireylerin sosyo-ekonomik kalkınma ve kültürlerarası iletişime ilgi duyması, çeşitliliğe saygı duyması, insanlara saygı duyması hem önyargıları hem de tavizleri aşmaya istekli olması önemlidir (European Union, 2006, s. 17).

Beşerî yeterlikler ise demokrasinin, adalet anlayışının, eşitliğin ve insan haklarının bilgisine ve bunların uluslararası tebliğlerde nasıl ifade edildiğine ve çeşitli kurumlarca nasıl uygulaması yapıldığına bağlıdır. Ulusal, Avrupa ve dünya tarihindeki güncel ve önemli olaylar hakkında bilgi de bu alandaki yeterlilik açısından önemlidir. Aynı zamanda toplumsal ve siyasal hareketlerin amaç, değer ve ilkeleri konusunda farkındalık yaratılmalıdır. Beşerî yeterliklerle ilgili beceriler, toplum içinde insanlarla etkili bir şekilde iletişim kurma, onlarla ilişki kurma ve toplumu etkileyen sorunları çözmeye ilgi gösterme becerisiyle ilgilidir. Bu, eleştirel ve yaratıcı düşünmeyi, sosyal etkinliklere yapıcı katılımı, özellikle karar alma sürecine oylama yoluyla katılımı gerektirir. Demokrasinin temelini oluşturan eşitlik tüm insanların haklarına saygıyı, farklı din ve etnik grupların değer farklılıklarını anlamayı ve kabul etmeyi, olumlu tutumun geliştirmeyi içermektedir. Bu, bireylerin yerlerine, ülkelerine ve dünyalarına bağlı oldukları ve demokratik karar alma sürecinin her düzeyine katılmaya istekli oldukları anlamına gelir. Bu, demokratik ilkelere saygı da dahil olmak üzere sosyal uyumu sağlamak için gerekli ortak değerleri anlamayı, bunlara saygı duymayı ve sorumluluk duygusu göstermeyi içerir. Kültürel farklılık, topluma uyumu ve toplumun sürdürülebilir kalkınmasının teşvikiyle başka insanların değer yargılarına ve mahremiyetine saygı duymayı gerektirir (European Union, 2006, s. 17).

İnisiyatif Alma ve Girişimcilik

İnisiyatif alma ve girişimcilik, bireyin fikirlerini eyleme geçirme yeteneği ile ilgilidir. Buna yaratıcılık, yenilikçilik, risk alma ve hedeflere ulaşmak için projeleri planlama ve yönetme yeteneği dahildir. Bireyleri sadece günlük yaşamlarında değil, profesyonel yaşamlarında da destekler. Bireyler, çalışmalarının genel bağlamının farkında olmalıdır. Fırsatları değerlendirilebilmelidir. Bu yeterlilik kişisel etik değerlerin farkındalığını da kapsamakta ve iyi bir yönetim sistemini desteklemektedir. Bu yeterlik kapsamında edinilmesi gereken bilgi, beceri ve tutumlar aşağıda açıklanmıştır:

“• Bu uzmanlık alanı için gerekli olan bilgi, kişisel, profesyonel ve iş alanlarında uygun fırsatları bulma becerisi ile ilgilidir. Bu, ekonominin nasıl çalıştığını ve işverenlerin hangi fırsatlarla ve zorluklarla karşılaştığını anlamamızı gerektirir.

• Bu bağlamda yeterlilik, aktif proje yönetimi, etkili temsil ve müzakere becerilerini ifade etmektedir. Ayrıca bireylerin bu yetkinliği elde edebilmeleri için hem bireysel hem de takım olarak birlikte çalışabilmeleri gerekmektedir. Aynı zamanda, kişinin güçlü ve zayıf yönlerini değerlendirme ve belirleme, riskleri değerlendirme ve mümkün olduğunda risk alma becerisini de içermektedir.

• Girişimcilik, yenilikçilik, bağımsızlık, kişisel, sosyal ve iş hayatındaki değişiklikler ile karakterize edilir. Hedeflere ulaşmak için motivasyon ve kararlılık gerektirir.” (European Union, 2006, s. 17).

Kültürel Bilinç ve İfade

Kültürel bilinç ve ifade bireylerin düşüncelerinin, tecrübelerinin ve duygularının müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar gibi çeşitli araçlar aracılığıyla yaratıcı bir biçimde ifade edilmesinin öneminin anlaşılmasıdır. Bu yeterlik kapsamında edinilmesi gereken bilgi, beceri ve tutumlar aşağıda açıklanmıştır:

“• Kültürel bilgi, yerel ve ulusal kültürel mirasın ve onun dünyadaki yerinin farkında olmayı gerektirir. Kültürel çalışmalar bölümü hakkında temel bilgileri içerir. Bu yeterlilik alanında, dünyanın farklı bölgeleri arasındaki kültürel ve dilsel farklılıkları, bunların korunması gerekliliğini ve estetik faktörlerin günlük yaşamdaki önemini anlamak önemlidir.

• *Bireyler, sanat eserlerini çeşitli şekillerde ifade etmek için doğuştan gelen yeteneklerini anlama, bunlardan yararlanma ve kullanma yeteneğine ihtiyaç duyarlar. Bu yeterlilik alanı, kişinin kendi yaratıcı ve etkileyici görüşlerini başkalarınıninkilerle ilişkilendirme yeteneğini de içerir. Kültürel faaliyetin sosyal ve ekonomik fırsatlarını tanıma ve anlama becerisini gerektirir. Kültürel ifade, çeşitli uzmanlık dallarında uygulanabilecek yaratıcı becerileri geliştirmek için önemlidir.*

• *Kişinin kendi kültürünü ve kimlik duygusunu güçlü bir şekilde anlaması, açık bir tutumun ve kültürel ifade çeşitliliğine saygının temelini oluşturabilir. Olumlu bir tutum aynı zamanda yaratıcılığı da içerir. Aynı zamanda sanatsal kendini ifade etme ve kültürel yaşama katılım yoluyla estetik yetenekler geliştirme arzusunu da içermektedir.”* (European Union, 2006, s. 12).

1.7. Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Yetkinlikler

1.7.1. 2017 Türkçe Öğretim Programı

Yetkinlikler ilk kez 2017 TDÖP’te yer verilmiştir. 2017 TDÖP’te yetkinliklere “Öğretim Programında Temel Beceriler” başlığı altında yer verilmiş ve şu şekilde tanımlanmıştır:

Öğrencilerin öğrenme modelini ve öğretmenlerin öğretme modelini ilişkilendirmek için, bilgi edinme, beceri geliştirme ve yeterlilik geliştirme olarak tanımlanabilecek üç durumu birlikte ele almamız gerekir. Bilgi edinmenin kolay olduğu günümüz dünyasında bilgiyi kullanmak ve üretmek önemlidir. İnsanlarla mutlu bir şekilde yaşayabilmek için öğrencilerin temel becerilerini geliştirmek gerekmektedir. Bu nedenle örgün eğitim kapsamındaki eğitim öğretim etkinliklerinin ana çerçevesi diyebileceğimiz bir programda temel beceriler konusuna gereken yer ve önemin verilmesi gerekmektedir. Müfredat kapsamındaki temel beceriler, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesine dayalı olarak ele alınmaktadır (Türkiye Yeterlilikler Çerçevesine Dair Tebliği, s. 34).

Millî Eğitim Bakanlığı ve YÖK, kamu kurum ve kuruluşları, sendikalar ve işverenler, sendikalar ve ilgili sivil toplum kuruluşları, ulusal ve uluslararası uzmanlar tarafından ortaklaşa hazırlanan Türkçe yeterlilikler çerçevesinin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar hakkında yönetmelik akademisyenler, bakanlar, Bakanlar Kurulu

tarafından kabul edilerek 2015/8213 19.11.2015 tarih ve 29537 sayılı Resmî Gazete de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yukarıdaki düzenlemeler uyarınca yapılan Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Tebliği ve eki Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi 2 Ocak 2016 tarih ve 29581 sayılı Resmî Gazete de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ) ile uyumlu Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) mesleki, genel ve akademik eğitim programları ve ilk, orta ve yüksek öğretim dahil diğer öğrenme yollarıyla elde edilen yeterliliklerin tüm ilkelerini belirleyen ulusal yeterlilikler çerçevesidir. TYÇ'nin genel amacı, ülkemizdeki tüm yeterliliklerin tanımlandığı ve kategorize edildiği bütünleşik bir yapı sağlamak, böylece geçiş ve ilerleme gibi yeterlilikler arasındaki ilişkileri kurmaktır. TYÇ, her bireyin yaşam boyu öğreniminin bir parçası olarak uzmanlaşması gereken sekiz anahtar yetkinliğe sahiptir. Bunlar; ana dilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, inisiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifadedir. Her biri bilgi toplumunda başarıya katkıda bulunabileceğinden, tüm anahtar yeterlilikler eşit derecede önemlidir. Bu yeterliliklerin birçoğu karşılıklı olarak uyumlu, birbiri ile ilişkili olmakta ve birbirini desteklemeye dayanmaktadır. Bu temel yetkinliklerin kapsamı aşağıdaki gibi kısaca açıklanabilir:

Ana Dilde İletişim: Bir kişinin kelime bilgisini, işlevsel dilbilgisini ve dil işlevlerini bilmesini gerektirse de çeşitli durumlarda hem sözlü hem de yazılı olarak iletişim kurma becerisini içerir. Aynı zamanda, dilin başkaları üzerindeki etkisinin farkındalığı ve dili olumlu ve sosyal olarak anlama ve kullanma ihtiyacı anlamına gelir.

Yabancı Dilde İletişim: Bir yabancı dilde yeterlilik, kelime dağarcığı, çalışma dilbilgisi, temel türler ve dilbilimsel araçlar hakkında bilgi ve mesajların anlaşılmasını gerektirir. Bireysel ihtiyaçlara göre uygun metinleri okuma, anlama ve yazma becerisinden oluşur. Öte yandan, yabancı dile karşı olumlu bir tutum, kültürel çeşitliliğe değer vermeyi, dillere ilgiyi, kültürlerarası iletişime merakı ve farkındalığı içerir.

Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler: Matematiksel yeterlilik, günlük yaşamdaki birçok problemi çözmek için matematiksel düşüncenin geliştirilmesi ve uygulanmasıdır. Matematiksel yeterlilik, matematiksel düşünme modlarını (mantıksal ve uzamsal düşünme) ve temsilleri (formüller, modeller, yapılar,

diyagramlar ve tablolar) değişen derecelerde kullanma yeteneğini ve istekliliğini içerir. Bilim ve teknoloji yeterlikleri, doğanın temel ilkeleri, temel bilimsel kavramlar, ilke ve yöntemler, mühendislik ve teknik ürün ve yöntemler ile doğal dünya, bilim ve teknolojinin etkilerinin anlaşılmmasını içerir. Bu yeterlilik, eleştirel değerlendirme ve merakı, etik konulara ilgiyi, güvenlik ve sürdürülebilirliğe saygıyı, özellikle kişisel, ailevi, sosyal ve küresel meselelerle ilgili bilimsel ve teknik bilgiyi içerir ve gelişimi vurgulayan bir tutumu kapsar.

Dijital Okuryazarlık: Bilgi toplumu teknolojilerinin günlük yaşımda ve iletişimde kendinden emin ve eleştirel bir şekilde kullanılmasını ifade eder. Bu yeterlilik, bilgiye erişme, bilgiyi değerlendirme, depolama, üretme, sunma, bilgi alışverişinde bulunma, paylaşılan ağlara katılma ve internet üzerinden iletişim kurma için bilgisayar kullanma gibi temel bilgi ve iletişim teknolojisi becerileri ile desteklenir.

Öğrenmeyi ğrenme: Her anlamda öğrenmeyi öğrenme, öğrenme stratejinizi bilmeyi, becerilerinizdeki ve niteliklerinizdeki güçlü ve zayıf yönleri belirlemeyi ve doğru eğitim, rehberlik veya destek fırsatlarını bulmayı içerir. Çalışma becerileri öncelikle daha fazla çalışma için gerekli temel becerilerde uzmanlaşmayı gerektirir, Motivasyon, bireyin yaşamı boyunca öğrenmeyi başarmasında ve sürdürmesinde çok önemlidir.

Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yeterlilik: Bu yeterlilik kişisel, kişiler arası, kültürel ve kltrlr arası yetkinlikleri, bireylerin sosyal ve mesleki hayata etkili ve yapıcı bir şekilde katılmasını sağlayan tüm davranışları içerir ve uygun olduğu durumlarda çatışmaları çözmek için eksiksiz bir dizi eylem gerektirir. Bu yeterliliğe sahip bireyler, sosyo-ekonomik gelişme ve kltrlrarası etkileşim, farklı değerler ile ilgilenmeli, diğer insanlara saygı duymalı hem önyargılarla hem de tavizlerle başa çıkmaya istekli olmalıdır. Vatandaşlık, demokrasinin temeli olarak insan haklarına ve eşitliğe tam saygıyı içerir. Bu, farklı dini ve etnik grupların değer farklılıklarına anlayış ve saygıya dayalı olumlu bir tutumla yapılır. Bu kapasite, sorumluluk göstermek ve ulusal birliği sağlamak için gerekli ortak değerleri anlamayı ve bunlara saygı duymayı içerir.

İnisiyatif Alma ve Girişimcilik: Bireyin fikirlerini eyleme geçirme yeteneğini ifade eder. Bu, yalnızca hedeflere ulaşmak için projeleri planlamayı ve yürütmeyi değil,

aynı zamanda yaratıcılığı, yenilikçiliği ve risk almayı da içerir. Bu yetenek, etik değerlerin tanınmasını ve iyi yönetim becerilerini gerektirir.

Kültürel Farkındalık ve İfade: Kişinin kendi kültürünü tam olarak anlaması, kültürel tanımların çeşitliliğine saygı duyan açık bir tutumun temelidir. Olumlu bir tutum, kişisel ifade ve kültürel yaşama katılım yoluyla yaratıcılığın, sanatsal ve estetik becerilerin geliştirilmesini de içerir.

Müfredatta yer alan temel beceriler, yukarıdaki anahtar yeterliliklerle ilgili ayrı bir başlık olarak verilmek yerine, kazanımda üstü kapalı olarak ve kazanım tanımıyla desteklenerek verilmektedir. Kazanımlar her zaman bir veya daha fazla anahtar yetkinlikle ilişkilidir. Müfredatta tüm yeterlilikler ele alınarak öğrencilerin gelişimi, öğretmenlerin sınıfta kullandıkları çeşitli eğitim ve öğretim yöntemleri, stratejileri ve teknikleriyle kolaylaştırılır (MEB, 2019, s. 7).

1.7.2. 2018 Türkçe Öğretim Programı

2018 ve 2019 TDÖP'te "Öğretim Programlarının Perspektifi" başlığı altında yetkinlikler ayrı bir başlık olarak ele alınmış ve her iki programda da aynı şekilde açıklanmıştır (MEB, 2019, s. 4):

Eğitim sistemimiz, yetkinliklerle birleştirilmiş bilgi, beceri ve davranışları kazanmış kişiler yetiştirmeyi amaçlar. Ulusal ve uluslararası düzeyde öğrencilerin kişisel, sosyal, akademik ve iş yaşamlarında ihtiyaç duydukları yetkinlikler ve beceri alanları Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde (TYÇ) belirtilmiştir. TYÇ, sekiz anahtar yetkinliği tanımlamış ve bunları şu şekilde açıklamıştır:

Ana dilde iletişim: Kavramları, düşünceleri, fikirleri, duyguları ve olayları hem sözlü hem de yazılı olarak (dinleme, konuşma, okuma ve yazma) ifade eder ve açıklar. Eğitim, iş, aile ve eğlence gibi tüm sosyal ve kültürel bağlamlarda dilsel iletişime uygun ve yaratıcı bir şekilde katılmayı ve eğlence gibi tüm sosyal ve kültürel bağlamlarda dilsel iletişime uygun ve yaratıcı bir şekilde katılım göstermeyi ifade eder.

Yabancı dilde iletişim: Ağırlıklı olarak anadili iletişiminin temel becerileri olan duygu, düşünce, kavram, olgu ve bakış açıları paylaşılır. İstek ve ihtiyaçlara göre sözlü ve yazılı anlatım, eğitim, öğretim, çalışma, aile ve eğlence gibi uygun bir dizi sosyal becerilere, kültürel ve kültürel bağlamları anlama, ifade etme ve yorumlama becerisine

dayanır. Yabancı bir dilde iletişim aynı zamanda arabuluculuk becerileri ve kültürler arası anlayış gerektirir. Bireyin dinleme, konuşma, okuma ve yazma yeterlilik düzeyi, kültürel ve sosyal geçmişe, çevreye, ihtiyaçlara ve tercihlere bağlı olarak dilden dile değişir.

Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler: Matematiksel yeterlilik, günlük yaşamda karşılaşılan sorunları çözmek için matematiksel düşüncenin geliştirilmesi ve uygulanmasıdır. İyi aritmetik becerilere dayalı süreçlere, etkinliklere ve bilgiye vurgu yapılmaktadır. Matematiksel yeterlilik, farklı düzeylerde matematiksel düşünme yöntemlerini (mantıksal ve uzamsal düşünme) ve sunumu (formüller, modeller, yapılar, grafikler ve tablolar) kullanma becerisini ve istekliliğini içerir. Bilimsel yeterlilik, soruları belirlemek ve kanıta dayalı sonuçlar çıkarmak için doğal dünyayı yorumlamak için metodoloji kullanma bilgisine, yeteneğine ve arzusuna sahip olmayı ifade eder. Teknolojik yeterlilik, insanın bilişsel istek ve ihtiyaçlarını karşılama bağlamında bilgi ve yöntemlerin uygulanması olarak kabul edilir. Bilimsel ve teknik yeterlilik, insan faaliyetinin getirdiği değişiklikleri ve her bir kişinin vatandaş olarak sorumluluklarını anlama yeteneğini içerir.

Dijital Yeterlilik: İş, günlük yaşam ve iletişim için bilgi ve iletişim teknolojilerinin güvenli ve kritik kullanımını içerir. Bu yeterlilik, bilgiye erişmek ve bilgiyi değerlendirmek, bilgiyi depolamak, üretmek, sunmak ve değiş tokuş etmek için bilgisayar kullanmak, ayrıca halka açık ağlara katılmak ve internet üzerinden iletişim kurmak gibi temel becerilerle desteklenir.

Öğrenmeyi öğrenme: Etkili bilgi ve zaman yönetimi de dahil olmak üzere, bireyin öğrenme eylemini bireysel veya grup halinde organize edebilmesi için öğrenmeyi takip edebilmesini vurgulayan bir beceridir. Bu beceri, bireyin mevcut fırsatları fark ederek ve başarılı öğrenme eylemi için zorluklarla başa çıkarak öğrenme ihtiyaçları ve süreçleri hakkında farkındalığını içerir. Bu, yeni bilgi ve becerilerin edinilmesi, işlenmesi ve uygulanmasının yanı sıra öğretim desteği aramayı ve almayı içerir. Öğrenmeyi öğrenme, bilgi ve becerileri ev, iş, eğitim ve öğretim ortamı gibi çeşitli bağlamlarda kullanmak ve uygulamak için önceki yaşam ve öğrenme deneyimlerine dayanan önceki öğrenme ve hayat tecrübelerine dayanılması yönünde öğrenenleri harekete geçirir.

Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler: Bunlar kişisel, kişilerarası ve kültürlerarası becerileri içerir; bireylerin farklı toplum ve çalışma yaşamına etkili ve yapıcı bir şekilde katılmalarını sağlar. Gerektiğinde çatışmaları çözecek özelliklerle donatılmasına olanak sağlayan her türlü davranışı içerir. Vatandaşlık, bireyleri, sosyal ve politik kavram ve yapıların yanı sıra demokratik ve aktif katılım taahhüdüne dayalı olarak sivil hayata tam olarak katılmaları için donatmaktadır.

İnisiyatif alma ve girişimcilik: Bu, bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürme yeteneğini ifade eder. Buna yaratıcılık, yenilikçilik ve risk almanın yanı sıra hedeflere ulaşmak için projeleri planlama ve yönetme yeteneği de dahildir. Bu beceri, insanları sadece evde ve toplum içinde değil, aynı zamanda profesyonel yaşamlarında da, işlerinin bağlamı ve koşullarının farkında olmaları ve iş fırsatlarını yakalamaları için destekler. Ayrıca, sosyal ve ticari faaliyetlere katılan veya katkıda bulunanların ihtiyaç duyduğu daha spesifik bilgi ve beceriler için temel sağlar. Aynı zamanda etik değerlerin farkında olmayı ve iyi yönetimi teşvik etmeyi de içerir.

Kültürel farkındalık ve ifade: Fikirleri, deneyimleri ve duyguları müzik, performans sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar da dahil olmak üzere çeşitli medyaları kullanarak yaratıcı bir şekilde ifade etmenin önemini vurgulayan yeterlilikler (MEB, 2019, s. 4).

1.8. Türkçe Ders Kitapları

Ders kitapları eğitimin en önemli kaynaklarından biridir. Bu yönüyle eğitim amaç ve kazanımlarına ulaşmada en büyük görev ders kitabına düşmektedir. (Mert, 2012, s. 74).

Türkçe öğretimi sürecinde, Türkçe dersinin amaçlarına, çalışma becerilerine ve sonuçlarına ulaşmada ders kitapları büyük rol oynamaktadır. Türkçe derslerini işlerken en önemli kaynak ders kitabıdır. Türkçe dersi, kültür aktarımı için bir araç olan dili, karmaşıklığı ve zenginliği ile sunmaktadır. Bireylerin ana dillerini bilinçli olarak kullanmalarına yardımcı olan ve Türkçe derslerinde çok fazla kullanılan araç ders kitaplarıdır (Güfta & Kan, 2011, s. 241).

Türkçe dersi diğer tüm derler ile bağlantılıdır. Bu derste öğrenci okuma, anlama, konuşma, yazma, dinleme gibi becerileri kazanırsa diğer derslerde de başarılı olacaktır. Kaya (2018) Türk dilindeki en önemli ve en yaygın olan araçların ders kitabı olduğunu

söyleyerek ders kitaplarının her bakımdan kaliteli olması gerektiğini vurgulamıştır. Genel müfredata uygun olarak derlenen ders kitapları, eğitim ve öğretimin kalitesinin yükseltilmesinin temel dayanağıdır. Türkçe dersi diğer derslerle ortak bir derstir. Türkçe dersinin amacı, öğrencilerin okuma, araştırma, soru sorma, okuduğunu anlama, yorumlama ve olaylara farklı açılardan bakabilme becerilerini geliştirmektir. Türkçe ders kitabı metinleri, öğrencilere hem dil bilgi ve becerileri hem de değerler ve bilgi bütünlüğünü kazandırmada kullanılan en önemli araçlardır. Türkçe derslerinde metinler üzerinde gerçekleştirilen her türlü etkinlik (hikâye analizi, anı, hikâye anlatımı, metin oluşturma vb.) öğrenciler için değer aktarımı açısından doğal bir ortam oluşturur (Çelikipazu & Aktaş, 2011, s. 421).

Türkçe ders kitaplarındaki metinler, metin türü, etkinlik vb. uygulama çeşitliliği arttıkça ders kitaplarının işlevselliği artmakta ve öğrencilerin ders kitaplarına olan ilgisi olumlu yönde değişmektedir. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda belirtilen Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarına ve Türkçe Öğretim Programının amaçlarına uygun olarak derlenmelidir. Türkçenin dinleme becerilerine uygun olarak ve konuşma, okuma, yazma becerilerine uygun olarak hazırlanmaktadır. Metinli okuma alanı, metinli dinleme alanı ve dinleme etkinlikleri, yazma alanını destekleyen etkinliklerde farklı metin türleri ile yazma çalışmaları, söz konusu alanı destekleyen etkinliklerde doğaçlamalı ve hazırlıklı konuşma etkinlikleri konuşma alanını desteklemektedir. Türkçe dersinin amaçlarından biri de bu becerileri geliştirmektir. Ayrıca Türkçe dersi dil bilgisi ve ana dil öğretimi alanında da büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle Türkçe ilkokuldan üniversiteye kadar ana derslerden biridir. Anadil öğretiminde ders kitaplarının yer alan kazanımları öğrencilere kazandırmasında önemli bir rolü olduğu görülmektedir. Bu nedenle ders kitaplarının çocuğun dil ve anlam dünyasına sığmayacak şekilde hazırlanması, ana dil sevgisinin ve farkındalığının gelişimini olumsuz etkilemesine sebep olacaktır (Sever, 2003, ss, 58-65).

Türkçe ders kitapları hazırlanırken anadil öğretimi ön planda tutulmalı ve öğrencinin seviyesine uygun kitaplar hazırlanmalıdır. Öğrencilerin anlamını bilmedikleri çok kelimeli metinler öğrenciler için sıkıcı olabilmekte ve bunun sonucunda öğrenciler Türkçe dersine karşı olumsuz bir tutum içerisine girerek derse olan ilgilerini azaltabilmektedir. Ana dili öğretiminin iki temel ögesi anlama ve anlatımdır. Anlama, dinleme ve okuma becerisi, hikâye anlatımını, konuşmayı ve

yazmayı içerir. Ana dilimiz derslerinde öğretilir. Türkçe dersleri Türkçe müfredatına göre tasarlanır ve işlenir (Topçuoğlu-Ünal & Köse, 2014, s. 234).

Ana dili insan hayatında çok önemli bir yere sahiptir. Bireylerin geçmişle gelecek arasında köprüler kurabilmesi, başkalarıyla sağlıklı iletişim kurabilmesi ve eğitim sürecinde her türlü bilgiyi öğrenebilmesi büyük ölçüde ana dilini etkin kullanmasına bağlıdır. Etkili ana dili kullanımı, iyi bir ana dili eğitimi ile sağlanır (Özdemir, 2014, s. 15). Ana dilini öğretmek, öğrenciler arasındaki iletişimi, öğretmen-öğrenci ilişkisini ve öğrenci ile toplum arasındaki ilişkiyi geliştirir. Türkçe ders kitaplarında anadil öğretimi, metinde yer alan gramer unsurlarını öğrencilere hissettirerek verilmektedir. Türkçe öğretim programı içeriğindeki amaçlar ile ilişkili, öğrencilere ana dillerini sevdirecek ve kuralları hissettirecek, gelişim sürecinde çocukların ana dillerini bilinçli, özenli ve güvenle kullanmalarına yardımcı olan ders kitaplarına daha fazla ihtiyaç olduğu bir gerçektir (Kolaç, 2003, s. 109).

Ders kitaplarının hizmet ettiği tüm amaçların yanı sıra, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) tarafından tanımlanan ve Türk müfredatına dahil edilen anahtar yeterliliklerin kazandırılmasından da sorumludur (Kana & Kiler, 2021, s. 742).

Hayat boyu öğrenme bağlamında, temel becerilerin ders içeriklerine dahil edilmesi ve böylece çocukların hem çocuklukta hem de sonraki yaşamda öğrenme etkinlikleri düzenleyerek ilgili kazanımları kazanabilmelerini sağlamak çok önemlidir.

1.9. Benzer Araştırmalar

Ezquerro vd. (2014) tarafından yapılan bir vaka çalışması, proje tabanlı öğrenmenin ve görsel-işitsel sunumların ortaokul öğrencilerinde anahtar yeterliliklerin gelişimi üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırma kapsamında fen derslerinde yaşam boyu öğrenme ilkeleri izlenerek proje planlama, uygulama, değerlendirme ve tamamlama aşamalarının tamamında öğrenciler aktif hale getirilmiş ve süreç öğrenci liderliğinde yürütülmüştür. Anket sonuçları, öğrencilerin hem dijital hem de bilimsel becerilerde önemli bir gelişme gösterdiğini ortaya koymuştur. Ayrıca proje sayesinde öğrencilerin kendi inisiyatiflerini, öğrenmeyi öğrenme ve diğer temel yetkinliklerini geliştirdikleri sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Gordon vd. (2009) tarafından yapılan karşılaştırmalı bir belgesel analiz çalışması, 27 AB Üye Devletinin eğitim sistemlerinde temel yeterliliklerin geliştirilmesi

ve uygulanmasına ilişkin politika ve uygulamaları değerlendirmiştir. Bulgular, Avrupa Temel Yeterlilikler Referans Çerçevesinin sekiz temel yeterliliğinin AB ilk ve orta okullarında uygulanmasındaki farklılıkları ve eksiklikleri bildirmektedir. Anket sonuçları, öğretmen eğitiminin öğrencilerin yaşam boyu öğrenme için gerekli temel becerileri edinmelerine yardımcı olmada önemli bir rol oynadığını göstermiştir.

Klug vd. (2016), Avusturya'daki ortaokul öğrencilerinde hayat boyu öğrenme yeterlikleri ile sınıf yapısı ve performansı arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. 36 ortaokulda 5366 öğrenciyle yürütülen araştırma, okulların yaşam boyu öğrenme becerilerini geliştirmek için güçlü teşviklere sahip olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, öğrencilerin hayat boyu öğrenme yeterlikleri, algılanan eğitim yapıları, öz düzenleme becerileri ve çıktıları ile olumlu ilişkilere sahip oldukları gözlemlenmiştir. Araştırma sonuçları, bilişsel ve üst bilişsel öğrenme stratejilerinin, Avusturyalı öğrencilerin çoğunluğu için okul türü veya cinsiyetten bağımsız olarak temel yaşam boyu öğrenme yeterliliklerini edinmeleri için önemli olduğunu göstermiştir. Anahtar yeterlilikler çerçevesinde sınıf atmosferi, öğrenci hedeflerini, ilgi alanlarını, öz yeterliklerini ve öğrenme stratejilerini pozitif olarak yordamıştır.

Akkaleli-Toprak (2019, ss. 101-106), Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2016 yılında geliştirilen ve güncellenen Bilişim Teknolojilerinde Bilgisayar Bilimleri müfredatını Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi ile uyumluluğunu değerlendirmiştir. Araştırma sonunda Bilgisayar Bilimi dersindeki kazanımların çoğunluklu olarak dijital yetkinlik, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yeterlilikler, yabancı dillerde iletişim anahtar yetkinlikleri ile ilişkili olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Yüksel (2019) tarafından yapılan çalışmanın amacı hayat bilgisi ders kitaplarını anahtar yeterlikler açısından incelemektir. Araştırma sonuçları sosyal ve vatandaşlık becerilerine en fazla üçüncü sınıf ders kitaplarında yer verildiğini, anadilde iletişim ve matematik becerileri ile temel fen ve teknoloji becerilerinin tüm sınıf düzeylerinde yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Öte yandan, yabancı dil iletişiminin ve dijital becerilerin tüm sınıf seviyesindeki kitaplarda az yer verildiğini ortaya koymaktadır.

Soyuçok ve Batur (2020), 2018 Türkçe Öğretim Programı Çıktılarının Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Üzerinden İncelenmesi başlıklı çalışmada, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde yer alan temel yeterliklerin 2018 Türkçe Öğretim Programı

Çıktıları amacına dahil edildiği bağlamı belirlemeye çalışmışlardır. Anket, en sık bahsedilen yeteneğin kişinin ana dilinde iletişim kurma yeteneği olduğunu ortaya çıkarmıştır. Yabancı dil iletişim becerilerinin, sosyal becerilerin ve yurttaşlık becerilerinin gerekli olduğuna hiç yer verilmediği görülmüştür. Yeterlik sayısı en yüksek olan sınıf 8, en düşük olan sınıf ise 7 olmuştur. Bu bulgulara göre programın Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi yeterliliklerini kazandırma açısından zayıf olduğu sonucuna varılmıştır.

Akkurt (2020, ss. 81-83) tarafından matematik müfredatındaki sekiz temel yeterlikten biri olan matematik becerisinin 6. sınıfta matematik yeterlik düzeylerinin belirlenmesi ve bu yeterlik üzerinde eğitimi etkileyen faktörlerin araştırılması amaçlanan bir araştırma yapılmıştır. Bu çalışma kapsamında; matematiksel yeteneğin ölçülebilir olduğu görülmüştür. Matematik okuryazarlığının vurguladığı kavramlar öğrencilere öğretildiğinde ve öğrencilere uygun ortam sağlandığında matematik okuryazarlığının geliştirilebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Kana ve Kiler (2021) tarafından yapılan bir çalışma, ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki metinleri ve etkinlikleri Türkçe öğretimindeki yeterlilikleri açısından incelemeyi amaçlamaktadır. Bulgular, yeterliklerin tüm sınıf düzeylerinde ders kitaplarından çok etkinlikler aracılığıyla gerçekleştirildiğini ortaya koymuştur. Ayrıca kitapların dengeli bir yetkinlik dağılımına sahip olmadığını da ortaya koymuştur. Genel olarak ana dilde iletişim becerileri, girişimcilik ve vatandaşlık becerileri, öğrenmeyi öğrenme becerileri, kültürel farkındalık ve ifade becerileri metin ve etkinlik düzeyinde öne çıkmış, ancak dijital beceriler, inisiyatif/girişimcilik yetkinlikleri ve yabancı dil iletişim yetkinliği en düşük puanları almıştır.

Kurudayıoğlu ve Soysal (2020) “2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Dijital Yetkinlik Bakımından İncelenmesi” başlıklı çalışmasında 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) kazanımlarının dijital yetkinliğe uygunluğu bakımından incelenmesini amaçlamıştır. İnceleme, Türkçe ders planlarındaki çıktıların dijital okuryazarlığı içerdiğini, ancak sonuçların dağılımının yetkinlik alanları ve sınıf seviyeleri açısından dengeli olmadığını ortaya koymuştur.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu çalışmada 7. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki etkinlikler Türkçe yeterlikleri çerçevesinde incelenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda “Anadilde iletişim, Yabancı dillerde iletişim, Matematiksel yetkinlik ve bilim/ teknolojiye temel yetkinlikler, Dijital yetkinlik, Öğrenmeyi öğrenme, Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, İnisiyatif alma ve girişimcilik, Kültürel farkındalık ve ifade” olmak üzere toplam 8 anahtar yetkinlik ünitelere göre taranarak incelenmiştir. Anahtar yetkinliklerin belirlenmesi açısından ve doküman analizinin bu amaca en uygun araç olması nedeniyle nitel araştırma yöntemleri tercih edilmiştir.

2.1. Araştırma Deseni

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Işıkoğlu (2005) nitel araştırmayı, doğal ortamdaki bilgi, olgu ve olayların çok boyutlu, uzun vadeli, derinlemesine incelenmesi olarak tanımlamıştır. Denzin ve Lincoln'e (2003) göre “Nitel araştırmanın amacı elde edilen soruları genellemek değildir.” (Aktaran, Böyük, 2017, s. 25). Nitel araştırma yapılırken birincil amaç, bu konular arasındaki benzerlikleri belirlemek ve ilişkilendirmektir (Patton, 2002; aktaran, Böyük, 2017, s. 25).

Yıldırım ve Şimşek (2018) nitel araştırmayı “gözlem, görüşme ve doküman incelemesi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanılması, nitel süreçlerin takip edilerek doğal ortamdaki algıların ve olayların gerçekçi ve bütüncül bir şekilde incelenmesi” olarak tanımlamaktadır. Nitel araştırma araştırmacının olayları doğal süreç içerisinde, gerçeklerle örtüşecek şekilde, bütüncül bir anlayış ile doküman analizi, gözlem, örnek olay incelemesi ve görüşme gibi veri toplama araçlarından birini veya birden çoğunu ortaya koymaya çalıştığı bir araştırma sürecidir (Yıldırım & Şimşek, 2018, ss. 37-48). Bu yöntemin en önemli farkı, araştırmacının bakış açısı ile durumlara

anlam yüklemesi ve yorumlaması, sözel ifadelerle, konuşmalara veya yazılı metinlere dayanması, neden ve nasıl sorularının cevabını alarak öğretim sürecini anlaşılır hale getirmeye çalışması ve araştırma da elde edilen verilerin nitel olmasıdır. Nitel araştırmalarda amaç sayılar ile veri toplamak değil, araştırmanın ulaştığı kişilerde betimsel ve gerçekçi bir çerçeve oluşturmaktır (Baltacı, 2019, s. 383).

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden birisi olan doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Karasar (2008) doküman incelemesini “geçmiş olayların izlerini kaydeden belgesel taramalar olarak belirlenen görüntü, film vb.” olarak tanımlamaktadır. Gerçeklere dayalı yayınlanmış eserler, kitaplar, dergiler gibi yazılı materyalleri analiz etmek amacıyla kullanılan nitel araştırma yöntemidir” şeklinde tanımlamıştır. Doküman analizi, araştırılmakta olan olayla ilgili bilgileri içeren yazılı dokümanların analizini içerir. Doküman incelemesi sırasında sayısal verilerin belirlenmesi araştırmaya yardımcı olabilir (Yıldırım & Şimşek, 2006, ss. 189-201). Madge (1965) doküman incelemesinin araştırmalar boyunca yaygın olarak kullanılan bir veri toplama tekniği olduğunu ve “Belge yoksa tarih de yoktur” der (Aktaran, Böyük, 2017, s. 26).

Doküman incelemesi, yürütülen araştırmanın belgesel materyalinin analizini içerir (Yıldırım & Şimşek, 2006, ss. 189-201). Çepni ‘ye göre (2007) bu yöntemin, yapılan araştırmanın amacına uygun bilgi kaynaklarının bulunmasına ve anketlerden elde edilen veriler ışığında yararlı bilgilerin belirlenmesine yardımcı olduğu bilinmektedir. Tarihçiler, antropologlar, dilbilimciler, sosyologlar ve psikologlar tarafından yaygın olarak kullanılır. Doküman incelemesi, çeşitli veri toplama seçenekleri sunar. Doküman inceleme yöntemleri, yapılan hemen hemen her araştırma için gerekli olabilecek tekniklerdir. Madge (1965) doküman analizinin çalışılan konu hakkında bilgi içeren yazılı kaynakların analizini içerdiğini dile getirmiştir. Bailey (1982) belgelerin gözden geçirilmesini “basitlik, yanıt vermeme, boylamsal veya uzun vadeli analiz, örneklem büyüklüğü, bireysellik ve orijinallik, (göreceli) maliyet ve kalite açısından yararlı çalışmalar” olarak tanımlamıştır.

2.2. Veri Kaynağı

Bu çalışmada kolay ulaşılabilir bir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu prosedürde, bu araştırma soruları veya durumları, birkaç temel kriteri karşılayan ve

araştırma amaçlarına uygunluk, yakınlık ve erişilebilirlik kriterlerini karşılayan örnek birimler olarak belirlenir. Örneğin, 9. sınıf ders kitaplarında demokrasinin önemini incelemeyi amaçlayan bir çalışmada, araştırmacılar sadece TTKB tarafından onaylanan ve Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda ders kitabı olarak kullanılan kitapları seçebilmişlerdir. Bu noktada ders kitapları yaygınlaşmış ve kolayca ulaşılabilir hale gelmiştir (Büyüköztürk, Kılıç, Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2017, ss. 83-85).

Bu araştırmanın veri kaynağı 7. sınıf Türkçe ders kitaplarıdır. Çalışmada Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 18.04.2019 tarihli ve 8 sayılı kararıyla 2019-2020 öğretim yılından itibaren 5 (beş) yıl süreyle ders kitabı olarak kabul edilen Özgün Yayınları 7. sınıf Türkçe Ders Kitabı ve Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belge olarak geliştirilen ve TTKB tarafından onaylanan MEB Yayınları 7. Sınıf Türkçe ders kitapları incelenmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma materyalini elde etmek için MEB Yayınları 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı ve Özgün Yayınları 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nın etkinlikleri anahtar yetkinlikler açısından incelenmiştir. Bu ders kitaplarında her bir anahtar yetkinliğe ne kadar dikkat edildiği sorusuna cevap bulmak için doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır.

Doküman analizi ise araştırılacak olan olay veya olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizidir. (Yıldırım & Şimşek, 2018, ss. 189-205).

Çalışma, 7. sınıf Türkçe ders kitabı MEB Yayınları ve 7. sınıf Özgün Yayınları ders kitabındaki etkinlikleri anahtar yetkinlikler açısından incelemiştir. Etkinliklerin incelenmesinde belgelere dayalı olarak “Yaşam Boyu Öğrenme için Türkiye Yeterlikler Çerçevesi” esas alınmıştır. Bu yeterlikler, 2019 Türkçe müfredatının içeriği için Türkiye Yeterlik Çerçevesine göre oluşturulmuş sekiz anahtar yetkinliği kapsamaktadır. Bunlar:

- “Anadilde iletişim
- Yabancı dillerde iletişim
- Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler
- Dijital yetkinlik
- Öğrenmeyi öğrenme

- Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler
- İnisiyatif alma ve girişimcilik
- Kültürel farkındalık ve ifade” (MEB, 2019, s. 4).

2.4. Verilerin Analizi

MEB Yayınları 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı ve Özgün Yayınları 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’nda yer alan etkinliklerde anahtar becerileri belirlemek için doküman inceleme formu kullanılmıştır. Bunun için öncelikle 7. Sınıf MEB yayınları Türkçe Ders kitabı ve 7. Sınıf Özgün Yayınları Türkçe Ders Kitabı’nın dijital baskıları alınmıştır. Bu dijital baskılar, doküman inceleme formunda tanımlanan anahtar kelimeler kullanılarak birkaç kez taranmış ve ortaya çıkan veriler Microsoft Excel 2010 programına girilmiş, frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır. Doküman inceleme formu çalışmanın sonunda ek olarak verilmiştir (EK1).

Verilerin analizinin ve çalışmanın güvenilirliğini arttırmak ve çalışmanın daha iyi anlaşılmasını sağlamak amacıyla belirlenen anahtar kavramlar tablolar halinde sunulmuştur. Tablolarda ifade edilen anahtar kavramlar yetkinliklerle ilgili yapılan açıklamalardan hareketle belirlenmiştir.

Tablo 2.1: Ana Dilde İletişim Yeterliliği ile İlgili Anahtar Kavramlar

İfade etme	Fikir belirtme
Yazma	Görüşlerini savunma
Yorumlama	Açıklama
Paylaşma	Özetleme
Tartışma	Not alma
Konuşma	Dili anlama ve kullanma

Tablo 2.2: Matematiksel Yeterlilik/Bilim ve Teknolojide Temel Yeterlilikler ile İlgili Anahtar Kavramlar

Bilimsel araştırmanın temel özelliklerinin farkında olma	Sonuçları ve bu sonuçlara neden olan görüşleri iletme
Tahmin etme	Eleştirel anlayış ve merak
Tahminlerin doğruluğunu kontrol etme	Bilimsel veriyi kullanma
Grafik kullanma	Çözümleme
Grafik yorumlama	İpuçlarından yararlanma

Tablo 2.3: Öğrenmeyi Öğrenme Yeterliliği ile İlgili Anahtar Kavramlar

Yeni bilgiler öğrenme	Araştırma
İş birliği	Öğrenme stratejilerini kullanma
Grup çalışması	Değerlendirme
Öğrendiklerini uygulama	Öğrendiklerini paylaşma
Sunum yapma	Ezberleme
Paylaşma	Özetleme

Tablo 2.4: Dijital Yeterlilik ile İlgili Anahtar Kavramlar

Bilginin geçerliği ve güvenilirliği hakkında bilgi sahibi olma	Kültürel, sosyal ya da mesleki amaçlarla ağlarla meşgul olma
İnternet aracılığıyla işbirlikçi ağlarla iletişim kurma	Bilgiyi araştırma, toplama ve işleme
Etkileşimli medyayı sorumlu biçimde kullanma	İnternete dayalı servislere erişme
Gerçek ve sanal ayırt edebilme	Bilgiye yönelik eleştirel bir tutum geliştirilme
Güvenli internet kullanımı	

Tablo 2.5: İnisiyatif Alma ve Girişimcilik Yeterliliği ile İlgili Anahtar Kavramlar

Yaratıcılık	Proje yönetimi
Yenilik	Görüşlerini savunma
Risk alma	Proje planlama
Riskleri değerlendirme	Düşüncelerini eyleme dönüştürme
Bireysel hem de takım olarak iş birliği içinde çalışma	Birinin güçlü ve zayıf yönlerini değerlendirme

Tablo 2.6: Kültürel Farkındalık ve İfade Yeterliliği ile İlgili Anahtar Kavramlar

Sanat eserlerini anlama	Kültürel miras
Sanat eserlerinden yararlanma	Kültürel ve dilsel farklılık
Kendini sanatsal biçimde ifade etme	Yaratıcı becerilerini geliştirilme
Estetik kapasitesini geliştirme	Kimlik duygusuna sahip olma
Bireysel hem de takım olarak iş birliği içinde çalışma	Kültürel hayata katılım

Tablo 2.7: Sosyal ve Vatandaşlık ile İlgili Yeterlilik ile İlgili Anahtar Kavramlar

Farklı görüşleri ifade etme ve anlama	Ön yargıların üstesinden gelme
Empati kurma	Ailesine ve sosyal çevresine katkıda bulunma
Çeşitliliğe değer verme	İnsanlara saygı duyma
Farklı ortamlarda yapıcı biçimde iletişim kurma	Toplum tarafından kabul edilen davranış ve tavırları anlama

Tablo 2.8: Yabancı Dillerde İletişim Yeterliliği ile İlgili Kavramlar

Dillere ilgi ve merak duyma	Metinleri okuma, anlama ve yazma
Kültürlerarası iletişim	Dilleri gayri resmi olarak öğrenebilme
Yabancı dilde iletişim kurma	Yabancı dilde iletişim kurabilme
Konuşulan yabancı dili anlama	

2.5. Geçerlilik ve Güvenirlik

Araştırmanın geçerliğini ve güvenilirliğini sağlamak için ders kitaplarından alınan örneklerin birebir alıntılarına yer verilmiştir. Ders kitapları ve analizleri diğer veri kaynaklarıyla karşılaştırılabilir şekilde ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Örnek alıntılar 3 farklı Türkçe öğretmeni tarafından incelenmiş ve doğrulanmıştır. Doküman inceleme formları hazırlanırken uzman görüşü alınmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

3.1. 7. Sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabındaki Etkinliklerde Anahtar Yetkinliklerin Temalara Göre Dağılımına Yönelik Bulgular

Bulgular TYÇ’de bulunan sekiz anahtar yetkinlik kapsamında elde edilmiştir. 7. sınıf MEB Yayınları Türkçe ders kitabındaki etkinliklerin TYÇ’de bulunan yetkinlikler açısından incelenmesine yönelik bulgular Tablo 3.1’de verilmiştir:

Tablo 3.1: 7. Sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabındaki Etkinliklerde Anahtar Yetkinliklerin Temalara Göre Dağılımına Yönelik

Yetkinlikler	Erdemler		Millî Mücadele ve Atatürk		Kişisel Gelişim		Mili Kültürümüz		Bilim ve Teknoloji		Okuma ve Kültürü		Doğa ve Evren		Zaman ve Mekân	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Ana Dilde İletişim	19	35,2	18	36	17	37,8	18	34,6	19	32,9	22	36,1	20	37	21	37,4
Yabancı Dillerde İletişim	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Matematiksel Yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	7	13	6	12	8	17,7	9	17,3	10	17,4	17	27,9	13	24	10	17,9
Dijital Yetkinlik	1	1,9	-	-	2	4,4	1	1,9	4	6,9	1	1,6	1	1,9	2	3,6
Öğrenmeyi Öğrenme	9	16,6	12	24	4	8,9	9	17,3	14	24,2	12	19,6	10	18,5	8	14,3
Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler	11	20,3	4	8	4	8,9	2	3,8	4	6,9	3	4,9	1	1,9	4	7,1
İnisiyatif Alma ve Girişimcilik	1	1,9	2	4	3	6,7	2	3,8	2	3,5	2	3,3	4	7,4	2	3,6
Kültürel Farkındalık ve İfade	6	11,1	8	16	7	15,6	11	21,3	5	8,7	4	6,6	5	9,3	9	16,1
Toplam	54	100	50	100	45	100	52	100	58	100	61	100	54	100	56	100

Anahtar yetkinliklerin 7. Sınıf MEB Yayınları Türkçe ders kitabındaki etkinliklerde dağılımı incelendiğinde Erdemler temasında yetkinliklerle ilgili toplam 54 etkinlik tespit edilmiştir. Bu temada ana dilde iletişim yetkinliği ile ilgili 19 (%35,2) etkinliğe yer verilmiştir. Matematiksel ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler ile ilgili 7 (%13), dijital yetkinlik ile ilgili 1(%1,9), öğrenmeyi öğrenme yetkinliği ile ilgili 9 (%16,6), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliklerle ilgili 11 (%20,3), inisiyatif alma ve girişimcilik yetkinliği ile ilgili 1 (%1,9), kültürel farkındalık ve ifade yetkinliği ile ilgili 6 (%11,1), etkinliğe yer verilmiştir. Bu temada yabancı dillerde iletişim yetkinliği ile ilgili herhangi bir etkinliğe rastlanılmamıştır.

Millî Mücadele ve Atatürk temasında yetkinliklerle ilgili toplam 50 etkinlik tespit edilmiştir. Bu temada ana dilde iletişim yetkinliği ile ilgili 18 (%36) etkinliğe yer verilmiştir. Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler ile ilgili 6 (%12), öğrenmeyi öğrenme yetkinliği ile ilgili 12 (%24), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliklerle ilgili 4 (%8), inisiyatif alma ve girişimcilik yetkinliği ile ilgili 2 (%4), kültürel farkındalık ve ifade yetkinliği ile ilgili 8 (%16), etkinliğe yer verilmiştir. Bu temada yabancı dillerde iletişim yetkinliği ve dijital yetkinlik ile ilgili herhangi bir etkinliğe rastlanılmamıştır.

Kişisel Gelişim temasında yetkinliklerle ilgili toplam 45 etkinlik tespit edilmiştir. Bu temada ana dilde iletişim yetkinliği ile ilgili 17 (%37,8) etkinliğe yer verilmiştir. Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler ile ilgili 8 (%17,7), dijital yetkinlik ile ilgili 2(%4,4), öğrenmeyi öğrenme yetkinliği ile ilgili 4 (%8,9), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliklerle ilgili 4 (%8,9), inisiyatif alma ve girişimcilik yetkinliği ile ilgili 3 (%6,7), kültürel farkındalık ve ifade yetkinliği ile ilgili 7 (%15,6), etkinliğe yer verilmiştir. Bu temada yabancı dillerde iletişim yetkinliği ile ilgili herhangi bir etkinliğe rastlanılmamıştır.

Millî Kültürümüz temasında yetkinliklerle ilgili toplam 52 etkinlik tespit edilmiştir. Bu temada ana dilde iletişim yetkinliği ile ilgili 18 (%34,6) etkinliğe yer verilmiştir. Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler ile ilgili 9 (%17,3), dijital yetkinlik ile ilgili 1(%1,9), öğrenmeyi öğrenme yetkinliği ile ilgili 9 (%17,3), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliklerle ilgili 2 (%3,8), inisiyatif alma ve girişimcilik yetkinliği ile ilgili 2 (%3,8), kültürel farkındalık ve ifade yetkinliği ile ilgili 11 (%21,3), etkinliğe yer verilmiştir. Bu temada yabancı dillerde iletişim yetkinliği ile ilgili herhangi bir etkinliğe rastlanılmamıştır.

Bilim ve Teknoloji temasında yetkinliklerle ilgili toplam 58 etkinlik tespit edilmiştir. Bu temada ana dilde iletişim yetkinliği ile ilgili 19 (%32,9) etkinliğe yer verilmiştir. Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler ile ilgili 10 (%17,4), dijital yetkinlik ile ilgili 4(%6,9), öğrenmeyi öğrenme yetkinliği ile ilgili 14 (%24,2), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliklerle ilgili 4 (%6,9), inisiyatif alma ve girişimcilik yetkinliği ile ilgili 2 (%3,5), kültürel farkındalık ve ifade yetkinliği ile ilgili 5 (%8,7), etkinliğe yer verilmiştir. Bu temada yabancı dillerde iletişim yetkinliği ile ilgili herhangi bir etkinliğe rastlanılmamıştır.

Okuma Kültürü temasında yetkinliklerle ilgili toplam 61 etkinlik tespit edilmiştir. Bu temada ana dilde iletişim yetkinliği ile ilgili 22 (%36,1) etkinliğe yer verilmiştir. Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler ile ilgili 17 (%27,9), dijital yetkinlik ile ilgili 1(%1,6), öğrenmeyi öğrenme yetkinliği ile ilgili 12 (%19,6), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliklerle ilgili 3 (%4,9), inisiyatif alma ve girişimcilik yetkinliği ile ilgili 2 (%3,3) kültürel farkındalık ve ifade yetkinliği ile ilgili 4 (%6,6) etkinliğe yer verilmiştir. Bu temada yabancı dillerde iletişim yetkinliği ile ilgili herhangi bir etkinliğe rastlanılmamıştır.

Doğa ve Evren temasında yetkinliklerle ilgili toplam 54 etkinlik tespit edilmiştir. Bu temada ana dilde iletişim yetkinliği ile ilgili 20 (%37) etkinliğe yer verilmiştir. Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler ile ilgili 13 (%24), dijital yetkinlik ile ilgili 1(%1,9), öğrenmeyi öğrenme yetkinliği ile ilgili 10 (%18,5), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliklerle ilgili 1 (%1,9), inisiyatif alma ve girişimcilik yetkinliği ile ilgili 4 (%7,4), kültürel farkındalık ve ifade yetkinliği ile ilgili 5 (%9,3), etkinliğe yer verilmiştir. Bu temada yabancı dillerde iletişim yetkinliği ile ilgili herhangi bir etkinliğe rastlanılmamıştır.

Zaman ve Mekân temasında yetkinliklerle ilgili toplam 56 etkinlik tespit edilmiştir. Bu temada ana dilde iletişim yetkinliği ile ilgili 21 (%37,4) etkinliğe yer verilmiştir. Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler ile ilgili 10 (%17,9), dijital yetkinlik ile ilgili 2(%3,6), öğrenmeyi öğrenme yetkinliği ile ilgili 8 (%14,3), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliklerle ilgili 4 (%7,1), inisiyatif alma ve girişimcilik yetkinliği ile ilgili 2 (%3,6), kültürel farkındalık ve ifade yetkinliği ile ilgili 9 (%16,1), etkinliğe yer verilmiştir. Bu temada yabancı dillerde iletişim yetkinliği ile ilgili herhangi bir etkinliğe rastlanılmamıştır.

Etkinliklerde yer alan yetkinliklerle ilişkilendirilen ifadelerden bazıları, ilgili sayfa sayıları belirtilerek aşağıda verilmiştir:

“8. ETKİNLİK: “Birlik, iş bölümü, çalışmak, üretmek, insan, verimlilik” kavramlarından hareketle bir hikâye yazınız. Hikâyenizi oluştururken “Yazdıklarımı Değerlendiriyorum” formundaki maddeleri göz önünde bulundurunuz.” (Akgül, vd., 2022, s.15).

Bu etkinlikte yazılı iletişim söz konusu olduğu için etkinlik ana dilde iletişim yeterliliği ile ilişkilendirilmiştir. Etkinlikte “birlik, iş bölümü, çalışkanlık, üretmek” gibi kavramlar olduğu için sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yeterlilikle, etkinliği sonunda bulunan kendimi değerlendiriyorum formundan dolayı öğrenmeyi öğrenme yeterliliği ile ilişkilendirilmiştir.

“5. ETKİNLİK: Okuduğunuz metindeki hikâye unsurlarını belirleyiniz.” (Akgül, vd., 2022, s.20).

Bu etkinlikte okuduğu metni yorumlama söz konusu olduğu için ana dilde iletişim yeterliliğiyle, metni yorumlama stratejisine yer verildiği için öğrenmeyi öğrenme yeterliliğiyle, metni analiz etme, çözümleme söz konusu olduğu için matematiksel yetkinlik ile ilişkilendirilmiştir.

“GELECEK DERSE HAZIRLIK

1. Âşık Veysel’in bir şiirini bulup ezberleyiniz.

2. Âşık Veysel’in hayatı hakkında bir araştırma yapınız.” (Akgül, vd., 2022, s.29).

Gelecek derse hazırlık etkinliğinde araştırma, yeni bilgiler öğrenme söz konusu olduğu için öğrenmeyi öğrenme yeterliliğiyle, Âşık Veysel ile ilgili bir etkinlik olmasından kaynaklı kültürel farkındalık ve ifade yeterliliğiyle ilişkilendirilmiştir.

“8. ETKİNLİK: “Cumhuriyet Bayramı” ile ilgili hazırladığınız sunumunuzu arkadaşlarınızla paylaşınız.” (Akgül, vd., 2022, s.29).

Bu etkinlikte planlama yapma, sunum hazırlama ve sunma olduğu için inisiyatif alma ve girişimcilik yeterliliğiyle; yeni bilgiler öğrenme, öğrendiklerini paylaşma olduğu için öğrenmeyi öğrenme yeterliliğiyle ve milli bir bayramımıza yer verildiği için kültürel farkındalık ve ifade yeterliliği ile ilişkilendirilmiştir.

3.2. 7. Sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabındaki Etkinliklerde Yetkinliklerin Genel Dağılımına Yönelik Bulgular

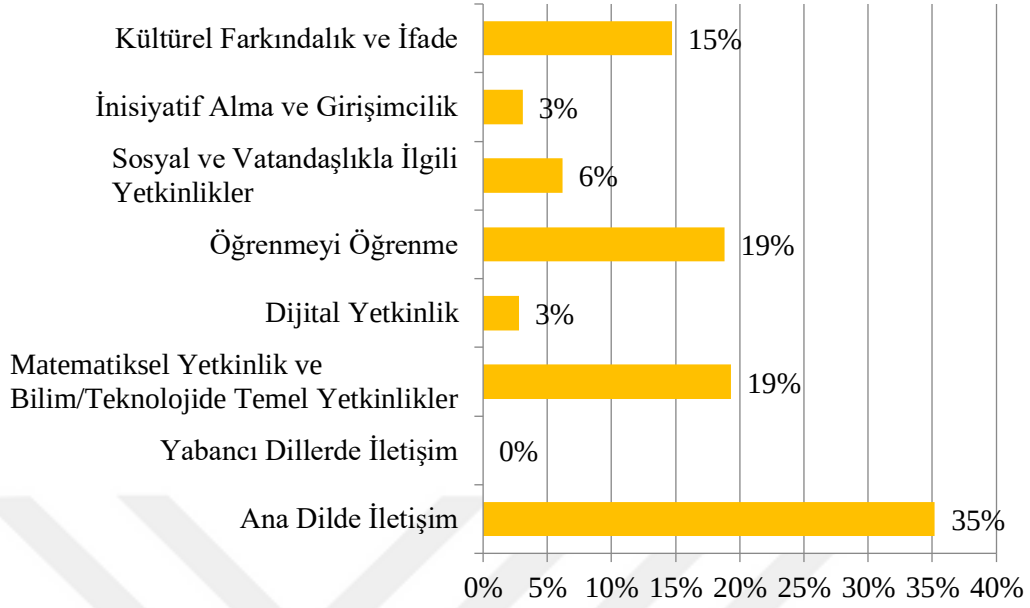
7. sınıf MEB Yayınları Türkçe ders kitabının incelendiği bu çalışmada toplam 322 etkinlik üzerinde çalışılmıştır. Bu etkinliklerden 137 tanesi herhangi bir yetkinlik ile ilişkilendirilmemiştir. Toplam 185 etkinlik yetkinliklerle ilişkilendirilmiştir. Tablo 3.2’de de görüldüğü gibi yetkinliklerin toplam sayısı 430’dur. Yani etkinliklerden fazladır. Bu durumun sebebi ise bir etkinliğin birden fazla yetkinlik ile ilişkili olmasıdır.

Tablo 3.2: 7. Sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabındaki Etkinliklerde Yetkinliklerin Genel Dağılımı

Yetkinlik	Frekans	Yüzde
Ana Dilde İletişim	154	35,8
Yabancı Dillerde İletişim	-	-
Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler	80	18,6
Dijital Yetkinlik	12	2,8
Öğrenmeyi Öğrenme	78	18,1
Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler	33	7,7
İnisiyatif Alma ve Girişimcilik	18	4,2
Kültürel Farkındalık ve İfade	55	12,8
Toplam	430	100

7. sınıf MEB yayınları Türkçe ders kitabındaki etkinliklerde yetkinliklerin dağılımı incelendiğinde Tablo 3.2’de de ifade edildiği üzere 430 yetkinlik etkinliklerle ilişkilendirilmiştir. Bu yetkinliklerin 154’ü (%35,8’i) ana dilde iletişim yetkinliği ile, 80’i (%18,6’sı) matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler ile, 12’si (%2,8’i) dijital yetkinlik ile, 78’i (%18,1’i) öğrenmeyi öğrenme yetkinliği ile, 33’ü (%7,7’si) sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler ile, 18’i (%4,2’si) inisiyatif alma ve girişimcilik yetkinliği ile, 55’i (%12,8’i) kültürel farkındalık ve ifade yetkinliği ile ilişkilendirilmiştir. Yabancı dillerde iletişim yetkinliği ile ilgili herhangi bir etkinliğe rastlanılmamıştır.

Şekil 1. 3: 7. Sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabındaki Etkinliklerde Yetkinliklerin Genel Dağılımı

3.3. 7. Sınıf Özgün Yayınları Türkçe Ders Kitabındaki Etkinliklerde Anahtar Yetkinliklerin Temalara Göre Dağılımına Yönelik Bulgular

7. sınıf Özgün Yayınları Türkçe ders kitabındaki etkinliklerin TYÇ'de bulunan yetkinlikler açısından incelenmesine yönelik bulgular tablo 3.3'te verilmiştir:

Tablo 3.3: 7. Sınıf Özgün Yayınları Türkçe Ders Kitabındaki Etkinliklerde Anahtar Yetkinliklerin Temalara Göre Dağılımı

Yetkinlikler	Erdemler		Millî Mücadele ve Atatürk		Duygular		Mili Kültürümüz		Doğa ve Evren		Sanat		Kişisel Gelişim		Bilim ve Teknoloji	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Ana Dilde İletişim	24	36,4	11	30,6	15	31,8	10	23,5	21	34,4	15	37,5	19	34,5	20	33,3
Yabancı Dillerde İletişim	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknoloji de Temel Yetkinlikler	14	21,2	7	19,4	10	21,2	5	11,5	12	19,7	7	17,5	13	23,5	11	18,3
Dijital Yetkinlik	1	1,5	2	5,5	1	2	2	4,6	-	-	1	2,5	-	-	5	8,3
Öğrenmeyi Öğrenme	11	16,7	7	19,4	11	23,4	10	23,5	12	19,7	6	15	11	20	11	18,3
Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler	7	10,6	2	5,5	5	10,6	1	2,3	12	19,7	1	2,5	6	11	3	5
İnisiyatif Alma ve Girişimcilik	2	3	1	2,8	2	4,2	2	4,5	1	1,6	3	7,5	3	5,5	3	5
Kültürel Farkındalık ve İfade	7	10,6	6	16,8	3	6,8	13	30,1	3	4,9	7	17,5	3	5,5	7	11,8
Toplam	66	100	36	100	47	100	43	100	61	100	40	100	55	100	60	100

Anahtar yetkinliklerin 7. Sınıf Özgün Yayınları Türkçe ders kitabındaki etkinliklerde dağılımı incelendiğinde Erdemler temasında yetkinliklerle ilgili toplam 66 etkinlik tespit edilmiştir. Bu temada ana dilde iletişim yetkinliği ile ilgili 24 (%36,4) etkinliğe yer verilmiştir. Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler ile ilgili 14 (%21,2), dijital yetkinlik ile ilgili 1 (%1,5), öğrenmeyi öğrenme yetkinliği ile ilgili 11 (%16,7), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliklerle ilgili 7 (%10,6), inisiyatif alma ve girişimcilik yetkinliği ile ilgili 2 (%3), kültürel farkındalık ve ifade yetkinliği ile ilgili 7 (%10,6), etkinliğe yer verilmiştir. Bu temada yabancı dillerde iletişim yetkinliği ile ilgili etkinliğe rastlanmamıştır.

Millî Mücadele ve Atatürk temasında yetkinliklerle ilgili toplam 36 etkinlik tespit edilmiştir. Bu temada ana dilde iletişim yetkinliği ile ilgili 11 (%30,6) etkinliğe yer verilmiştir. Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler ile ilgili 7 (%19,4), dijital yetkinlik ile ilgili 2 (%5,5), öğrenmeyi öğrenme yetkinliği ile ilgili 7 (%19,4), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliklerle ilgili 2 (%5,5), inisiyatif alma ve girişimcilik yetkinliği ile ilgili 1 (%2,8), kültürel farkındalık ve ifade yetkinliği ile ilgili 6 (%16,8), etkinliğe yer verilmiştir. Bu temada yabancı dillerde iletişim yetkinliği ile ilgili etkinliğe rastlanmamıştır.

Duygular temasında yetkinliklerle ilgili toplam 47 etkinlik tespit edilmiştir. Bu temada ana dilde iletişim yetkinliği ile ilgili 15 (%31,8) etkinliğe yer verilmiştir. Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler ile ilgili 10 (%21,2), dijital yetkinlik ile ilgili 1 (%2), öğrenmeyi öğrenme yetkinliği ile ilgili 11 (%23,4), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliklerle ilgili 5 (%10,6), inisiyatif alma ve girişimcilik yetkinliği ile ilgili 2 (%4,2), kültürel farkındalık ve ifade yetkinliği ile ilgili 3 (%6,8), etkinliğe yer verilmiştir. Bu temada yabancı dillerde iletişim yetkinliği ile ilgili etkinliğe rastlanmamıştır.

Millî Kültürümüz temasında yetkinliklerle ilgili toplam 43 etkinlik tespit edilmiştir. Bu temada ana dilde iletişim yetkinliği ile ilgili 10 (%23,5) etkinliğe yer verilmiştir. Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler ile ilgili 5 (%11,5), dijital yetkinlik ile ilgili 2 (%4,6), öğrenmeyi öğrenme yetkinliği ile ilgili 10 (%23,5), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliklerle ilgili 1 (%2,3), inisiyatif alma ve girişimcilik yetkinliği ile ilgili 2 (%4,5), kültürel farkındalık ve ifade yetkinliği ile ilgili

13 (%30,1), etkinliğe yer verilmiştir. Bu temada yabancı dillerde iletişim yetkinliği ile ilgili etkinliğe rastlanmamıştır.

Doğa ve Evren temasında yetkinliklerle ilgili toplam 61 etkinlik tespit edilmiştir. Bu temada ana dilde iletişim yetkinliği ile ilgili 21 (%34,4) etkinliğe yer verilmiştir. Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler ile ilgili 12 (%19,7), öğrenmeyi öğrenme yetkinliği ile ilgili 12 (%19,7), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliklerle ilgili 12 (%19,7), inisiyatif alma ve girişimcilik yetkinliği ile ilgili 1 (%1,6), kültürel farkındalık ve ifade yetkinliği ile ilgili 3 (%4,9) etkinliğe yer verilmiştir. Bu temada dijital yetkinlik ve yabancı dillerde iletişim yetkinliği ile ilgili etkinliğe rastlanmamıştır.

Sanat temasında yetkinliklerle ilgili toplam 40 etkinlik tespit edilmiştir. Bu temada ana dilde iletişim yetkinliği ile ilgili 15 (%37,5) etkinliğe yer verilmiştir. Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler ile ilgili 7 (%17,5), dijital yetkinlik ile ilgili 1 (%2,5), öğrenmeyi öğrenme yetkinliği ile ilgili 6 (%15), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliklerle ilgili 1 (%2,5), inisiyatif alma ve girişimcilik yetkinliği ile ilgili 3 (%7,5), kültürel farkındalık ve ifade yetkinliği ile ilgili 7 (%17,5), etkinliğe yer verilmiştir. Bu temada yabancı dillerde iletişim yetkinliği ile ilgili etkinliğe rastlanmamıştır.

Kişisel Gelişim temasında yetkinliklerle ilgili toplam 55 etkinlik tespit edilmiştir. Bu temada ana dilde iletişim yetkinliği ile ilgili 19 (%34,5) etkinliğe yer verilmiştir. Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler ile ilgili 13 (%23,5), öğrenmeyi öğrenme yetkinliği ile ilgili 11 (%20), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliklerle ilgili 6 (%11), inisiyatif alma ve girişimcilik yetkinliği ile ilgili 3 (%5,5), kültürel farkındalık ve ifade yetkinliği ile ilgili 3 (%5,5), etkinliğe yer verilmiştir. Bu temada dijital yetkinlik ve yabancı dillerde iletişim yetkinliği ile ilgili etkinliğe rastlanmamıştır.

Bilim ve Teknoloji temasında yetkinliklerle ilgili toplam 60 etkinlik tespit edilmiştir. Bu temada ana dilde iletişim yetkinliği ile ilgili 20 (%33,3) etkinliğe yer verilmiştir. Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler ile ilgili 11 (%18,3), dijital yetkinlik ile ilgili 5 (%8,3), öğrenmeyi öğrenme yetkinliği ile ilgili 11 (%18,3), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliklerle ilgili 3 (%5), inisiyatif alma ve

girişimcilik yetkinliği ile ilgili 3 (%5), kültürel farkındalık ve ifade yetkinliği ile ilgili 7 (%11,8), etkinliğe yer verilmiştir. Bu temada yabancı dillerde iletişim yetkinliği ile ilgili etkinliğe rastlanmamıştır.

Etkinliklerde yer alan yetkinliklerle ilişkilendirilen ifadelerden bazıları, ilgili sayfa sayıları belirtilerek aşağıda verilmiştir:

“6. ETKİNLİK: Mehmet Akif Ersoy hakkında hazırladığınız grup sunumunuzu gerçekleştiriniz.

Sunumunuzu gerçekleştirirken aşağıdaki ölçütlere dikkat ediniz. Sunumunuzu gerçekleştirdikten sonra bu ölçütlere göre formu doldurup grup sunumunuzu değerlendiriniz.” (Erkal & Erkal, 2019, s. 107)

Bu etkinlikte grup çalışmalarına katılma, araştırma, yeni bilgiler edinme, öz değerlendirme olduğu için öğrenmeyi öğrenme yeterliliğiyle ilişkilendirilmiştir. Sözlü ifade olduğu için ana dilde iletişim yeterliliğiyle ilişkilendirilmiştir. Mehmet Akif Ersoy’a yer verildiği için kültürel farkındalık ve ifade yeterliliğiyle ilişkilendirilmiştir. Planlama yapma, grup çalışması ve sunum yapma olduğu için inisiyatif alma ve girişimcilik yeterliliği ile ilişkilendirilmiştir.

“8. ETKİNLİK

Sizce yapılmış en önemli icat hangisidir? Nedenini de belirterek aşağıya yazınız.” (Erkal & Erkal, 2019, s. 257)

Etkinlikte sözlü ifade söz konusu olduğu için ana dilde iletişim yeterliliği ile ilişkilendirilmiştir. Düşüncelerini ifade ederken neden belirtmesi yani kanıtlara dayalı sonuçlar üretmesi söz konusu olduğu için matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide yetkinlikle ilişkilendirilmiştir.

“HAZIRLIK ALIşMALARI:

1. Güvenli internet kullanımı hakkındaki araştırmalarınızdan edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. Evinizde internet var mı? Varsa interneti hangi amaçlarla kullandığınızı açıklayınız.” (Erkal & Erkal, 2019, s. 257)

Etkinlik güvenli internet kullanımıyla ilgili olduğu için dijital yetkinlikle, araştırma ve yeni bilgiler edinme olduğu için öğrenmeyi öğrenme yeterliliğiyle, sözlü ifade söz konusu olduğu için ana dilde iletişim yeterliliği ile ilişkilendirilmiştir.

3.4. 7. Sınıf Özgün Yayınları Türkçe Ders Kitabındaki Etkinliklerde Yetkinliklerin Genel Dağılımına Yönelik Bulgular

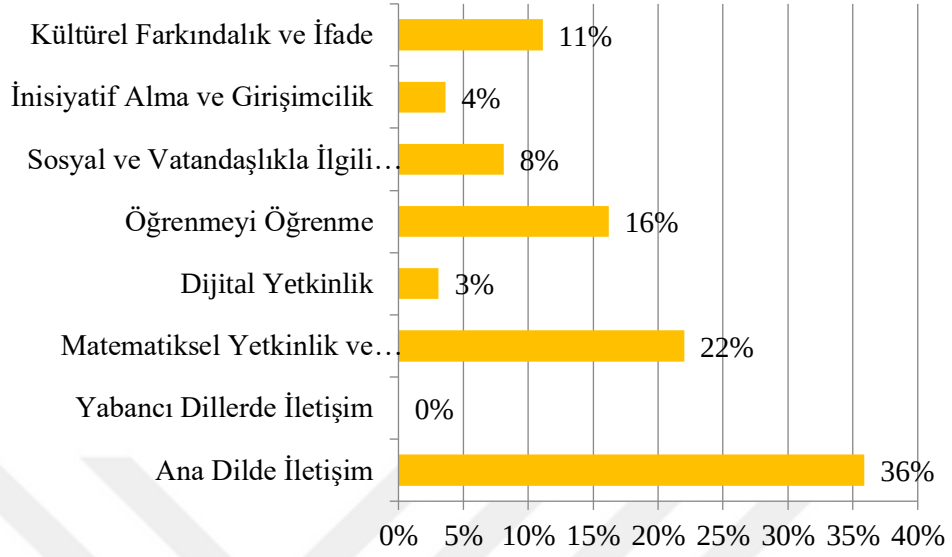
7. sınıf Özgün Yayınları Türkçe ders kitabının incelendiği bu çalışmada toplam 320 etkinlik üzerinde çalışılmıştır. Bu etkinliklerden 159 tanesi herhangi bir yetkinlik ile ilişkilendirilmemiştir. Toplam 161 etkinlik yetkinliklerle ilişkilendirilmiştir. Tablo 3.4'te de görüldüğü gibi yetkinliklerin toplam sayısı 408'dir. Yani etkinliklerden fazladır. Bu durumun sebebi ise bir etkinliğin birden fazla yetkinlik ile ilişkili olmasıdır.

Tablo 3.4: Yetkinliklerin 7. Sınıf Özgün Yayınları Türkçe Ders Kitabındaki Etkinliklerde Genel Dağılımı

Yetkinlik	Frekans	Yüzde
Ana Dilde İletişim	135	33,1
Yabancı Dillerde İletişim	-	-
Matematiksel Yetkinlik ve Bilim/Teknolojide Temel Yetkinlikler	79	19,4
Dijital Yetkinlik	12	2,9
Öğrenmeyi Öğrenme	79	19,4
Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler	37	9,1
İnisiyatif Alma ve Girişimcilik	17	4,1
Kültürel Farkındalık ve İfade	49	12
Toplam	408	100

7. sınıf Özgün yayınları Türkçe ders kitabındaki etkinliklerde yetkinliklerin dağılımı incelendiğinde Tablo 3.4'te de ifade edildiği üzere 408 yetkinlik etkinliklerle ilişkilendirilmiştir. Bu yetkinliklerin 135'i (%33,1'i) ana dilde iletişim yetkinliği ile, 79'u (%19,4'ü) matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler ile, 12'si (%2,9'u) dijital yetkinlik ile, 79'u (%19,4'ü) öğrenmeyi öğrenme yetkinliği ile, 37'si (%9,1'i) sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler ile, 17'si (%4,1'i) inisiyatif alma ve girişimcilik yetkinliği ile, 49'u (%12'si) kültürel farkındalık ve ifade yetkinliği ile ilişkilendirilmiştir. Yabancı dillerde iletişim yetkinliği ile ilgili herhangi bir etkinliğe rastlanılmamıştır.

Şekil 3. 2: Sınıf Özgün Yayınları Türkçe Ders Kitabındaki Etkinliklerde Yetkinliklerin Genel Dağılımı

SONUÇ VE TARTIŞMA

7. Sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabındaki Etkinliklerde Anahtar Yetkinliklerin Temalara Göre Dağılımına Yönelik Sonuçlar

7. sınıf MEB Yayınları Türkçe ders kitabındaki etkinliklerde ana dilde iletişim yetkinliği ile ilgili etkinliklerin sayısı incelendiğinde her temada en fazla yer verilen yetkinliğin ana dilde iletişim yetkinliği olduğu görülmektedir. Bu durum Türkçe dersinin amaçlarıyla uyumlu, beklenen bir durumdur. Elde edilen bu sonuç Soyuçok ve Batur'un (2020) araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Yabancı dillerde iletişim yetkinliği ile ilgili bir etkinliğe rastlanmamıştır. Elde edilen bu sonuç Soyuçok ve Batur'un (2020) araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Matematiksel yetkinlik ile ilgili etkinlikler normal bir dağılım göstermese de etkinliklerin sayısı dikkate değerdir. Bu sonuç Soyuçok ve Batur'un (2020) araştırma sonuçları ile uyuşmamaktadır. Bu farklılığın sebebi Soyuçok ve Batur'un (2020) sadece kazanımlar üzerinden araştırmayı yürütmesidir. Matematiksel yetkinlik Türkçe dersi öğretim programının amaçlarıyla bire bir uyumludur. Etkinliklerde de matematiksel yetkinliğe her temada yer verildiği görülmüştür. Bu durum Türkçe dersinin özel amaçlarında yer alan “bilgiyi araştırma, keşfetme, yorumlama ve zihinde yapılandırma becerilerinin geliştirilmesi” ve “okuduklarını anlayarak eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmelerinin ve sorgulamalarının sağlanması” ifadeleriyle uyuşmaktadır (MEB, 2019, s. 8)

Dijital yetkinlik ile ilgili etkinliklere bakıldığında bir temada hiç yer verilmeyen yetkinliğe diğer temalarda bir veya iki etkinlikte yer verilmiştir. Elde edilen bu sonuç Kurudayıoğlu ve Soysal'ın (2020) araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Dijital yetkinlikle ilgili etkinliklere yer verilmesi Türkçe öğretim programı özel amaçlarında yer alan “basılı materyaller ile çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme, bilgiyi düzenleme, sorgulama, kullanma ve üretme becerilerinin geliştirilmesi” ifadesi ile uyuşmaktadır (MEB, 2019, s. 8). Dijital yetkinlikle ilgili etkinliklerin sayısının az olması eleştiriye açık bir durumdur. Bahsi geçen bu durum Kurudayıoğlu ve Soysal (2020) tarafından da “Türkçe dersinin ana dili dersi olmasından hareketle öğrencilerin ana dillerinde ilerleme kaydetmeleri sürecinde günümüz dünyasının bir gereği olarak

dijital ortamlara mümkün olduğunca fazla yer verilmesi faydalı olabilir.” şeklinde ifade edilmiştir.

Öğrenmeyi öğrenme yetkinliği hayat boyu öğrenmenin temelini oluşturmaktadır. Bu yetkinlikle ilgili etkinliklere her temada yer verilmiştir. Bu sonuç Soyuçok ve Batur’un (2020) araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Günümüz şartlarına uyum sağlanması için gerekli ve önemli bir yetkinlik olan öğrenmeyi öğrenme için daha fazla etkinliğe yer verilebilir.

Her temada sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikle ilgili etkinlik bulunmaktadır. Soyuçok ve Batur’un (2020) elde ettiği sonuçlarda bu yetkinliğe hiç yer verilmediği ifade edilmiştir. Bu farklılığın sebebi Soyuçok ve Batur’un (2020) sadece kazanımlar üzerinden araştırmayı yürütmesidir. Her temada sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikle ilgili etkinlik bulunması Türkçe Öğretim Programı’nın özel amaçlarında yer alan “sosyal değerlere önem vermelerinin sağlanması” ifadesi ile uyusmamaktadır (MEB, 2019, s. 8). Yetkinliğin temalardaki sayılarına bakıldığında zaman Erdemler temasında 11 etkinlik var iken Doğa ve Evren temasında sadece 1 etkinlik bulunmaktadır. Bu durum yetkinliğin temalara göre dengeli bir şekilde dağılmadığını göstermektedir.

İnisiyatif alma ve girişimcilik yetkinliği ile ilgili etkinliklere her temada yer verildiği ancak sayısının az olduğu görülmektedir. Bu sonuç Soyuçok ve Batur’un (2020) araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Türkçe öğretim programı özel amaçlarında yer alan “basılı materyaller ile çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme, bilgiyi düzenleme, sorgulama, kullanma ve üretme becerilerinin geliştirilmesi” (MEB, 2019, s. 8) ifadesinden de hareketle yetkinlikle ilgili etkinliklerin sayısının az olması eleştirilebilir bir durumdur. Bu durum Soyuçok ve Batur (2020) tarafından “Öğrencilerin yenilikçi, özgür ve yaratıcı düşünmesini, sorunlara farklı çözümler sunmasını ve girişimci bir kişilik geliştirmelerini kapsayan bu yetkinliğin programda daha fazla yer alması gerekmektedir.” şeklinde ifade edilmiştir.

Kültürel farkındalık ve ifade yetkinliği ile ilgili etkinliklere her temada yer verilmiştir. Bu sonuç Soyuçok ve Batur’un (2020) araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Türkçe Dersi Öğretim Programı’nın özel amaçlarında yer alan “millî, manevî, ahlaki, tarihî, kültürel, sosyal değerlere önem vermelerinin sağlanması, millî

duygu ve düşüncelerinin güçlendirilmesi” (MEB, 2019, s. 8) ifadesinden hareketle bu yetkinlikle ilgili etkinliklere daha fazla yer verilebilir.

Tüm bunların yanı sıra dijital yetkinlikle ilgili etkinliklerin sayısı Bilim ve Teknoloji temasında diğer temalara göre fazla olması, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliklerle ilgili etkinliklerin sayısının Erdemler temasında diğer temalara göre fazla olması, kültürel farkındalık ve ifade yetkinliği ile ilgili etkinliklerin Milli Kültürümüz teması ve Milli Mücadele ve Atatürk temasındaki sayısının diğer temalara göre fazla olması bu yetkinliklerin bu temalarla doğrudan ilişkili olduğunun bir göstergesidir. Elde edilen bu sonuca alan yazında rastlanmamıştır. Bu durumun sebebi ise yapılan çalışmalarda yetkinliklerin temalara göre dağılımının incelenmemesidir.

7. Sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabındaki Etkinliklerde Yetkinliklerin Genel Dağılımına Yönelik Sonuçlar

7. Sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabı’ndaki etkinliklerde yetkinliklerin genel dağılımı incelendiğinde en fazla yer verilen yetkinliğin ana dilde iletişim yetkinliği olduğu görülmektedir. Elde edilen bu sonuç Soyuçok ve Batur’un (2020) araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Matematiksel yetkinlik ve öğrenmeyi öğrenme yetkinliğinin ana dilde iletişim yetkinliğinden hemen sonra geldiği ve sayılarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Bu durum olumlu bir durum olarak görünse de etkinliklerin sayısı arttırılabilir.

Genel dağılıma bakıldığında zaman kültürel farkındalık ve ifade yetkinliği ile ilgili etkinliklerin sayısı yeterli değildir. Kültürel farkındalık ve ifade yetkinliği dil ve kültür ilişkisi yine dil ve ifade ilişkisi nedeniyle doğrudan Türkçe dersiyle ilişkili bir yetkinliktir. Bu sebeple etkinliklerde fazlaca yer alması gereken bir yetkinliktir.

Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliklerin etkinliklerdeki genel dağılımına bakıldığında etkinliklerin sayısı yetersizdir. Sosyal değerlere önem verilmesi Türkçe dersinin özel amaçları arasında yer almaktadır. Bundan dolayı Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili etkinliklerin sayısının arttırılması gerekmektedir.

İnisiyatif alma ve girişimcilik ile dijital yeterlilik çağımızın önemli yeterliliklerindendir. Türkçe dersinin genel ve özel amaçlarına bakıldığında zaman bu yeterliliklere daha fazla yer verilmesi gerektiği görülmektedir.

7. Sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabı'ndaki etkinliklerde yetkinliklerin genel dağılımı incelendiğinde bazı etkinlikler hiçbir yetkinlikle ilişkilendirilememiştir. Bu durumda öncelikle az sayıda yer verilen yeterliliklerden başlayarak yetkinliklerle ilişkili etkinliklerin sayısı arttırılmalıdır.

7. Sınıf Özgün Yayınları Türkçe Ders Kitabındaki Etkinliklerde Anahtar Yetkinliklerin Temalara Göre Dağılımına Yönelik Sonuçlar

7. sınıf Özgün Yayınları Türkçe ders kitabındaki etkinliklerde ana dilde iletişim yetkinliği ile ilgili etkinliklerin sayısı incelendiğinde her temada en fazla yer verilen yetkinliğin ana dilde iletişim yetkinliği olduğu görülmektedir. Bu durum Türkçe dersinin amaçlarıyla uyumlu bir durumdur. Elde edilen bu sonuç Soyuçok ve Batur (2020) ve Kana ve Kiler'in (2021) araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Yabancı dillerde iletişim yetkinliği ile ilgili bir etkinlik bulunamamıştır. Elde edilen bu sonuç Soyuçok ve Batur'un (2020) araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Araştırmada elde edilen bu sonuç Kana ve Kiler'in (2021) araştırma sonuçları ile uyuşmamaktadır. Elde edilen farklı sonuçların Kana ve Kiler'in (2021) metinler ve etkinlikler üzerine çalışmasından ve örneklem farklılığından kaynaklandığı söylenebilir.

Matematiksel yetkinlik ile ilgili etkinlikler normal bir dağılım göstermese de etkinliklerin sayısı dikkate değerdir. Bu sonuç Soyuçok ve Batur'un (2020) araştırma sonuçları ile uyuşmamaktadır. Bu farklılığın sebebi Soyuçok ve Batur'un (2020) sadece kazanımlar üzerinden araştırmayı yürütmesidir. Kana ve Kiler'in (2021) araştırma sonuçlarında bu yetkinliğe daha az yer verildiği görülmektedir. Matematiksel yetkinlik Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın amaçlarıyla bire bir uyumludur. Etkinliklerde de matematiksel yetkinliğe her temada yer verildiği görülmüştür. Bu durum Türkçe dersinin özel amaçlarında yer alan “bilgi araştırması, keşfetmesi, yorumlama ve zihinde oluşturma becerilerinin geliştirilmesi” ve “okuduklarını anlayıp eleştirel bir bakış açısı ile değerlendirmesi ve sorgulamalarının sağlanması” ifadeleriyle uyuşmaktadır (MEB, 2019, s. 8).

Dijital yetkinlik ile ilgili etkinliklere bakıldığında iki temada bu yetkinliğe hiç yer verilmemiştir. Bilim ve Teknoloji temasında 5 adet etkinliğe yer verilen yetkinliğe diğer temalarda bir veya iki etkinlikte yer verilmiştir. Dijital yetkinlikle ilgili

etkinliklere yer verilmesi Türkçe Öğretim Programı'nın özel amaçlarında yer alan “basılmış materyallerle medya kaynaklarını kullanarak bilgiye ulaşma, bilgiyi düzenleme, sorgulama, kullanma ve üretme becerilerinin geliştirilmesi” ifadesi ile uyushmaktadır (MEB, 2019, s. 8). Elde edilen bu sonuç Kurudayıoğlu ve Soysal'ın (2020) araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Dijital yetkinlikle ilgili etkinliklerin sayısının az olması ve bazı temalarda hiç yer verilmemesi eleştiriye açık bir durumdur. Bu durum Kurudayıoğlu ve Soysal (2020) tarafından da “Türkçe dersinin ana dili dersi olmasından hareketle öğrencilerin ana dillerinde ilerleme kaydetmeleri sürecinde günümüz dünyasının bir gereği olarak dijital ortamlara mümkün olduğunca fazla yer verilmesi faydalı olabilir.” şeklinde ifade edilmiştir.

Öğrenmeyi öğrenme yetkinliği hayat boyu öğrenmenin temelini oluşturmaktadır. Bu yetkinlikle ilgili etkinliklere her temada yer verilmiştir. Elde edilen bu sonuç Soyuçok ve Batur'un (2020) ve (Kana & Kiler'in (2021) araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Günümüz şartlarına uyum sağlanması için gerekli ve önemli bir yetkinlik olan öğrenmeyi öğrenme için daha fazla etkinliğe yer verilebilir.

Her temada sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikle ilgili etkinliğin bulunması olumlu bir durumdur. Bu durum Türkçe Öğretim Programı'nın özel amaçlarında yer alan “sosyal değerlere önem vermelerinin sağlanması” ifadesi ile uyushmamaktadır (MEB, 2019, s. 8). Elde edilen bu sonuç Kana ve Kiler'in (2021) araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Soyuçok ve Batur'un (2020) elde ettiği sonuçlarda bu yetkinliğe hiç yer verilmediği ifade edilmiştir. Bu farklılığın sebebi Soyuçok ve Batur'un (2020)sadece kazanımlar üzerinden araştırmayı yürütmesidir. Yetkinliğin temalardaki sayılarına bakıldığı zaman Doğa ve Evren temasında 12 etkinlik var iken Milli Kültürümüz temasında sadece 1 etkinlik bulunmaktadır. Bu durum yetkinliğin temalara göre dengeli bir şekilde dağılmadığını göstermektedir ve Kana ve Kiler'in (2021) araştırmasında da yetkinliklerin dengeli bir şekilde dağılması önerilmektedir.

İnisiyatif alma ve girişimcilik yetkinliği ile ilgili etkinliklere her temada yer verildiği ancak sayısının az olduğu görölmektedir. Bu sonuç Soyuçok ve Batur'un (2020) ve Kana ve Kiler'in (2021) araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Türkçe Öğretim Programı'nın özel amaçlarında yer alan “basılı materyaller ile çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme, bilgiyi düzenleme, sorgulama, kullanma ve

retme becerilerinin geliştirilmesi” (MEB, 2019, s. 8) ifadesinden de hareketle yetkinlikle ilgili etkinliklerin sayısını az olması eleştirilebilir bir durumdur. Bu durum Soyuçok ve Batur (2020) tarafından “ğrencilerin yenilikçi, zgr ve yaratıcı düşünmesini, sorunlara farklı çözümler sunmasını ve girişimci bir kişilik geliştirmelerini kapsayan bu yetkinliğin programda daha fazla yer alması gerekmektedir.” şeklinde ifade edilmiştir.

Kültürel farkındalık ve ifade yetkinliği ile ilgili etkinliklere her temada yer verilmiştir. Bu sonuç Soyuçok ve Batur’un (2020) ve Kana ve Kiler’in (2021) araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Türkçe Dersi ğretim Programı’nın özel amaçlarında yer alan “millî, manevi, ahlaki, tarihî, kültürel, sosyal değerlere önem vermelerinin sağlanması, millî duygu ve düşüncelerinin güçlendirilmesi” ifadesinden hareketle (MEB, 2019, s. 8) bu yetkinlikle ilgili etkinliklere daha fazla yer verilebilir.

Tüm bunların yanı sıra diğital yetkinlikle ilgili etkinliklerin sayısı Bilim ve Teknoloji temasında diğer temalara göre fazla olması, kültürel farkındalık ve ifade yetkinliği ile ilgili etkinliklerin Milli Kültürümüz temasındaki sayısının diğer temalara göre fazla olması bu yetkinliklerin bu temalarla doğrudan ilişkili olduğunun bir göstergesidir. Elde edilen bu sonuca alan yazında rastlanmamıştır. Bu durumun sebebi ise yapılan çalışmalarda yetkinliklerin temalara göre dağılımının incelenmemesidir.

7. Sınıf zgn Yayınları Türkçe Ders Kitabındaki Etkinliklerde Yetkinliklerin Genel Dağılımına Yönelik Sonuçlar

7. Sınıf zgn Yayınları Türkçe Ders Kitabı’ndaki etkinliklerde yetkinliklerin genel dağılımı incelendiğinde en fazla yer verilen yetkinliğin ana dilde iletişim yetkinliği olduğu görülmektedir. Bu durum tahmin edilebilir bir durumdur. Bu sonuç Soyuçok ve Batur’un (2020) ve Kana ve Kiler’in (2021) araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Matematiksel yetkinlik ve öğrenmeyi öğrenme yetkinliğinin ana dilde iletişim yetkinliğinden hemen sonra geldiği ve sayılarının birbirine eşit olduğu görülmektedir. Bu olumlu bir durumdur. Hayat boyu öğrenmede çok önemli olan bu iki yeterliliğe etkinliklerde daha fazla yer verilebilir.

Genel dağılıma bakıldığı zaman kültürel farkındalık ve ifade yetkinliği ile ilgili etkinliklerin sayısı yeterli değildir. Kültürel farkındalık ve ifade yetkinliği dil ve kültür

ilişkisi yine dil ve ifade ilişkisi nedeniyle doğrudan Türkçe dersiyle ilişkili bir yetkinliktir. Bundan dolayı etkinliklerde fazlaca yer alması gereken bir yetkinliktir.

Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliklerin etkinliklerdeki genel dağılımına bakıldığında etkinliklerin sayısı yetersizdir. Sosyal değerlere önem verilmesi Türkçe dersinin özel amaçları arasında yer almaktadır. Bundan dolayı Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili etkinliklerin sayısının arttırılması gerekmektedir.

İnisiyatif alma ve girişimcilik ile dijital yeterlilik çağımızın önemli yeterliliklerindendir. Türkçe dersinin genel ve özel amaçlarına bakıldığı zaman bu yeterliliklere daha fazla yer verilmesi gerektiği görülmektedir.

7. Sınıf MEB Yayınları Türkçe Ders Kitabı'ndaki etkinliklerde yetkinliklerin genel dağılımına yönelik sonuçlar Kana ve Kiler'in (2021) araştırma sonuçları ile benzerlik gösterse de yetkinliklerin sayısında farklılık vardır. Bu durumun sebebi Kana ve Kiler'in (2021) çalışmasında etkinliklerin tek bir yetkinlikle ilişkilendirilmesi bu çalışmada ise etkinliklerin birden çok yetkinlikle ilişkilendirilmesidir.

7. Sınıf Özgün Yayınları Türkçe Ders Kitabı'ndaki etkinliklerde yetkinliklerin genel dağılımı incelendiğinde yetkiliklerin dengeli bir şekilde dağılmadığı görülmektedir. Bu durum Kana ve Kiler'in (2021) çalışmasında da ifade edilmiştir. Bundan dolayı öncelikle az sayıda yer verilen yeterliliklerden başlayarak yeterliliklerle ilişkili etkinliklerin sayısı arttırılmalıdır.

ÖNERİLER

Çalışmada elde edilen bulgular ve sonuçlar ışığında araştırmacılara ve uygulayıcılara şu önerilerde bulunulabilir:

1. Bu çalışmada 7. Sınıf Türkçe ders kitaplarındaki etkinlikler incelenmiştir. Araştırmacılar farklı sınıf seviyelerindeki Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerin incelemesini yapabilir.
2. Tek bir yetkinliğin ele alınıp tüm sınıf seviyelerindeki kitapların incelenmesine yönelik araştırmalar yapılabilir.
3. Çalışmada yetkinliklerle ilişkili etkinliklerin dengeli bir şekilde dağılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yetkinliklerin daha dengeli dağılması sağlanabilir.
4. Çalışmada bazı yetkinliklere ya hiç yer verilmemiş ya da az sayıda yer verilmiştir. Bu durum gözden geçirilerek ders kitaplarındaki etkinlikler yeniden düzenlenebilir.

KAYNAKÇA

- Akgül, A. vd. (2022). Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı.
- Akkaleli-Toprak, N. Ç. (2019). Bilgisayar bilimi dersi öğretim programının Türkiye Yeterlilikler çerçevesi (TYÇ)'ne uyumunun incelenmesi (Yüksek lisans tezi). Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Akkurt, R. (2020). Günlük yaşam problemleri uygulanarak altıncı sınıf öğrencilerinin matematiksel yetkinliklerinin incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Akkuş, N. (2008). Yaşam boyu öğrenme becerilerinin göstergesi olarak 2006 Pisa sonuçlarının Türkiye açısından değerlendirilmesi (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aksoy, M. (2013). Hayat Boyu Öğrenme Olarak Kavram ve Hayat Boyu Öğrenmenin Avrupa Birliği Serüveni. Bilig, 64, 23-48. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/bilig/issue/25367/267740>
- Aktaş, E., & Yurt, S. U. (2016). 2005 ile 2015 ilköğretim Türkçe dersi öğretim programlarının (1-8. sınıflar) karşılaştırılması. 15. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu'nda sunulan bildiri, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla. Erişim adresi: <http://usos2016.com/usos2016-bildiri-ozet-kitabi.pdf>
- Akyol, H. (2001). İlköğretim okulları 5. sınıf Türkçe kitaplarındaki okuma metinleriyle ilgili soruların analizi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 26(26), 169-178. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/kuey/issue/10370/126917>
- Alver, M., & Sancak, Ş. (2016). 2015 Türkçe dersi öğretim programı hakkında öğretmen, öğretmen aday ve öğretim elemanı görüşleri. Turkish Studies, 11 (14), 31-60. DOI: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9830>
- Bağcı, E. (2011). Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinde Türkiye'de yaşam boyu eğitim politikaları. On dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 30(2), 139-173. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/omuefd/issue/20249/214848>
- Bağcı-Ayrancı, B., & Mutlu, H. H. (2017). 2006, 2015 ve 2017 Türkçe dersi öğretim programlarının karşılaştırılması. International Journal of Language Academy, 5 (7), 119-130. DOI: 10.18033/ijla.3793
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(2), 368-388. DOI: <https://doi.org/10.31592/aeusbed.598299>
- Bayburtlu, Y. S. (2015). 2015 Türkçe dersi öğretim programı ve 2006 Türkçe dersi öğretim programının değerlendirilmesi. Turkish Studies, 10(15), 137-158. DOI:<http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8817>
- Bektaş, C. (2006). İlköğretim okullarında bilgisayar derslerine ilişkin öğretmen görüşleri (Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Bilasa, P., & Taşpınar, M. (2017). Hayat boyu öğrenme kapsamında anahtar yeterliklerin belirlenmesi: Türkiye için durum analizi. Millî Eğitim, 215, 129

- 144. Retrieved from
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/36134/405900>
- Böyük, G. (2017) İlkokul Düzeyindeki Çocuklar İçin Hazırlanmış Biyografiler Üzerine Bir Doküman İncelemesi (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). Bilimsel araştırma yöntemleri. (23. Baskı). Pegem Yayıncılık.
- Candy, P. C. (2003). Lifelong learning and information literacy. White Paper prepared for UNESCO, the U.S. National Commission on Libraries and Information Science, and the National Forum on Information Literacy, Prague, The Czech Republic.
<https://pdfs.semanticscholar.org/f94d/1b7db0ed803048bf2781fec5bb1daa643f7.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Ceyhan, E., & Yiğit, B. (2005). Konu alanı ders kitabı incelemesi. Anı Yayıncılık.
- Chapman, J., Gaff, J., Toomey, R., & Aspin, D. (2005). Policy onlifelong learning Commission Of European Communities. (1993). Green paper: European social policy. COM (93), 551 final, Brussels. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:51993DC0551&from=EN>
- Commission Of European Communities. (2000). Commission staffworking paper: A memorandum on lifelong learning.
http://arhiv.acs.si/dokumenti/Memorandum_on_Lifelong_Learning.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Commission Of European Communities. (2001). Communication from the commission: Making a European area of lifelong learning a reality.
<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2001:0678:FI> : EN:PDF sayfasından erişilmiştir.
- Commission of The European Communities. (2005) Key competences for lifelong learning 18.12.2006 Brussels, Belgium: Recommendation of the European Parliament and of the Council; Official Journal of the European Communities in Europe No:(2006/962/EC)
- Council of The European Union (2018, 22 May). On Key Competences For Lifelong Learning (Text with EEA relevance) (2018/C 189/01)
- Cropley, A. J., & Knapper, C.K. (1983). Higher education and the promotion of lifelong learning. Studies in Higher Education 8(1), 15-21. DOI: <https://doi.org/10.1080/03075078312331379081>
- Çelikpazu, E. E., & Aktaş, E. (2011). Millî Eğitim Bakanlığı 6. 7 ve 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin değer iletimi açısından incelenmesi. International Periodical for The Languages Literature and History of Turkish or Turkic, 6(2), 413-424. DOI: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.2274>
- Çepni, S. (2007). Araştırma ve proje çalışmalarına giriş (Gözden geçirilmiş baskı). Celepler Matbaacılık.
- Dave, R. H. (1976). Foundations of lifelong education. Pergamon Press.
- Demirel, Ö. & Kiroğlu, K. (2005). Ders kitabı incelemesi. Pegem Akademi Yayınları.

- Devlet Planlama Teşkilatı. (2000). Uzun vadeli strateji ve sekizinci beş yıllık kalkınma planı: 2001-2005. Ankara.
- Doğan, H. (2014). İlkokul programında yer alan ortak temel becerilerin öğrenci çalışma kitaplarında bulunan etkinliklerde yer alma düzeyleri (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dokuzuncu Kalkınma Planı. (2006). T.C. Resmî Gazete, 26215, 1 Temmuz 2006.
- Ekmen, C., & Bakar, E. (2018). İlköğretimde öğretim programları ve ders kitaplarında dijital yetkinliğin yeri. Millî Eğitim Dergisi, 48 (221), 5-35. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/43527/532696>
- Erdamar, G., & Barası, M. (2021). 21. yüzyıl becerileri açısından ortaokul Türkçe dersi öğretim programı. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 19 (1), 312-342. DOI: <https://doi.org/10.37217/tebd.868788>
- Erkal H. & Erkal, M. (2019). Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe ders kitabı 7. sınıf. Özgün Matbaacılık.
- Europe. Wiesbaden: Verlag für Sozialwissenschaften
- European Commission. (1995). White paper on education and training, teaching and learning, towards the learning society. http://europa.eu/documents/comm/white_papers/pdf/com95_590_en.pdf sayfasından erişilmiştir.
- European Commission. (2002). Follow-up of the “Report on the concrete future objectives of the education and training systems. www.sivistystyo.fi/eaee/policy/basicnov02.doc sayfasından erişilmiştir.
- European Commission. (2004). Implementation of “education and training 2010” work programme working group b “key competences”. <https://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/basicframe.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- European Commission. (2008). Explaining the European qualifications framework for lifelong learning. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
- European Commission. (2012). Assessment of key competences in initial education and training: Policy guidance. <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SWD:2012:0371:FIN:EN:PDF> sayfasından erişilmiştir
- European Commission. (2018). Proposal for a council recommendation on key competences for lifelong learning. <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5464-2018-ADD-2/EN/pdf> sayfasından erişilmiştir.
- European Council. (2000). Presidency conclusions: Lisbon European Council, 23 24 march 2000. https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/0010r1.en0.htm sayfasından erişilmiştir.
- European Council. (2000a). Santa Maria Da Feira European Council 19 and 20 June 2000, Conclusions of the Presidency. https://www.europarl.europa.eu/summits/fei1_en.htm sayfasından erişilmiştir.

- European Council. (2001). Presidency conclusions: Barcelona European Council, 15-16 march 2002. http://aei.pitt.edu/43345/1/Barcelona_2002_1.pdf sayfasından erişilmiştir.
- European Parliament and the Council of Europe. (2006). Action programme in the field of lifelong learning (2004-2006). Official Journal of the European Union, European Union. (2006). Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on key competences for lifelong learning. Official Journal of the European Union, L 394, 10-30. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:en:PDF>
- Eurydice. (2000). Lifelong learning: The contribution of education systems in the Member States of the European Union. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/e36cfb36-b16a-4dd8-99e1-c70482e392b9> sayfasından erişilmiştir.
- Ezquerro, Á., Manso, J., Burgos, M.E., & Hallabrin, C. (2014). Creation of Audiovisual Presentations as a Tool to Develop Key Competences in Secondary School Students. A Case Study in Science Class. International Journal of Education and Development Using Information and Communication Technology, 10(4), 155-170. Retrieved from <https://www.researchgate.net/publication/329144285>
- Faure, E., Herrera, F., Kaddoura, A. R., Lopes, H., Petrovsky, A. V., Rahnema, M. ve Ward, F. C. (1972). Learning to be. The world of education today and tomorrow. Paris: UNESCO Erişim adresi: <http://unesdoc.unesco.org/images/0000/000018/001801e.pdf> (Erişim tarihi 11.12.2018)
- Gordon, J., Halasz, G., Krawczyk, M., Leney, T., Michel, A., Pepper, D., Putkiewicz, E., & Wisniewski, J. (2009). Key Competences in Europe: Opening Doors For Lifelong Learners Across the School Curriculum and Teacher Education. CASE Center for Social and Economic Research, CASE Network Reports.
- Gözübüyük-Tamer, M. (2013). Hayat boyu öğrenme için ulusal yeterlilikler, çerçevesi: Avrupa ve Türkiye örneği. Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi, 3(5), 43-54. Retrieved from <https://www.ijocis.com/index.php/ijocis/article/view/98/84>
- Güfta H., & Kan, M. O. (2011). İlköğretim 7. sınıf Türkçe ders kitabının dil ile ilgili kültür öğeleri açısından incelenmesi. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(15), 239-256. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mkusbed/issue/19555/208669>
- Güleç, İ., Çelik, S. & Demirhan, B. (2012). Yaşam Boyu Öğrenme Nedir? Kavram ve Kapsamı Üzerine Bir Değerlendirme. Sakarya University Journal of Education, 2(3), 34-48.
- Gündoğdu, A. E. (2012). İlköğretim altıncı sınıf Türkçe dersi sözcük öğretimi etkinliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 1 (1), 201-217. DOI: <https://doi.org/10.7884/teke.18>
- Işık, A. D. (2011). "ECDL yeterlilikleri doğrultusunda bilişim teknolojileri dersinin bilgisayar yazı yazma becerisi kazandırma yeterliliği". e-Journal of New

- World Sciences Academy,6 (2), 1367-1374. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/nwsaedu/issue/19820/212070>
- Işıkoğlu-Erdoğan, N. (2005). Eğitimde nitel araştırma. Avrasya Eğitim Araştırmaları Dergisi, 0 (20), 158-165. Retrieved from https://www.researchgate.net/profile/NesrinIsikoglu/publication/317519350_Egitimde_nitel_arastirma/links/593cf118aca272c4d998fcad/Egitimde-nitel-arastirma.pdf
- in Australia. International Journal of Lifelong Education 24(2), 99-122 DOI:10.1080/02601370500056227
- Kalkınma Bakanlığı (2013). Onuncu kalkınma planı (2014- 2018). [https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Onuncu Kalkınma Planı 2014 2018.pdf](https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Onuncu_Kalkinma_Plani_2014_2018.pdf) sayfasından erişilmiştir.
- Kana, F. & Kiler, B. (2021). Ortaokul Türkçe ders kitaplarının öğretim programındaki anahtar yetkinlikler açısından incelenmesi. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 10(2), 741-755. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/teke/issue/62851/953813>
- Karasar, N. (2008). Bilimsel araştırma yöntemi. Nobel Yayınları.
- Kaya, B. (2018). Ortaokul ve imam hatip ortaokulu yedinci sınıf Türkçe ders kitabı. Ders destek Yayınları.
- Keskinoğlu, G. & Ökten, C. E. (2020). Ortaokul Türkçe ders kitaplarında söz sanatlarının metaforlarla öğretilmesi. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 10 (1), 206-221. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1660475>
- Klug, J., Lüftenegger, M., Bergsmann, E., Spiel, C., & Schober, B. (2016). Secondary School Students' LLL Competencies, and Their Relation with Classroom Structure and Achievement. Frontiers in Psychology, 7, 680 691. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.00680>
- Kocayigit, A., & Aldan-Karademir, Ç. (2020). Türkçe dersi öğretim programı “öğrenmeyi öğrenme” yetkinlik alanının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8 (4) 1225–1236. DOI: <https://doi.org/10.18506/anemon.640835>
- Kolaç, E. (2003), “İlköğretim Dördüncü Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Öğretmen Görüşlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi”, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17(1), 105-137. Retrieved from [https://turkoloji.cu.edu.tr/YENI%20TURK%20DILI/emine kolac ilkogretim.pdf](https://turkoloji.cu.edu.tr/YENI%20TURK%20DILI/emine%20kolac%20ilkogretim.pdf)
- Kula, A. (2016). Bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitime kaynaştırılması sürecinde konu alanı kültürü (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Kumar, P. (2004) Lifelong learning in Singapore: Where are we now? International Journal of Lifelong Education 23(6), 559-568. DOI: <https://doi.org/10.1080/026037042000311479>
- Kurudayıoğlu, M. ve Soysal, T. (2018). İlkokul Türkçe 1 ders kitabının öğretim programındaki temel beceriler açısından incelenmesi. Ana Dili Eğitimi Dergisi, 6(3), 670-683. DOI: <https://doi.org/10.16916/aded.423661>

- Kurudayıoğlu, M., & Çetin, Ö. (2015). Temel beceriler ve Türkçe öğretimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(3), 1-19. DOI: <https://doi.org/10.16916/aded.65619>
- Kurudayıoğlu, M., & Soysal, T. (2019). 2018 Türkçe dersi öğretim programı kazanımlarının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 483-496. DOI: <https://doi.org/10.31592/aeusbed.621132>
- Kurudayıoğlu, M., & Soysal, T., (2020). 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Dijital Yetkinlik Bakımından İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 54, 184-199. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maeuefd/issue/53827/658584>
- Küçükahmet, L. (2004). Eğitim programlarında ders kitabının yeri. L. Küçükahmet (Ed.), *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu*. Nobel Yayın Dağıtım. L 327, 45-68. Retrieved from <https://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:327:0045:0068:EN:DF>
- Longworth, N. (1999). Making lifelong learning work: Learning cities for a learning century. Kogan Page.
- Lüle, M. (2014). Türkçenin eğitimi ve öğretiminde dört temel dil becerisinin geliştirilmesi sürecinde kullanılabilecek etkinlik örnekleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2 (1), 23 48. DOI: <https://doi.org/10.16916/aded.47575>
- Madge, J. (1965). *Bilimin Araçları Sosyal Bilim Tekniklerinin Analitik Bir Tanımı*. Anchor Books Doubleday ve Comp
- Martyniuk, W. (2006). European frameworks of reference for language competences. Language Policy Division.
- MEB Yayınları.
- MEB. (2006). 17. Milli eğitim şurası kararları. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165619_17_sura.pdf sayfasından erişilmiştir
- MEB. (2009). Türkiye hayat boyu öğrenme strateji belgesi. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- MEB. (2010). 18. millî eğitim şûrası kararları http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29170222_18_sura.pdf sayfasından erişilmiştir.
- MEB. (2014). Hayat boyu öğrenme strateji belgesi ve eylem planı. Erişim adresi: http://hbogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_11/18031112_hbostratejibelgesi_2014_2018.pdf (Erişim tarihi 14 Haziran 2022)
- MEB. (2014a). Türkiye hayat boyu öğrenme strateji belgesi ve eylem planı, 2014 2018. <http://abdigm.meb.gov.tr/projeler/ois/013.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- MEB. (2014b). 19. millî eğitim şûrası kararları http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_12/10095332_19_sura.pdf sayfasından erişilmiştir.
- MEB. (2018). Matematik dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar). Ankara.

- MEB. (2018a). Fen bilimleri dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar). Ankara.
- MEB. (2018b). Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar) Ankara. MEB (2018). Türkçe dersi öğretim programı. Ankara
- MEB. (2018c). Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri. Ankara: Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü.
- MEB. (2018d). Ortaöğretim matematik dersi (9, 10, 11 ve 12. sınıflar) öğretim programı. Ankara.
- MEB. (2019). Türkçe dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar). <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/20195716392253-02T%C3%BCrk%C3%A7e%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%02019.pdf> (Erişim Tarihi: 22 Haziran 2022)
- MEGEP. (2006). Türkiye'nin başarısı için itici güç: Hayat boyu öğrenme politika belgesi. Ankara.
- Mert, E. L. (2012). İlköğretim 6. 7. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan öykülerin çocuk yazınının temel ilkeleri bağlamında incelenmesi. Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(1), 73-93. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/amauefd/issue/1726/21157>
- Mesleki Yeterlik Kurumu (2015). Türkiye yeterlikler çerçevesi. Ankara.
- Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (14 Eylül 2011) (Karar Sayısı: KHK/652) Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/09/20110914-1.htm>
- OECD. (1996). Lifelong learning for all. Paris: OECD.
- Ohidy,A. (2008). Lifelong learning interpretations of an education policy in
- Otuz, B., Görkaş-Kayabaşı, B., & Ekici, G. (2018). 2017 Sosyal bilgiler dersi öğretim programı beceri ve değerlerinin anahtar yetkinlikler açısından analizi. Kuramsal Eğitimbilim Dergisi, 11 (4), 944-972. DOI: <https://doi.org/10.30831/akukeg.409791>
- Özbay, M. (2006). Türkçe özel öğretim yöntemleri. Ankara: Öncü Kitap Basımevi.
- Özdemir, B. (2014). Analitik yazma ve değerlendirme modelinin Türkçe öğretmeni adaylarının yazma becerilerine ve yazma tutumlarına etkisi (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özdemir, S. (2019). Kuramdan uygulamaya Türkçe ders kitabı incelemeleri. Anı Yayıncılık.
- Öztok, M. (2007). Avrupa birliği eğitim faaliyetlerinde bilgi ve iletişim teknolojileri açısından Türk öğretim programındaki bilgisayar dersinin yeterliliği (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Scott, D. (2014). Knowledge and the curriculum, The Curriculum Journal, 25 (1), 14 28. DOI: <https://doi.org/10.1080/09585176.2013.876367>
- Sever, S. (2003). Çocuk ve edebiyat. Kök Yayıncılık.
- Soyuçok, M., & Batur, Z. (2020). 2018 Türkçe Öğretim Programı Kazanımlarının Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Açısından İncelenmesi. Gelecek Vizyonlar Dergisi, 4 (3), 1-12. DOI: 10.31592/aeusbed.621132

- Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2019). On birinci kalkınma planı (2019-2023). <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2019/07/OnbirinciKalkinmaPlani.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Şahin, D., & Bayramoğlu, C. D. (2016). 2015 Türkçe öğretim programının metin, tür ve tema seçimi bakımından değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 11 (3), 2095-2130. DOI:<http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9289>
- Temizkan, M. (2014) Ortaokul Türkçe ders kitaplarının Türkçe dersi öğretim programındaki temel beceriler açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2 (1), 49-72. DOI: <https://doi.org/10.16916/aded.99872>
- Topçuoğlu-Ünal, F., & Köse, M. (2014). Türkçe dersine yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi: Bir geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 233-249. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/buefad/issue/3815/51181>
- Tüfekçi, F. N. & Ceylan, M. (2022). Eğitimde kalitenin arttırılması için ilkökul öğrencilerinin dijital yetkinlik düzeylerini belirlemeye yönelik bir ölçek geliştirme çalışması. *Izmir Democracy University Social Sciences Journal*, 5 (2), 166-187. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/idusos/issue/74386/1189122>
- Türkiye Yeterlilikler Çerçevesine Dair Tebliği, (2016, 2 Ocak). Resmî Gazete (Sayı:29581). Erişim adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/01/20160102-3.htm> (Erişim tarihi 17.12.2018)
- UNESCO. (2016). Conceptions and realities of lifelong learning. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000245626> sayfasından erişilmiştir.
- UNESCO. (1996). Learning: the treasure within. Report to UNESCO of the International Commission on Education for the Twenty-first Century. Vendome: UNESCO.
- Ustabulut, M. (2021). Türkçe öğretmeni adaylarının yaşam becerileri ile ilgili görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18 (1), 205-219. DOI: <https://doi.org/10.33437/ksusbd.879817>
- Yaşar, F. Ö. (2013). Ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) Türkçe ders kitaplarının temel beceriler açısından incelenmesi (Doktora Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Yıldırım, A., & Şimşek, H., (2018). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. (11.Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yüksel, S., & Taneri, A. (2020). Hayat bilgisi ders kitaplarının anahtar yetkinlikler açısından incelenmesi. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (2), 185-209. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gebd/issue/56189/702851>
- Zevfi, R. (2015). Ortaokul Türkçe ders kitaplarının Türkçe dersi öğretim programında yer alan temel beceriler açısından incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

EKLER

EK 1: Ana Dilde İletişim Yetkinliği İnceleme Formu (MEB Yayınları)

Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde ana dilde iletişim yetkinliği kavramı, düşünce, duygu, olay ve görüşleri sözlü ve yazılı olarak (dinleme, konuşma, okuma ve yazma) ifade etme ve yorumlama; tüm toplumsal ve kültürel ortamlarda uygun ve yaratıcı biçimde etkileşime girme yeteneği olarak açıklanmıştır. Bunu yanı sıra şu açıklamalara yer verilmiştir:

İletişim yeterliği, esasen bireyin dünyayı anlama ve ilişkilendirmesi için gereken bilişsel yeteneğinin gelişimiyle bağlantılı olan ana dilin ediniminden kaynaklanır. Ana dilde iletişim kurma, kişinin kelime, işlevsel dil bilgisi ve dilin işlevlerine ait bilgi sahibi olmasını gerektirir. Temel sözel etkileşim türleri, edebi ve edebi olmayan metinler, dil ve iletişimin farklı bağlamlardaki değişkenliği hakkında farkındalığı kapsar (Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi, 2016).

Bu yeterlik aynı zamanda farklı türde metinleri ayırt etme ve kullanma, bilgiyi arama, bir araya getirme ve işleme, verilen sözlü ya da yazılı görüşü duruma uygun olarak ikna edici biçimde ifade etme yeteneklerini gerektirir. Dilin bireyler üzerindeki etkisinin farkında olma ve dili olumlu ve sosyal anlamda sorumlu bir şekilde anlama ve kullanmayı gerektirir (European Union, 2006, s. 14).

Ana dilde iletişim yetkinliği ile ilgili yapılan açıklamalardan hareketle anahtar kavramlar (ifade etme, iletişim kurma gibi) tespit edilmiştir. Bu anahtar kavramlar ile ilgili olan etkinlikler ana dilde iletişim yetkinliği ile ilişkilendirilmiştir.

Ana Dilde İletişim Yetkinliği ile İlgili Anahtar Kavramlar

İfade etme	Fikir belirtme
Yazma	Görüşlerini savunma
Yorumlama	Açıklama
Paylaşma	Özetleme
Tartışma	Not alma
Konuşma	Dili anlama ve kullanma

Ana Dilde İletişim Yetkinliği ile İlgili Etkinlikler

TEMA ADI	METİN ADI	ETKİNLİK ADI
ERDEMLER	ARILARIN İLHAMI	Derse Hazırlık Etkinliği 1.“Kelile ve Dimne, Ezop Masalları veya La Fontaine (La Fonten) Masalları” kitaplarından hangilerini okudunuz? Okuduğunuz bir masalı sınıfta paylaşınız. 2. Arıların insanlara örnek olabilecek davranışları üzerinde düşününüz. Bulduğunuz davranışları aşağıdaki boşluklara yazınız.
		Etkinlik 3: Okuduğunuz metnin konusunu, ana fikrini ve yardımcı fikirlerini bulunuz
		Etkinlik 7: Metinde geçen “Bir insanın bir lokma ekmek yiyebilmesi için bin kişinin çalışması gerekir.” sözünden ne anlıyorsunuz? Arkadaşlarınızla tartışınız.
		Etkinlik 8: “Birlik, iş bölümü, çalışmak, üretmek, insan, verimlilik” kavramlarından hareketle bir hikâye yazınız. Hikâyenizi oluştururken “Yazdıklarımı Değerlendiriyorum” formundaki maddeleri göz önünde bulundurunuz.
	MUNİSE	Etkinlik 1: Aşağıda, metinde geçen ve anlamları verilen kelimeleri ipuçlarından ve metnin bağlamından hareketle bulunuz. Kelimelerin geçtiği cümleleri sınıfta söyleyiniz.
		Etkinlik 5: Okuduğunuz metindeki hikâye unsurlarını belirleyiniz.
		Etkinlik 7: “Eba video” bölümünden “Munise” isimli kısa filmi izleyiniz. Okuduğunuz “Munise” adlı metin ile izlediğiniz “Munise” adlı kısa filmi yönerge doğrultusunda karşılaştırınız.
		Etkinlik 10: Mevlânâ’nın aşağıdaki sözlerini okuyup üzerinde düşününüz. Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
		Etkinlik 11: Okuduğunuz “Munise” adlı metni konu bütünlüğü oluşturacak şekilde tamamlayınız.
	DOSTLUK	Etkinlik 1: Metinde geçen aşağıdaki cümlelerden hareketle deyimlerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Deyimler Sözlüğünden kontrol ediniz.
		Etkinlik 3: Okuduğunuz metnin konusunu, ana fikrini ve yardımcı fikirlerini bulunuz.

		Etkinlik 4: Hacivat dostluğun ipuçlarını verirken aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır. Hacivat'ın yerinde olsanız Karagöz'e hangi ipuçlarını verirdiniz?
		Etkinlik 7: “Dostluk” hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Kısaca anlatınız.
		Etkinlik 8: Aşağıdaki kavram havuzunda verilen kelimeleri kullanarak “dostluk” konulu bir hikâye yazınız. Yazınızı zenginleştirmek için “atasözleri, deyimler ve özdeyişler” kullanınız.
	KARDEŞİM	Derse Hazırlık Etkinliği 1. Ezberlediğiniz Âşık Veysel şiirini sınıfta okuyunuz. 2. Âşık Veysel'in hayatı hakkında bildiklerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
		Etkinlik 2: Aşağıdaki kelimelerin anlamlarını metnin bağlamından hareketle tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlükten kontrol ediniz. Kelimelerin geçtiği dizeleri bulunuz.
		Etkinlik 7: “Alçak gönüllülük” konusundaki düşüncelerinizi beden dilini etkili kullanmaya özen göstererek arkadaşlarınızla paylaşınız.
		Etkinlik 8: Aşağıda verilen erdemlerden birini seçerek şiir yazınız. Yazdığınız şiire uygun bir başlık belirleyiniz.
		Gelecek Derse Hazırlık Etkinliği 1. Bir okul müdürü olduğunuzu düşünerek Cumhuriyet Bayramı'nda konuşma yapmak üzere sunum hazırlayınız.

EMA ADI	ETİN ADI	ETKİNLİK ADI
MİLLÎ MÜCADELE VE ATATÜRK	VATAN DESTANI	Derse Hazırlık Etkinliği 1. Vatan sevgisi denilince aklınıza gelen ilk beş kelimeyi söyleyiniz. 2. “Cumhuriyet” kavramı ile ilgili bildiklerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
		Etkinlik 1: Okuduğunuz şiirde geçen anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime gruplarını bulunuz. Metnin bağlamından hareketle anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlükten kontrol ediniz.

		Etkinlik 6: “Bağımsızlık” kavramının çağrıştırdığı kelimeleri yazınız. Yazdığınız kelimelerin anlamlarını tahmin ederek TDK Türkçe Sözlükten kontrol ediniz.
		Etkinlik 8: Cumhuriyet Bayramı ile ilgili hazırladığınız sunumunuzu arkadaşlarınızla paylaşınız.
		Etkinlik 9: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız. a) Aşağıda verilen kavram havuzundaki kelimelerden hareketle bir şiir yazınız. Şiirinizi oluştururken noktalama işaretlerini kullanmayınız. Noktalama işareti kullanılması gereken yerleri () ile belirtiniz. b) Şiirinizde () ile belirttiğiniz yerleri uygun noktalama işaretleri ile doldurunuz. Noktalama işaretlerinin kullanılmasının şiirin okunuşuna yaptığı katkıyı yorumlayınız.
	ORDULAR! İLK HEDEFİNİZ...	Derse Hazırlık Etkinliği 1. Kurtuluş Savaşı aşamalarını başlıklar hâlinde arkadaşlarınızla paylaşınız. 2. Atatürk’ün “Özgürlük ve bağımsızlık benim karakterimdir.” sözünü yorumlayınız.
		Etkinlik 4: Okuduğunuz metnin konusunu ve ana fikrini bulunuz.
		Etkinlik 6: “Millî Mücadele’de Atatürk’ün rolü” ile ilgili yaptığınız araştırmayı arkadaşlarınızla paylaşınız.
		Etkinlik 7: “Savaşın çocuklar üzerindeki etkileri” konulu uluslararası bir konferansa konuşmacı olarak davetli olduğunuzu düşünün. Yapacağınız bu konuşmanın metnini aşağıya yazınız. Yazınızda geçiş ve bağlantı ifadelerini (oysaki, başka bir deyişle, özellikle, ilk olarak ve son olarak) kullanınız. Metninizi aşağıdaki “Yazdıklarımı Değerlendiriyorum” formunu dikkate alarak yazınız.
	ÖĞRETMENİNİZDE AF DİLEYECEKSİNİZ	Derse Hazırlık Etkinliği 1. “Eserinin üzerinde imzası olmayan yegâne sanatkar öğretmendir.” özdeyişinden yola çıkarak Atatürk’ün öğretmenler hakkındaki fikirlerini açıklayınız. 2. Atatürk’ün manevi kızlarından “Sabiha Gökçen” ile ilgili yaptığınız araştırmayı sınıfta paylaşınız.
		Etkinlik 2: Metinde geçen bazı kelimeler aşağıda verilmiştir. Bu kelimelerin anlamlarını metnin bağlamından hareketle tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlükten kontrol ediniz.

		Etkinlik 6: “Konuşmamı Değerlendiriyorum” formunu inceleyiniz. “İnsanlarla ilgili ilk izlenim mi yoksa zaman içindeki izlenimler mi daha gerçekçi bilgiler verir?” sorusundan hareketle sınıfınızda bir tartışma düzenleyiniz. “Konuşmamı Değerlendiriyorum” formunu yaptığınız tartışma doğrultusunda doldurunuz
		Etkinlik 7: Aşağıdaki yönergeler doğrultusunda etkinliği yapınız. a) Mustafa Kemal Atatürk ile mektup arkadaşı olduğunuzu düşünerek ona göndereceğiniz bir mektup yazınız. b) Yazdığınız mektubu yazım ve noktalama kuralları yönünden gözden geçirerek tespit ettiğiniz yanlışları düzeltiniz. Mektubunuzu sınıf panosunda paylaşınız.
	SEYİT ONBAŞI	Derse Hazırlık Etkinliği “Seyit Onbaşı” ismini duyduğunuzda aklınıza neler gelmektedir? Dörtlüğü yorumlayıp arkadaşlarınızla paylaşınız.
		Etkinlik 1: İzlediğiniz filmde geçen anlamını bilmediğiniz kelimeleri yazınız. Kelimelerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlükten kontrol ediniz.
		Etkinlik 4: İzlediğiniz filmi canlandırmak amacıyla öğretmeninizin rehberliğinde bir grup oluşturunuz. Grup arkadaşlarınızla filmdeki kahramanları belirleyiniz. Rollerini paylaşarak sınıfta canlandırınız.
		Etkinlik 8: Seyit Onbaşı, Çanakkale Savaşı’nda top mermisini kaldırırken neler hissetmiş olabilir? Kendinizi Seyit Onbaşı’nın yerine koyarak duygularınızı ifade ediniz.
		Etkinlik 9: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız. a) Okulunuzda düzenlenecek kompozisyon yarışmasına katılmak için “Çanakkale Savaşı ve Vatan Sevgisi” konulu bir araştırma yapınız. Bu araştırmanız için bir taslak oluşturunuz. b) “Çanakkale Savaşı ve Vatan Sevgisi” konulu bilgilendirici bir metin yazınız. Yazınıza uygun bir başlık belirleyiniz c) Yazınızı okul panosunda paylaşınız.

EMA ADI	ETİN ADI	ETKİNLİK ADI
KİŞİSEL GELİŞİM	BARIŞ MANÇO	Derse Hazırlık Etkinliği 1. Barış Manço hakkında bildiklerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız. 2. Barış Manço'nun en sevdiğiniz şarkısı hangisidir? Neden?
		Etkinlik 8: Barış Manço'nun birçok dil bilmesine rağmen "İnsanın hayatta öğrenmesi gereken tek dil tatlı dil." sözleriyle ne anlatmak istediğini arkadaşlarınızla paylaşınız.
		Etkinlik 9: Okuduğunuz metinden hareketle, yazılı ve çoklu medya kaynaklarını da kullanarak Japon arkadaşınıza "Barış Manço" hakkında bilgilendirici bir yazı yazınız.
	SOL AYAĞIM	Etkinlik 1: Okuduğunuz metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelimeleri yazınız. Yazdığınız kelimelerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlükten kontrol ediniz. Daha sonra ise kelimeleri cümle içinde kullanınız
		Etkinlik 6: Aşağıda, metinden alınan parçayı okuyunuz. Metnin size vermek istediği mesajdan hareketle "ailenin ve yakın çevrenin çocuklar üzerindeki etkisi" konusunda duygu ve düşüncelerinizi ifade ediniz.
		Etkinlik 7: "Sol Ayağım" metninden hareketle kendi hayatınızı anlatan bir yazı yazınız.
	İNSANLARLA GEÇİNME SANATI	Derse Hazırlık Etkinliği 1. Çevrenizdeki insanlarla iletişim kurarken nelere dikkat edersiniz? 2. Bir insanı dış görünüşüne göre değerlendirmek doğru mudur? Neden?
		Etkinlik 1: Aşağıda metinden alınmış bazı cümleler verilmiştir. Bu cümlelerden ve ipuçlarından hareketle kelimeleri bulunuz.
		Etkinlik 4: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız. a) Okuduğunuz metnin konusunu ve ana fikrini yazınız. b) Siz olsanız metne nasıl bir başlık bulurdunuz?
		Etkinlik 6: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız. a) Metinde geçen yukarıdaki paragrafta yazarın insanlarla geçinmek için önerileri nelerdir? b) Siz de yazarın bu düşüncelerine katılıyor musunuz? Neden?

		Etkinlik 9: Yandaki karikatürü inceleyiniz. İncelediğiniz karikatürden hareketle “yaşama ve olaylara bakış açısı” konusundaki duygu ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız. Bunu yaparken aşağıdaki sorulara vereceğiniz cevaplardan faydalanınız.
		Etkinlik 10: Okuduğunuz metinde geçen aşağıdaki paragraftan hareketle “insanlarla geçinme sanatı” üzerine kısa bir yazı yazınız
		Gelecek Derse Hazırlık “Evliya Çelebi” isimli dinleme metninin 8. etkinliğinden faydalanarak bir röportaj hazırlayınız.
	EVLIYA ÇELEBİ	Derse Hazırlık Etkinliği 1. “Evliya Çelebi” ismini duyduğunuzda aklınıza neler gelmektedir? 2. Bir seyyah (gezgin) olsaydınız ülkemizde ve dünyada nereyi gezip görmek isterdiniz? Neden?
		Etkinlik 3: İzlediğiniz videonun konusunu ve ana fikrini belirtiniz.
		Etkinlik 7: Evliya Çelebi’nin hayatından hareketle “Çok gezen mi bilir, çok okuyan mı?” konulu bir münazara düzenleyiniz. Bunun için öğretmeninizin yönlendirmesiyle iki grup oluşturunuz. Size verilen sürede görüşlerinizi savununuz.
		Etkinlik 8: Çevrenizde çok seyahat eden biri ile röportaj yapınız. Bu röportajı hazırlarken aşağıdaki kavramlardan yararlanabilirsiniz

TEMA ADI	METİN ADI	ETKİNLİK ADI
MİLLÎ KÜLTÜRÜMÜZ	TÜRK MUTFAK KÜLTÜRÜNDE KAHVE	Derse Hazırlık Etkinliği 1. Türkiye’de kahve yetişmemesine rağmen neden dünyaca ünlü “Türk kahvesi” ifadesi oluşmuştur? 2. Dünyaca bilinen Türk mutfak ürünleri nelerdir?
		Etkinlik 4: Aşağıda verilen atasözlerini inceleyiniz, atasözlerinde kahve hangi yönüyle anlatılmaktadır? Verilmek istenen mesaj üzerinde düşünüp görüşlerinizi arkadaşlarınıza anlatınız

		Etkinlik 5: Aşağıdaki metni okuyunuz. Yönergeleri uygulayınız. a) Yukarıda okuduğunuz “Her Dem Tiryaki” metni ile “Türk Mutfak Kültüründe Kahve” metnini karşılaştırarak benzer ve farklı yönlerini yazınız b) Okuduğunuz “Her Dem Tiryaki” metnindeki örneklendirme cümlelerini yazınız.
	BEN, MİMAR SİNAN	Derse Hazırlık Etkinliği 1. Tarihî yapıları gezerken neler hissediyorsunuz? 2. Yaşadığınız yerdeki tarihî eserler hakkında bildiklerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
		Etkinlik 4: Okuduğunuz metnin ana fikrini ve yardımcı fikirlerini bulunuz
		6. etkinlik: Öğretmeninizin rehberliğinde bir grup oluşturunuz. Aşağıda verilen soruları grup içinde beyin fırtınası yaparak değerlendiriniz. Grup sözcüsü seçerek düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız
		7. etkinlik: Bir tarihî mekânı ziyaretiniz esnasında mekânın bazı bölümlerinin zarar gördüğünü fark ettiniz. Bilinçli bir vatandaş olarak ilgili kuruma durumu bildiren bir elektronik posta yazınız
	TÜRKİYE’M, ANAYURDUM, SEBEBİM, ÇAREM!	Derse Hazırlık Etkinliği 1. Ülkenizi neden sevdiğinizi üç cümle ile açıklayınız. 2. Büyüklerinizin çocukluklarının geçtiği yerler ile ilgili edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.
		1. etkinlik: Metinde geçen bazı kelimeler aşağıda verilmiştir. Metnin bağlamından hareketle kelimelerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlükten kontrol ediniz.
		Etkinlik 5: Aşağıda okuduğunuz şiirden bazı bölümler verilmiştir. Bu bölümlerde şair ne anlatmak istemiştir? Açıklayınız.
		Etkinlik 8: Ülkemizi ziyarete gelmiş bir turiste karikatürden hareketle Türkiye’yi tanıtan bir konuşma yapınız. Konuşmanızda beden dilinizi etkili kullanmaya dikkat ediniz.
		Etkinlik 9: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız. a) Aşağıda kavram havuzunda verilen kelimelere uygun ek fiil ekleri getirerek bir şiir yazınız. b) Yazdığınız şiirdeki ek fiillerin şiirin anlamına olan katkısını belirleyiniz.

	DELİ DUMRUL	Derse Hazırlık Etkinliği 1. “Dede Korkut” hikâyelerinden bildiğiniz bir hikâyeyi özetleyerek arkadaşlarınıza anlatınız. 2. “Dede Korkut” hikâyelerinden yola çıkarak eski Türklerin yaşayışları hakkında neler söyleyebilirsiniz?
		Etkinlik 1: Metni dinlerken aşağıdaki olay örgüsü haritasında istenen bilgileri not alınız
		Etkinlik 2: Dinlediğiniz metinle ilgili görüşlerinizi sebepleriyle birlikte yazınız.
		Etkinlik 3: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız. a) Aşağıda verilen deyimlerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Deyimler Sözlüğünden kontrol ederek ilgili boşluğa yazınız. b) Bu deyimlerden istediğiniz üç tanesini birer cümle içinde kullanınız. c) Kullandığınız deyimler cümlelerin anlamına nasıl bir katkı sağlamaktadır? Kısaca açıklayınız.
		Etkinlik 6: Dinlediğiniz metinden alınan aşağıdaki bölümü okuyarak soruları yanıtlayınız. a) Bu bölümde ortaya konulan sorun nedir? Açıklayınız. b) Öğretmeninizin rehberliğinde gruplara ayrılınız. Yukarıdaki bölümde ortaya konulan soruna uygun taktığınız şapkanın temsil ettiği düşünceye göre çözümler üretiniz. Ardından grup sözcüsü seçerek düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
		Etkinlik 7: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız a) Dinlediğiniz “Deli Dumrul” metnini özetleyiniz b) Yukarıda yazdıklarınızı, yazım ve noktalama kuralları yönünden gözden geçirerek tespit ettiğiniz yanlışları düzeltiniz.

TEMA ADI	METİN ADI	ETKİNLİK ADI
BİLİM VE TEKNOLOJİ	İRİ REİS	Derse Hazırlık Etkinliği 1. Dünyaca ünlü bilim insanlarımızdan hangilerini biliyorsunuz? Anlatınız. 2. Bir bilim insanı olarak hangi konuda araştırma yapmak isterdiniz? Neden?

		Etkinlik 1: Okuduğunuz metinde anlamını bilmediğiniz kelimeleri bulunuz. Metnin bağlamından hareketle kelimelerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlükten kontrol ediniz. Bulduğunuz kelimeleri cümle içinde kullanınız
		Etkinlik 4: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız. a) Metne göre Piri Reis, haritasını oluştururken ne tür yöntemler uygulamıştır? b) Siz de yaşadığınız sokağın krokisini çiziniz. Bu çizimi yaparken ne tür ön çalışmalar yaptığınızı ve izlediğiniz yöntemi anlatınız.
		Etkinlik 6: Bilim insanı Marie CURİE (Mari KURİ)’nin hayatını konu edinen bir sunum yapınız. Aşağıda verilen sunum hazırlık tablosunu yönerge doğrultusunda doldurunuz.
		Etkinlik 8: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız a) “16. yüzyıl Türk denizciliği” ile ilgili araştırma yapınız. Araştırmanızı aşağıdaki yazı taslağına göre hazırlayınız. b) “16. yüzyıl Türk denizciliği” konulu bilgilendirici bir metin yazınız. c) Yazınızda faydalandığınız kaynakları aşağıda verilen “kaynak gösterme kurallarına” göre düzenleyiniz
	2100’DEKİ YAŞAMDAN BİR GÜN	Derse Hazırlık Etkinliği 1. Yirmi yıl önce olmayıp günümüzde kullandığımız teknolojik ürünler nelerdir? Bu ürünlerin yaşantımızdaki yeri nedir? 2. Jules Verne (Jül Vern)’in “Ay’a Yolculuk, Dünyanın Merkezine Seyahat” kitaplarını okudunuz mu? Bilim kurgu romanları veya filmleri hakkında neler düşünüyorsunuz?
		Etkinlik 1: Okuduğunuz metinde geçen bazı cümleler aşağıda verilmiştir. Bu cümlelerden ve sözlük anlamlarından hareketle kelimeleri tahmin ediniz.
		Etkinlik 4: Metnin özetini verilen bölüme yazınız.
		Etkinlik 7: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız. a) Bir bilim insanı olsanız aşağıdaki bilimsel çalışmalardan hangisinde yer almak istersiniz? Neden? Sorularından hareketle bir konuşma yapınız. b) Bunların dışında nasıl bir bilimsel çalışmada yer almak isterdiniz? Arkadaşlarınızla paylaşınız.

YENİ DÜNYA		Etkinlik 8: Aşağıdaki paragrafı okuyunuz. Okuduğunuz paragraftan hareketle yönergeleri uygulayınız a) Yeni yaşam alanları keşfetmek amacıyla Mars'a gidecek 40 kişilik bir grup oluşturulmaktadır. Siz de bu gruba katılmak için başvuru yaptığınızı düşünerek aşağıdaki formu doldurunuz. b) Başvurunuzun kabul edildiğini varsayarak bir hikâye yazınız. Yazınızda aşağıdaki sorulardan yararlanabilirsiniz.
		Derse Hazırlık Etkinliği 1. 19. yüzyılda gerçekleşen bilimsel gelişmelerle ilgili yaptığınız araştırmayı arkadaşlarınızla paylaşınız. 2. Sizce önümüzdeki yüzyıllarda günlük hayatı etkileyecek ne tür bilimsel gelişmeler olabilir?
		Etkinlik 1: Okuduğunuz metinde anlamını bilmediğiniz kelimeleri bulunuz. Metnin bağlamından hareketle kelimelerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlükten kontrol ediniz. Bulduğunuz kelimeleri cümle içinde kullanınız.
		Etkinlik 3: Aşağıdaki görselleri ve yangın talimatını inceleyiniz. Soruları yanıtlayınız. a) Okuduğunuz metindeki gelişmelerden de hareketle yangın söndürme araçlarını karşılaştırınız. b) Sizce yangın ihbarı konusunda 19. yy. ile 20. yy. arasında nasıl bir değişim olmuştur? c) Yangın anında ilk olarak ne yapmalıyız? d) Talimatnameye göre yangının yayılmasını önlemek için neler yapılmalıdır?
		Etkinlik 5: Telefonu bulan Alexander Graham Bell (Aleksandır Gıraham Bel) ile telefonda konuştuğunuzu ve ona aşağıdaki soruları sorduğunuzu düşünün. Graham Bell, size nasıl cevaplar vermiş olabilir? Paylaşınız. a) Telefonu icat etmekteki maksadı ne olabilir? b) Alexander Graham Bell icadının günümüzde ulaştığı nokta için ne düşünüyor? c) İleriki zamanlarda mobil telefondan daha gelişmiş bir iletişim yöntemi ile aranması hususunda ne düşünüyor?

	CAHİT ARF	Etkinlik 6: Aşağıdaki metni okuyunuz. Okuduğunuz metinden hareketle “başarılı olmada çalışma ve azmin önemi” konulu bilgilendirici bir metin yazınız. Yazınızı metinde olduğu gibi konuya uygun deyim, atasözü veya özdeyişlerle zenginleştiriniz.
		Derse Hazırlık Etkinliği 1. Türkiye’deki bilimsel kuruluşlar nelerdir? 2. “Geçmişten günümüze ünlü Türk matematikçileri” konulu araştırmanızı arkadaşlarınızla paylaşınız.
		Etkinlik 7: Aşağıdaki İnternet sitesinde verilen blog metnini ve yorumlarını inceleyiniz. Ardından yönergeleri uygulayınız. a) Siz olsaydınız bloga nasıl bir başlık verirdiniz? b) Blogda verilen katı atık maddelerinin yok olma süreleri ile ilgili ne düşünüyorsunuz? c) “gov ve edu” uzantılı siteler hangi kurumlara aittir ve neden güvenilirlerdir? d) Blogdaki boş bırakılan yere siz nasıl bir yorum yazardınız?
		Etkinlik 8: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız a) Dilekçenin yazılma amacı nedir? b) 7. etkinlikteki blog metninden ve dilekçenin konusundan hareketle “doğada uzun süre yok olmayan ürünler ve çevre kirliliği” konusunda neler yapılabileceğini arkadaşlarınızla tartışınız.
		Etkinlik 9: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız a) Karikatürlerin vermek istediği mesajlar üzerinde düşününüz. b) Karikatürlerin verdiği mesajdan hareketle aşağıda “yer, zaman, kişi ve olay” unsurları verilmiş olan hikâyeyi yazınız. Hikâyenizi yazarken noktalama işaretlerine dikkat ediniz. Yazım kılavuzundan yararlanınız.

TEMA ADI	METİN ADI	ETKİNLİK ADI
OKUMA KÜLTÜRÜ	OKUMAK DEYİNCE	Etkinlik 1: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız Anlamını bilmediğim kelime Metinde hangi cümlede? Tahminim Sözlük anlamı Cümlede kullanıyorum!

		Etkinlik 5: Okuduğunuz metinden alınan bölümlerde kullanılan düşünceyi geliştirme yollarını sebepleriyle birlikte yazınız.
		Etkinlik 8: Aşağıdaki parçayı yorumlayınız. Konuyla ilgili düşüncelerinizi söylerken (eğer ilk konuşmacı değilseniz) bir önceki konuşan arkadaşınızın sözlerinden hareketle konuşmayı sürdürünüz
		Etkinlik 9: Kitap okuma ve değerlendirme formunu, en son okuduğunuz kitaba göre yönergelerine uygun olarak doldurunuz.
	DÎVÂNU LUGÂTİ’T-TÜRK’ÜN BULUNUŞ HİKÂYESİ	Derse Hazırlık Etkinliği 1. Bir ülkede veya bölgede yaşayan halkın sözlü edebiyatını, geleneklerini, törenlerini, inançlarını, müziğini, oyunlarını kısacası kültür ürünlerini incelemenin ve araştırmanın ne tür faydaları olabilir? Tartışınız. 2. Dîvânu Lugâti’t-Türk hakkında edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.
		Etkinlik 1: Metni okurken hikâye haritasında istenenleri not alınız
		Etkinlik 2: Aşağıda okuduğunuz metinde geçen bazı cümleler verilmiştir. Bu cümlelerden hareketle kelimelerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlükten kontrol ediniz.
		Etkinlik 9: Ali Emîrî Efendi’nin Dîvânu Lugâti’t-Türk’ün değeri ile ilgili Hz. Yusuf’a atıfta bulunarak yaptığı benzetmeyi değerlendiriniz. Ali Emîrî Efendi neden Dîvânu Lugâti’t-Türk ile Hz. Yusuf arasında bir benzerlik kurmaktadır? Yorumlayınız
		Etkinlik 10: Aşağıdaki sözleri okuyunuz. Yönerge doğrultusunda konuşmanızı hazırlayınız.
		Etkinlik 11: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız. a) Yukarıdaki gazete haberini okuyunuz. Siz “drone” cihazına Türkçe karşılık olarak hangisini uygun buluyorsunuz? Niçin? b) Bu seçenekler dışında sizin de bir öneriniz var mı? Sebepleriyle birlikte açıklayınız? öneriniz var mı? Sebepleriyle birlikte açıklayınız? c) Alışveriş merkezlerinden hastanelere, lokantalardan apartman ve site isimlerine kadar kullandığımız kelimelerin neredeyse tamamı yabancı kelime istilasına uğradı. Dilimizdeki yabancı kelime istilasına dikkat çekmek için yakın çevrenizde karşılaştığınız bir örnekten hareketle

OKUMAK AYRICALIKTIR, HERKES OKUYAMAZ	Derse Hazırlık Etkinliği	
	1. Okumanın bir ayrıcalık olduğunu düşünüyor musunuz? Neden? 2. Kitap okumayla ilgili bildiğiniz özdeyişleri arkadaşlarınızla paylaşarak özdeyişlerde verilmek istenen mesajlar üzerine konuşunuz.	
	Etkinlik 1: Okurken altını çizdiğiniz kelimelerin anlamlarını metnin bağlamından hareketle tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlükten kontrol ediniz.	
	Etkinlik 4: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız. a) Okuduğunuz metnin başlığı ile içeriğini uyumlu bulup bulmadığınızı sebepleriyle birlikte yazınız. b) Siz de okuduğunuz metne uygun farklı başlıklar yazınız.	
	Etkinlik 5: Okuduğunuz metnin ana fikrini ve yardımcı fikirlerini aşağıdaki kutucuklara yazınız.	
	Etkinlik 6: Aşağıdaki grafiği inceleyerek verilen yönergeleri uygulayınız. a) Aşağıdaki yargıları grafiğe göre yorumlayınız. Grafiğe göre doğru olanların başına (D), yanlış olanların başına (Y) yazınız. b) Siz de grafikten ulaşılabilecek yargılara üç örnek yazınız.	
	Etkinlik 9: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız. a) Yandaki grafikte bir anket çalışmasından elde edilen Türkiye'nin kitap okuma oranı gösterilmiştir. Grafiği inceleyerek aşağıdaki soruların yanıtlarını içeren bir konuşma hazırlayınız. b) Konuşmanızı aşağıdaki forma göre değerlendiriniz.	
	Etkinlik 10: Turistik bir gezi esnasında tabelalardaki yabancı kelimeleri gören bir turistin ülkemiz ile ilgili düşüncelerine olurdu? Düşüncelerinizi sosyal medya mesajı olarak arkadaşınızla paylaşınız.	
İLK ÇOCUKLUK	Gelecek Derse Hazırlık Etkinliği Severek okuduğunuz bir kitabı tanıtmak için görsellerle desteklenmiş bir sunum hazırlayınız. Sunum öncesi prova yapınız.	
	Derse Hazırlık Etkinliği 1. Hangi tür kitapları okumaktan hoşlanıyorsunuz? Niçin? 2. İlkokul yıllarınızda okuduğunuz kitaplardan aklınızda kalanları anlatınız	

		Etkinlik 1: Dinlediğiniz metinde geçen aşağıdaki kelimelerin anlamlarını metnin bağlamından hareketle tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlükten kontrol ediniz. Kelimeleri cümle içinde kullanınız
		Etkinlik 7: Severek okuduğunuz bir kitabı tanıtmak amacıyla hazırlamış olduğunuz sunumunuzu yapınız
		Etkinlik 8: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız. a) Okumayla ilgili bir anınızı yazınız. Anınızı yazarken noktalama işaretlerini kullanmayınız. Noktalama işareti kullanılması gereken yerleri () ile belirtiniz. b) Anınızda () ile belirttiğiniz yerleri uygun noktalama işaretleri ile doldurunuz. Noktalama işaretlerinin kullanılmasının metnin okunuşuna yaptığı katkıyı yorumlayınız.

TEMA ADI	METİN ADI	ETKİNLİK ADI
DOĞA VE EVREN	İLK KAR	Etkinlik 1: Okuduğunuz metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelimeleri yazarak anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlükten kontrol ediniz.
		Etkinlik 3: Okuduğunuz metinle ilgili iki soru da siz hazırlayıp bu soruları arkadaşlarınıza sorunuz
		Etkinlik 4: Okuduğunuz metnin özetini aşağıdaki boşluğa yazınız.
		Etkinlik 9: Kış sokakta geçiren insanları gördüğünüzde hangi duyguları hissedersiniz? Bu durumdaki insanların yaşam şartlarının düzeltilmesi için neler yapılabileceğiyle ilgili düşüncelerinizi paylaşınız. Sorular sorarak konuşmanıza arkadaşlarınızı da dâhil ediniz.
		Etkinlik 10: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız. a) Öğretmeniniz rehberliğinde belirlediğiniz bir gün sonunda aşağıdaki şablona bir günlük tutunuz b) Yazdıklarınızı anlama dayalı anlatım bozuklukları bakımından gözden geçirerek gerekli düzeltmeleri yapınız.
	BU SABAH	Etkinlik 1: Okuduğunuz metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime gruplarını bulunuz. Metnin bağlamından hareketle anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlükten kontrol ediniz.

		Etkinlik 4: Verilen şiirlerin temaları dikkate alındığında şairlerin bakış açıları ve vermek istediği mesajları karşılaştırarak yazınız.
		Etkinlik 6: Mevsimsel duygu değişimlerinin sosyal yaşamınıza etkilerini arkadaşlarınızla paylaşınız
		Etkinlik 7: Metinde geçen bazı kelimelerden bir kavram havuzu oluşturulmuştur. Havuzdan seçeceğiniz kelimelerle “yaşama sevinci” temalı bir şiir yazınız.
	LAVANTA KOKULU KÖY	Etkinlik 1: Aşağıda metinden alınan cümleler verilmiştir. Verilen cümlelerden hareketle altı çizili kelimelerin anlamlarını tahmin edip TDK Türkçe Sözlükten kontrol ediniz.
		Etkinlik 4: 4Aşağıda Isparta’da yetiştirilen lavanta bitkisinin yıllara göre üretim istatistikleri verilmiştir. Grafikten hareketle yönergeleri uygulayınız. a) Grafikte verilen bilgilerle ilgili doğru yargılara (D), yanlış yargılara (Y) yazınız b) Grafikten hareketle iki yargı da siz yazınız.
		Etkinlik 7: Bölgenizle özdeşleşmiş bitkiler üzerine hazırladığımız sunumu arkadaşlarınızla paylaşınız
		Etkinlik 8: Yaşadığınız bölgedeki iş imkânlarını artırmak için bir proje hazırlayınız. Projenizi grafik ve tablolarla destekleyiniz
	ARTIK ANTARTIKA’DA BUZ DAĞLARININ ARASINDAYIZ	Derse Hazırlık Etkinliği 1. Antarktika kıtası hakkında bildiklerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız. 2. Seyahate çıkmadan önce ne tür hazırlıklar yapılır? Tartışınız.
		Etkinlik 1: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız. Anlamını bilmediğim kelime Metinde hangi cümlede? Tahminim Sözlük anlamı Cümlede kullanıyorum!
		Etkinlik 3: Dinlediğiniz metnin konusunu ve ana fikrini belirleyiniz. Metne yeni bir başlık bulunuz.
		Etkinlik 4: Dinlediğiniz metinle ilgili görüşlerinizi sebepleriyle birlikte yazınız.
		Etkinlik 8: “Küresel ısınma” hakkında hazırladığınız sunumu sınıfta paylaşınız.

		Etkinlik 9: Aşağıdaki yönergeleri uygulayınız. a) Gezip gördüğünüz yerleri anlatan bir yazı yazınız. b) Yazdıklarınızı anlama dayalı anlatım bozuklukları bakımından gözden geçirerek gerekli düzeltmeleri yapınız.
		Gelecek Derse Hazırlık Etkinliği 1. Yörenize ait bir türkünün sözlerini ve hikâyesini araştırınız. 2. Yaşadığınız şehri tanıtmak amacıyla bir araştırma yapınız.

TEMA ADI	METİN ADI	ETKİNLİK ADI
ZAMAN VE MEKÂN	İSTANBUL	Derse Hazırlık Etkinliği 1. İstanbul’un tarihimizdeki yeri ve önemi nedir? 2. Yaşadığınız şehri yeterince tanıdığınızı düşünüyor musunuz?
		Etkinlik 1: Aşağıdaki yönergeyi uygulayınız Anlamını bilmediğim kelime Metinde hangi cümlede? Tahminim Sözlük anlamı Cümlede kullanıyorum!
		Etkinlik 5: Aşağıdaki duvar yazısını yorumlayınız.
		Etkinlik 8: Aşağıdaki sosyal medya grubundaki mesajları inceleyiniz. Ardından yönergeleri uygulayınız a) Şair İstanbul’un hangi özelliğinden dolayı “Gemilerde Talim Var” türküsüne atıfta bulunmuş? b) Siz de yörenizle ilgili bir türkünün sözlerini ve hikâyesini arkadaşlarınızla paylaşınız.
		Etkinlik 9: Şehrinizde yapılan bir festivale katılmak için gelen bir grup çocuğa şehrinizi tanıtmak üzere görevlendirildiğinizi düşününüz. Bu konuda bir araştırma yaparak şehrinizi tanıtan bilgilendirici bir metin yazınız. Metninizi aşağıdaki taslak plana uygun olarak hazırlayınız.
	KŞEHİR’ DE BİR	Derse Hazırlık Etkinliği 1. Bildiğiniz bir Nasreddin Hoca fıkrasını anlatınız. 2. “Sözünde durmak” ifadesinden ne anlıyorsunuz?

		Etkinlik 2: Okuduğunuz metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelime ve kelime gruplarını bulunuz. Metnin bağlamından hareketle anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlük’ten kontrol ediniz.
		Etkinlik 4: “Akşehir’de Bir Fil” metninden alınan aşağıdaki bölümü okuyunuz. Kasabalıların file ilgili sorununa farklı bir çözüm üretiniz.
		Etkinlik 7: Alınan bir karara, bazı kişilerin uymaması sonucunda ne tür sorunlar ortaya çıkabilir? Arkadaşlarınızla tartışınız
		Etkinlik 8: Aşağıdaki hikâye haritasından hareketle anlatım biçimlerini de kullanarak bir hikâye yazınız. Yazınızı deyim ve atasözleriyle zenginleştiriniz
	MOENA TÜRK KÖYÜ	Etkinlik 1: Okuduğunuz metinde geçen bazı cümleler aşağıda verilmiştir. Bu cümlelerden hareketle kelimelerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlük’ten kontrol ediniz
		Etkinlik 4: Okul dergisinde yayımlamak üzere “Türk Köyü Moena” ile ilgili yazı hazırlamanız gerekiyor. İnternet üzerinden yaptığınız araştırmalarda karşınıza aşağıdaki gibi bir Türkçe dersi paylaşım grubu ıktı. Grupta yer alan metni okuyunuz. Ardından yönergelere göre etkinliği yapınız. a) Defne’nin ödevine yardımcı olmak amacıyla, okuduğunuz metinden edindiğiniz bilgileri kendi ifadelerinizle boş bırakılan yere yazınız. b) “gov” ve “edu” uzantılı siteler dışındaki internet uzantıları neden güvenilir bilgiler içermiyor olabilir? c) Okuduğunuz veya duyduğunuz haberlere hemen inanıyor musunuz? Yoksa gerçekliğini sorguluyor, doğruya ulaşmak için çaba sarf ediyor musunuz? Kısaca anlatınız.
		Etkinlik 7: Sınıfınızda “lkeler arasındaki kültürel etkileşim, toplumların birbirine bakış açısını değiştirir mi, değiştirmez mi?” konulu bir münazara düzenleyiniz. Münazara sırasında aşağıdaki kurallara dikkat ediniz.
		Etkinlik 8: Okullar arası bir bilgi şöleninde okulunuzu tanıtmak amacıyla bilgilendirici bir metin yazınız.

KIRKPINAR'A ADINI VEREN KIRK YİĞİT	Derse Hazırlık Etkinliği	
	1. “Kırkpınar Yağlı Güreşleri” ile ilgili bildiklerinizi anlatınız.	
	2. “Kırkpınar Yağlı Güreş Festivali” kültürel ve toplumsal hayatımıza ne tür katkı sağlar? Tartışınız.	
	Etkinlik 1: “Kırkpınar’a Adını Veren Kırk Yiğit” metnini dikkatle dinleyiniz. Dinleme esnasında öğretmeniniz metni durdurup metnin devamı ile ilgili tahminlerde bulunmanızı sağlayacak sorular soracak. Tahminlerinizi aşağıdaki boşluklara yazınız.	
	Etkinlik 2: Dinlediğiniz metinle ilgili görüşlerinizi sebepleriyle birlikte yazınız.	
	Etkinlik 3: Dinlediğiniz metinde geçen aşağıdaki altı çizili kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tahmin ederek yazınız. Daha sonra tahminlerinizin doğruluğunu TDK Türkçe Sözlük’ten kontrol ediniz.	
	Etkinlik 5: Dinlediğiniz metnin konusunu ve ana fikrini yazınız.	
	Etkinlik 8: Bir haber muhabiri olduğunuzu hayal ediniz. Yapmış olduğunuz araştırma ve dinlediğiniz metinden yola çıkarak canlı yayında “Kırkpınar Yağlı Güreşleri” hakkında bilgilendirici bir konuşma yapınız.	
	Etkinlik 9: Dinlediğiniz metni özetleyiniz.	

ÖZ GEÇMİŞ

Ad Soyad: Çağdaş GÜNERİ	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Erzincan Binalı Yıldırım Üniversitesi
Fakülte	Eğitim Fakültesi
Bölümü	Türkçe Eğitimi
Yüksek Lisans	
Üniversite	
Enstitü Adı	
Ana Bilim Dalı	
Programı	
Makale ve Bildiriler (Varsa)	
1.	
2.	